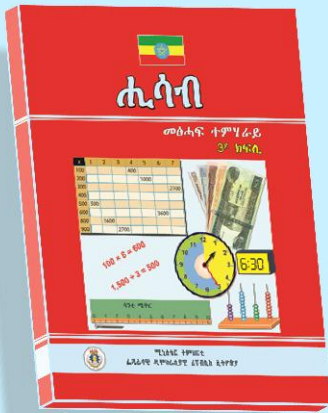

ነዚ መጻሕፍ ግቡኝ ዝኾነ ክንክንን ኣተሓሕዛን ይገበረሱ።

እዚ መጻሕፍ ንብረትን ሃፍቲን ቤት ተምህርቲኹም ስለዝኾነ ንክደበላሾ፣ ንክደቐደዱን ንክደጠፍኩን ግቡኝ ኣተሓሕዛ ግበረሱ።

ተምህር እዚ መጻሕፍ እዚ ንስኻትኩም ምስተምህርቲኩምሉ ኣገልግሎቱ ዘብቀዕን ዝድርበን እንተደኮነስ ኣሰርኩም ተኸቲሱም ዝመጹ ተምህር እውን ክመሃሩሉን ክጥቀሙሉን ስለዝግባእ፣ ኣገባብ ኣተሓሕዛ መጻሕፍ ድማ ኣባኻትኩም ክመሃሩ ስለዘለዎምን እዞም ዝሰሰሉ ሓበሬታታት ክተሰተውዕሉን ክተትግብሩን ይግባእ።

- ✓ ኩሱግዘ ናብ ቤት ተምህርቲ መጻሕፍ ሒዝኩም ምህላእ፣
- ✓ ኣብ ሸፍን ደኹን ኣብ ውሽጢ እዚ መጻሕፍ ዝኾነ ዓደነት ምስክት ወደ ልሑፍ ዘደምግባርን ዘደምጻሓፍን፣
- ✓ ኣብዚ መጻሕፍ ዝኾነ ገል ዘደምቐደዱ፣
- ✓ መጻሕፍ እናተቐጠበሉም እንተተሰርሑ ግቡኝ ጥንቓቕ ምግባር፣
- ✓ መጻሕፍ ኣብ ቦርሳ ደኹን ኣብ ሲድኩም እንተተሰረዙ ክደቐደዱን ክደሰጹፍን ምጥንቓቕ።

ኪሳብ

መፅሐፍ ተምሃራይ 3^ይ ክፍሊ

ፀሐፍቱ:

ካሳ ሚካኤል ወ/ዩሱስ
ዘነበ ደነቀ ዘረፉ
ኣስም በዩነ በርሀ

ኤዲተራት:

ሰሰሞን ሕሱፍ ንጉስ
ደስታ ገ/ህይወት ምራጭ

ሚኒስቴር ትምህርቱ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

እዚ መጻሕፍ ንገገጃጃክት ምምሕዳሽ ልጅየት ሓፊሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ተባሂሉ ብምትሕብባር ፊንድ መንግስታት ፊንሳንድ፣ ጣሰዎን፣ ኔዘርላንድን እንግሊዝን ክምኡውን ስቓኡ ባንኪ ዓለም ቅጽል (IDA Credit No) 4535 — ET ብዝተረኸበ ዝተዋደዱ ሓገዝ ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ልገብሲክ ኢትዮጵያ ጳብ 2003 ዓ.ም ተሓቲሙ።

© ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ልገብሲክ ኢትዮጵያ ጳብ 2003 ዓ.ም (2011 ዓ.ም.ፎ) ተሓቲሙ። መሰል ሕትመት ብሕጊ ዝተሓሰወ እዩ። ሓቓዲሙ ብልሑፍ ዝተውሃበ ፎቓድ ሚኒስቴር ትምህርቲ እንተዘይሃሰዩ ወደ ድማ ብመሰረት ነጋሪት ጋዜጣ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ልገብሲክ ኢትዮጵያ ጳብ 410/2004 መሰረት ዝተውሃበ ሕጋዊ ሓፍሰጦ (Copyright and Neighbouring Rights Protection) እንተዘይሃሰዩ ካብዚ መጻሕፍ ዝተወሰነ ክፋል ወደ ድማ ብምሉእ ክባሃሕ፣ ክውሰድ፣ ብዝኾነ ዓዲነት ክመሓሰስ፣ ወደ ድማ ብኢኢክትሮኒክ መሰከሶ ክቕዳሕ፣ ናብ ካሲኦ ግሪጋሎት ክውሰድ ወዘተ ሓይክሓሰን።

ሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ልገብሲክ ኢትዮጵያ ጳብ ምድሳውን ሕትመትን እዚ መጻሕፍ ተምሃራዶ ክምኡውን ነዚ ስዒቡ ተዳሰዩን ተሓቲሙን ዘሎ መምርሒ ንመምህር ብቐጥታ ደኹን ብተዘዋዋሪ መንገዲ ሓበርክቶ ንዝገበሩ ውስቀሰባት፣ ጉጅቦታትን ዝተፈሳሰዩ ተካሳትን ብምሉእም ሓዘዩ ዝሰዓሰ ምስጋና ዮቕርብ።

ሓስምጭሳዊ ሃፍቲን ንብረትን ብሰናዶ ፎቓድ ሰብ ዋና ዝተውሃበ እዩ። ዝኾነ ደኹን በዓል ዋና ሓስምጭሳዊ ሃፍቲን ንብረትን እዚ መጻሕፍ እዩ ዝብል ሰብ ብግቡኡ እንተዘይተሓበረን እንተዘይተጠቓሉን ጳብ ከተማ ሓዲስ ሓበባ ፍሱዶ መጠውዒ ሸሙ ሓራት ኪሎ ጳብ ዝበሃል ቦታ ንዝርከብ ዋና ቤት ጳጳራት ሚኒስቴር ትምህርቲ (ቅጽ.ሓ.መ 1367) ክገልጹ ክምዝገቡን ብክብሉ ንገልጹ።

ምድሳው፣ ምስግዳስን ሕትመትን እዚ መጻሕፍ

STAR EDUCATIONAL BOOKS DISTRIBUTORS Pvt. Ltd.
24/4800, Bharat Ram Road, Daryaganj,
New Delhi – 110002, INDIA

ክምኡውን

ASTER NEGA PUBLISHING ENTERPRISE
P.O. Box 21073
ADDIS ABABA, ETHIOPIA

ምስ ገገጃጃክት ምምሕዳሽ ልጅየት ሓፊሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ዝተሓሰረ ውሳኔ ቅጽል

ET—MoE/GEQIP/IDA/ICB/G-07/09A

ISBN 978-99944-2-172-5

ትኩዝቶ

ምዕራፍ 1 ሙሉኛ ቁልፍታት ክሳብ 10000ን ቀደም ሰዓብምን..... 1

1.1 ደግሞ ክሳብ 1000 ዘሰዉ ሙሉኛ ቁልፍታት1

1.2 ደግሞ ስልጢታት ክሳብ 100 ኣብ ዘሰዉ ሙሉኛ ቁልፍታት.....11

1.3 ክሳብ 10000 ዘሰዉ ርባሓት 100ን 1000ን17

1.4 ክሳብ 10,000 ዘሰዉ ሙሉኛ ቁልፍታት23

1.5 ክሳብ 10000 ዘሰዉ ሙሉኛ ቁልፍታት ምወደዳርን ጥቅም ሰዓብ ምስራሕን.....30

ምዕራፍ 2 መዐቀኒ 35

2.1 መዐቀኒታት ንውሓት35

2.2 ምዕቃን ትኩዝቶ ብሚሲ ሲትርን ሲትርን41

2.3 ምዕቃን ክብደት ብግራም፣ ብኪሎግራምን ብኩንታልን.....43

ምዕራፍ 3 ገዚታት 47

3.1 ደግሞ ሲሶታት47

3.2 ኣሃድ ገዚታት ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ 48

3.3 ፍርቅን ርባሕን50

3.4 ምወደዳር ቀስብቲ ገዚታት51

ምዕራፍ 4 ምድማርን ምጉዳስን ሙሉኛ ቁልፍታት ክሳብ 10,000 ... 53

4.1 ምድማር ሙሉኛ ቁልፍታት ክሳብ 10,00053

4.2 ክሳብ 10,000 ዘሰዉ ሙሉኛ ቁልፍታት ምጉዳስ.....61

4.3 ቃል ግድሳት ኣብ ምድማርን ምጉዳስን67

ምዕራፍ 5 ምርባሕን ምህቃስን ሙሉኛ ቁልፍታት ክሳብ 10000 71

5.1 ምርባሕ ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ሆሂ ሙሉኛ ቁልፍታት.....71

5.2 ምርባሕ ርባሓት 1000 ዘኾኑ ሙሉኛ ቁልፍታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁልፍታት74

5.3	ርባሐቶም ካብ 10,000 ዝነኣሱ መስክ ቁጠራታት ምስ በዓል ሓደ ሆሂ ቁጠራ ምርባሕ	76
5.4	ክሳብ 10,000 ዘሰዉ ርባሐት 10ን 100ን ን10ን ንበዓል ሓደ ሆሂ ቁጠራን ምምቃል	84
5.5	ክሳብ 10000 ዘሰዉ መስክ ቁጠራታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ብተረፍን ብዘይተረፍን ምምቃል	87

ምዕራፍ 6 መስመራትን ቀስብቲ ቅርጻታትን 95

6.1	ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹሳትን መስመራት	95
6.2	ምስረታ ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብትን ትኹል ንትኹል መስመራትን	98
6.3	ፊክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራሰሎግራምን ትራፒዘሮምን	104
6.4	ክቢ	108

ምዕራፍ 7 ገንዘብ 113

7.1	ምልውዋጥ ኣዓድ ገንዘብ	113
7.2	ቃል ግድል ኣብ ገንዘብ	116

ምዕራፍ 8 ግዘ 119

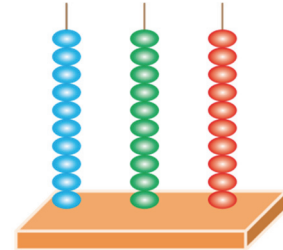
8.1	ምንባብ ሰዓት	119
8.2	ሰዓትን ደቂቓን	121
8.3	ሰለት፣ ሰመን፣ ወርሕን ዓመትን	123
8.4	ቀሲል ቀስንተን	124

ምዕራፍ 9 ኣተሓሕዳ ሙረዳስታ 125

9.1	ቀሲል ስእሳዊ ግራፍ	125
9.2	ትንተና ቀሲል ስእሳዊ ግራፍ	127

ምዕራፍ 1

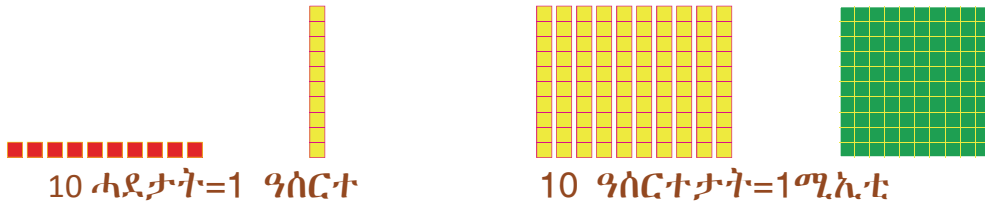
ሚኢትታት ዓሰርተታት ሓደታት

ሙሉን ቁፅርታት ክሳብ 10,000ን ንቑደም ሰዓቦምን

1.1 ደግሞ ክሳብ 1000 ዘስጢ ሙሉን ቁፅርታት

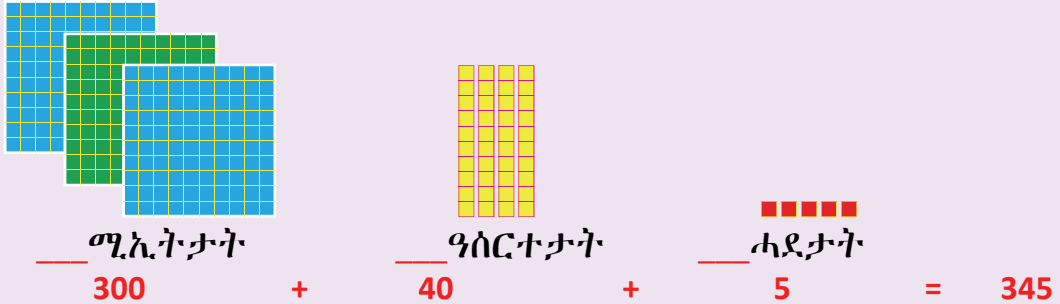
1.1.1 ክሳብ 1000 ዘስጢ ሙሉን ቁፅርታት ምንባብ

ሚኢትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን

ንጥፈት 1

1. ኣብ ሕድ ሕድ ክንደይ ትርብዒታት ከምዘሰጡ እናቐፀርኩም ሚኢትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ፍሰዩ። ትዕዘብኩም ደማ ተመደዩ።

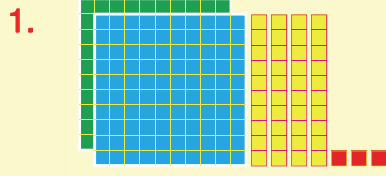

2. ኣብ ሳዕሲ ዝረኽብኩም ሙሉን ቁፅሪ ብዓድታት ቁፅሪ ከመይ ከምዝገሰፅ ተመደዩ።

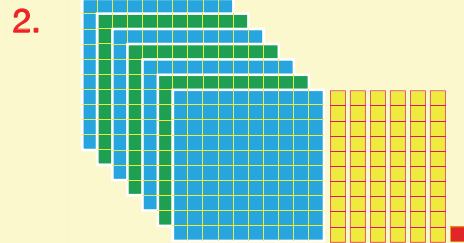
ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት	
			345
ሰለስተ ሚኢትን ኣርባዓን ሓሙሽተን			

መስመዲ 1

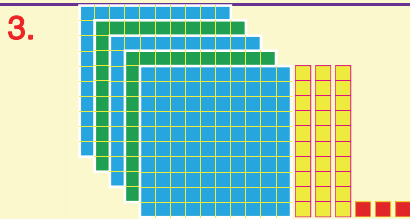
ነቲ ምስሊ ዝወክል ቁፅሪ ኣክብቡ።

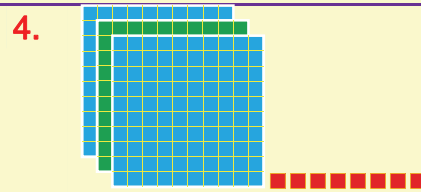
234
243
533

716
671
761

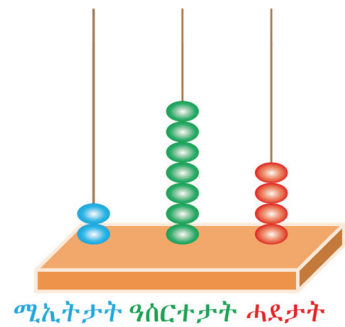
530
533
353

318
380
308

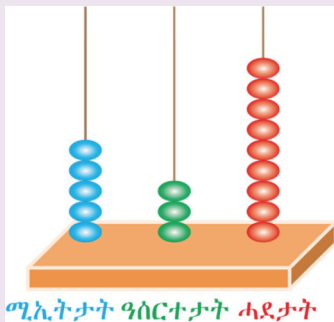
ነቲ ኣባከስ ኣስተውዕሉ

ኣብነት፡- 2 ሚእትታት 7 ዓስርተታትን 4 ሓደታትን ይርከቡ።
እዚ ብትንተና እንትፅሓፍ $200 + 70 + 4 = 274$ ።
ስለዚ ቦቲ ኣባከስ ዝተወከለ ቁፅሪ 274 እዩ።

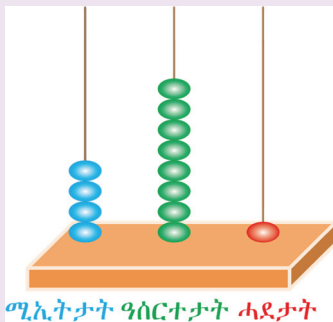

ንጥፈት 2

ቦቲ ኣባከስ ዝተወከሉ ቁፅርታት ፍሰዩ።

ሀ.
539 ፣ 359 ፣ 953

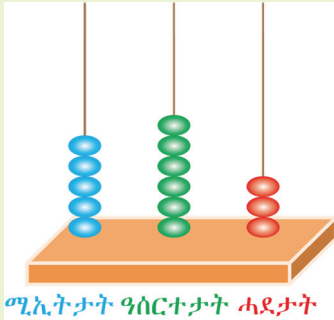
ለ.
841 ፣ 148 ፣ 481

ሐ.
220 ፣ 22 ፣ 202

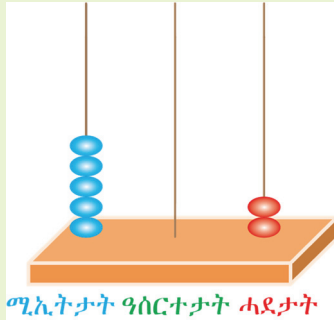
መስመሩ 2

ሀ. በቲ አባክስ ዝተወከሱ ቁጥሮች ፍሰድ፡፡

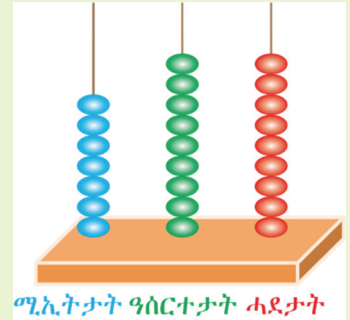
1

365 ፣ 653 ፣ 563

2

205 ፣ 520 ፣ 502

3

799 ፣ 997 ፣ 979

ለ. ትክክለኛ ዝኾነ ቁጥሪ ኣክብቡ፡፡

1. 3 መእተታት 2 ፍሰተታት 5 ሓደታት

235 352 325

2. 4 መእተታት 6 ፍሰተታት 7 ሓደታት

467 764 476

3. 5 መእተታት 4 ፍሰተታት 0 ሓደታት

540 450 405

4. 400 + 70 + 4

447 474 744

5. 600 + 50 + 9

659 596 956

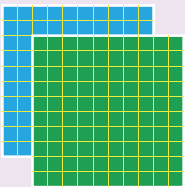
6. 800 + 4

840 408 804

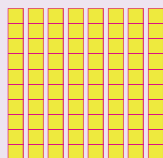
1.1.2 ክፍለ 1000 ዘስዉ መስክ ቁጥሮች ምዕራፍ

ንጥፈት 3

ክንደይ መእተታት፣ ፍሰተታት፣ ሓደታት ኣስዉ? ነቲ ቁጥሪ ብሰደቓ ዓደታት ቁጥሪ ኣርእዩ፡፡

___ መእተታት

___ ፍሰተታት

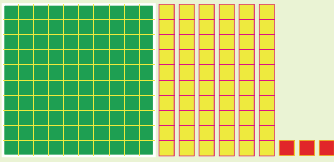
___ ሓደታት

___ + ___ + ___ = ___

መስመራ 3

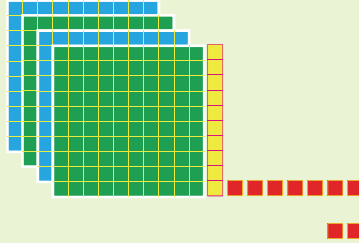
በዓስ ሰስስተ ሆሂ ቀፅርታት ፅሓፉ::

1.

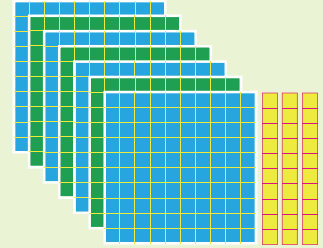
___ ሚኢትታት
 ___ ዓሰርተታት
 ___ ካደታት
 = ___

2.

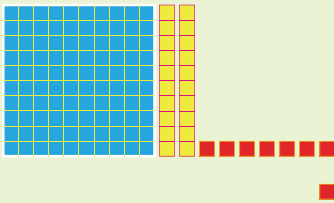
___ ሚኢትታት
 ___ ዓሰርተታት
 ___ ካደታት
 = ___

3.

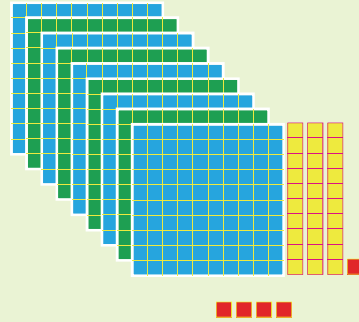
___ ሚኢትታት
 ___ ዓሰርተታት
 ___ ካደታት
 = ___

4.

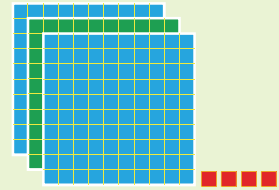
___ ሚኢትታት
 ___ ዓሰርተታት
 ___ ካደታት
 = ___

5.

___ ሚኢትታት
 ___ ዓሰርተታት
 ___ ካደታት
 = ___

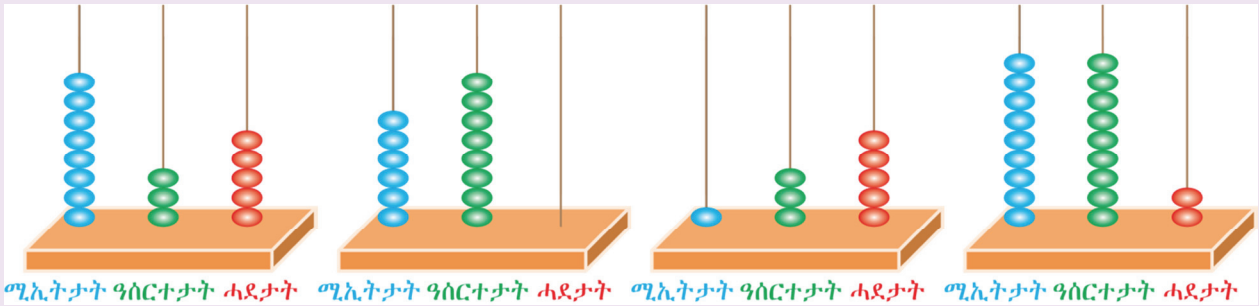
6.

___ ሚኢትታት
 ___ ዓሰርተታት
 ___ ካደታት
 = ___

ንጥረት 4

በቲ ኣባከስ ዝተወከሱ ቁፅርታት ፀሓፉ።

ሚእትታት ዓሰርተታት ሓደታት ሚእትታት ዓሰርተታት ሓደታት ሚእትታት ዓሰርተታት ሓደታት ሚእትታት ዓሰርተታት ሓደታት

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

መልመዳ 4

ሀ. ነዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ብኣሃዝን ብፊደልን ፀሓፉ።

1. 3 ሚእትታት 2 ዓሰርተታትን 4 ሓደታትን	8. 2 ሚእትታት 8 ዓሰርተታትን 7 ሓደታትን
2. 9 ሚእትታት 3 ዓሰርተታትን 2 ሓደታትን	9. 3 ሚእትታትን 3 ዓሰርተታትን
3. 1 ሚእት 8 ዓሰርተታትን 1 ሓደን	10. 5 ሚእትታትን 6 ሓደታትን
4. $400 + 60 + 8$	11. $400 + 60 + 8$
5. $800 + 30 + 9$	12. $800 + 30 + 9$
6. ሓሙሽተ ሚእትን ስልሳን ክልተን	13. ሸውዓተ ሚእትን ዓሰርተ ክልተን
7. ሸምንተ ሚእትን ዓሰርተ ሽዱሽተን	14. ክልተ ሚእትን ኣርባዕተን

ለ. ሕድ ሕድ ቁፅሪ ብፊደል ፀሓፉ።

1. 469	3. 206	5. 615
2. 985	4. 324	6. 719

ስም ከተማ	ካብ መቐስ ዘለዎ ርክቕት ብኪ.ሜ
ወቕሮ	46
ሳምረ	58
ዓብዪ ዓዲ	85
ዓዲ ግራት	115
ዓድዋ	223
ሸረ	304

ሐ. ሕድ ሕድ ከተማ ካብ መቐስ ዘለዎ ርክቕት ብኪ.ሜ ብሚኒትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ፅሓፉ።

1. ወቕሮ 46 = 40 + 6	3. ዓብዪ ዓዲ	5. ዓድዋ
2. ሳምረ	4. ዓዲ ግራት	6. ሸረ

1.1.3 ቀዳማይን ሰዓባይን

ንጥፈት 5

- ኣብ ኣባከስ 457 ኣርእዩ። ካብኡ 1 ኩዕሾ እንተጉዲልኩም ክንደይ ትረክቡ? ነቲ ዝረኽብኩምዎ ቁፅሪ ኣብ ሰሌዳ ፅሓፉ።
- ንኣልኣይ ግዘ 457 ኣብቲ ኣባከስ ኣርእዩ። ኣብቲ ኣባከስ 1 ኩዕሾ እንተወሲኽኩም ክንደይ ትረክቡ? ነቲ ዝረኽብኩምዎ ቁፅሪ ኣብ ሰሌዳ ፅሓፉ።
- እቶም ዝረኽብኩምዎም ቁፅርታት ምስ 457 ዘለዎም ርክብ ግለፁ።

ካብ 457 ብ1 ዝንእስ ቁፅሪ 456 እዩ።
ምክንያቱ $456 = 457 - 1$

ካብ 457 ብ1 ዝዓቢ ቁፅሪ 458 እዩ።
ምክንያቱ $458 = 457 + 1$

ንዘኾነ ቁፅሪ 'U':
 $U - 1$ ን U ቀዳማይ ይበሃል።

ንዘኾነ ቁፅሪ 'U':
 $U + 1$ ን U ሰዓባይ ይበሃል።

ንጥረት 6

ነዚ ዝስዕብ ጨረር ቁፅሪ ተጠቓምኩም ነዞም ሕተታት መስሱ።

ን 74 ቀዳማይ ___ እዩ።

ን 74 ሰዓባይ ___ እዩ።

ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ን 74 ቀዳማይ ___ እዩ።

ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ን 74 ሰዓባይ ___ እዩ።

ን 106 ቀዳማይ ___ እዩ።

ን 106 ሰዓባይ ___ እዩ።

ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ን 106 ቀዳማይ ___ እዩ።

ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ን 106 ሰዓባይ ___ እዩ።

መስመዲ 5

ሀ. ኣብቲ ዝተወገበ ቦታ ቀዳማይን ሰዓባይን ሕድ ሕድ ቁፅሪ ፅሓፉ።

1.		127			6.		569	
2.		222			7.		600	
3.		243			8.		849	
4.		374			9.		898	
5.		561			10.		999	

ለ. ኣብቲ ዝተወገበ ቦታ ንሕድ ሕድ ርባሕ ዓሰርተ ቀዳማይን ሰዓባይን ቁፅሪ ፅሓፉ።

1.		44			4.		125	
2.		65			5.		647	
3.		89			6.		833	

ሐ. ዝገደቡ ቁፅርታት ምስኡ።

1.	20	30					80
2.			155	156			
3.			341			344	
4.	468	469					
5.	701	702		704			
6.	750	760					810

መ. ነዚ ሰደቓ ምስኡ።

	መስክ ቁፅሪ	ቀዳማዊ	ሰዓባዊ	ርባሕ 10 ዘኾነ ቀዳማዊ	ርባሕ 10 ዘኾነ ሰዓባዊ
1.	342				
2.	409				
3.	725				
4.		612			
5.			248		

1.1.4 ክሳብ 1000 ዘስጠዉ መስክ ቁፅርታት ምውድዳርን ብቕደም ሰዓብ ምስራዕን

ሀ. ምውድዳር

ክብነት 1:- ኣብ ሓደ ቤተ መጻሕፍቲ 572 መጻሕፍቲ ሒሳብ 539 ድማ መጻሕፍቲ ሳይንስ ኣለዉ። ኣብቲ ቤተ-መጻሕፍቲ ካብ ዘለዉ መጻሕፍቲ ዝበዘሐ ሒሳብ ድዩ ወይስ ሳይንስ?

ፍታሕ: በዘሒ እቶም መጻሕፍቲ ብምውድዳር ነዚ ሕቶ ክንምልስ ንክእል ኢና።

ነዞም ቁፅርታት ብቅደም ሰዓብ ንምቅማጥ ከክልተ ቁፅርታት በቢተራ ነወዳድር።

$$604 \div 164 \div 150 \div 183$$

$$150 < 164$$

$$164 < 183$$

$$183 < 604$$

ርእቲቶ እዞም ከተማታት ካብ ዝቐረበ ብምጅማር ብቅደም ሰዓብ እንት-ስርዑ ከምዚ ዝስዕብ ይኸኑ።

$$150 < 164 < 183 < 604$$

ስለዚ እቶም ከተማታት ካብ ንመቐለ ዝቐርብ ከተማ ብምጅማር ብቅደም ሰዓብ እንት-ስርዑ፤

ዛላምበሳ፣ ኮረም፣ ኣላማጣ፣ ሑመራ ይኸኑ።

ስም ከተማ	ካብ መቐለ ዘለዎ ርእቲቶ ብኪሚ
ሑመራ	604
ኮረም	164
ዛላምበሳ	150
ኣላማጣ	183

መጠመዲ 7

ሀ. ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበዩ ብቅደም ሰዓብ ፅሓፍ።

1. $35 \div 26 \div 39 \div 21$

2. $258 \div 250 \div 227$

3. $624 \div 696 \div 623 \div 641$

4. $396 \div 589 \div 428 \div 598$

5. $151 \div 146 \div 117 \div 306$

ለ. ካብ ዝዓበዩ ናብ ዝነኣሰ ብቅደም ሰዓብ ፅሓፍ።

1. $9 \div 15 \div 27 \div 32$

2. $515 \div 501 \div 526 \div 561$

3. $547 \div 66 \div 395 \div 709$

4. $103 \div 109 \div 105 \div 112$

5. $786 \div 780 \div 784 \div 782$

ሐ. በቲ ፊደል ዝውክሉ መብእ ቁፅርታት ዘርዚርኩም ፅሓፍ።

1. $484 < ሀ < 491$

2. $119 < ሀ < 127$

3. $459 < ሀ < 468$

4. $212 < ለ < 227$

5. $323 < ለ < 333$

6. $405 < ለ < 411$

1.2 ድግማ ስልጠታት ክሳብ 100 ኣብ ዘለዉ መስክ ቁፅርታት

1.2.1 ምድማር በዓል ክልተ ሆሂ መስክ ቁፅርታት

ኣብነት 1 ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ ካብ ዘለዉ 3^ይ ክፍሊ ተምሃሮ 24 ኣወዳት 25 ኣዋልድ እዮም። ኣብቲ ክፍሊ ዘለዉ ተምሃሮ በዝሓም ክንደይ እዩ?

ፍታሕ በዝሓ እቶም ተምሃሮ ንምፍላጥ በዝሓ ኣወዳትን ኣዋልድን ንድምር።

መጀመርታ ሓደታት ንድምር።	ቀዲልና ዓሰርተታት ንድምር።
$\begin{array}{r} 24 \\ + 25 \\ \hline 9 \end{array}$ <p style="text-align: right; margin-right: 20px;">$4 + 5 = 9$</p>	$\begin{array}{r} 24 \\ + 25 \\ \hline 49 \end{array}$ <p style="text-align: right; margin-right: 20px;">$2 + 2 = 4$</p>

ኣብ $24 + 25 = 49$
 24 ን 25 ን ተደመርቲ ይበሃሉ።
 49 ድማ ድማር ይበሃሉ።

ስለዚ ኣብቲ ክፍሊ 49 ተምሃሮ ኣለዉ።

ኣብነት 2 $48 + 26$ ኣስልሑ።

ሓደታት ንድምር። [ሓደ ኣለኒ።]	ቀዲሉ ዓሰርተታት ንድምር።
$\begin{array}{r} 1 \\ 48 \\ + 26 \\ \hline 4 \end{array}$ <p style="text-align: right; margin-right: 20px;">$8 + 6 = 14$</p> <p style="text-align: center; color: red;">$14 = 1$ ዓሰርተን 4 ሓደታትን</p>	$\begin{array}{r} 1 \\ 48 \\ + 26 \\ \hline 74 \end{array}$ <p style="text-align: right; margin-right: 20px;">$1 + 4 + 2 = 7$</p>

መስመዲ 8

ሀ. ነዞም ዝስዕቡ ደምሩ።

1. $\begin{array}{r} 36 \\ + 41 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	2. $\begin{array}{r} 49 \\ + 50 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	3. $\begin{array}{r} 56 \\ + 18 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	4. $\begin{array}{r} 72 \\ + 16 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	5. $\begin{array}{r} 49 \\ + 26 \\ \hline \\ \hline \end{array}$
6. $\begin{array}{r} 78 \\ + 5 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	7. $\begin{array}{r} 60 \\ + 78 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	8. $\begin{array}{r} 34 \\ + 36 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	9. $\begin{array}{r} 31 \\ + 58 \\ \hline \\ \hline \end{array}$	10. $\begin{array}{r} 77 \\ + 29 \\ \hline \\ \hline \end{array}$

ለ. ቃል ግድሳት

- 11. ኣብ ተምሃሮ 2^ይ ክፍሊ 42 ደቂ ኣንስትዮን 45 ደቂ ተባዕትዮን ኣለዉ። ብሓፈሻ ኣብ 2^ይ ክፍሊ ክንደይ ተምሃሮ ኣለዉ?
- 12. ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ 28 ደቂ ተባዕትዮን 14 ደቂ ኣንስትዮን መምህራን እንተሃልዮም ብሓፈሻ ክንደይ መምህራን ኣለዉ?

1.2.2 ምጉዳስ በዓስ ክስተ ሆሂ መስክ ቁፅርታት

ኣብነት 1 ኣብ ሓደ ክፍሊ 58 ተምሃሮ ኣለዉ። ኣብቲ ክፍሊ 24 ደቂ ተባዕትዮ እንተሃልዮም በዝሒ ደቂ ኣንስትዮ ተምሃሮ ክንደይ እዮ?

መሰሊ: በዝሒ ደቂ ኣንስትዮ ተምሃሮ ንምፍላጥ በዝሒ ደቂ ተባዕትዮ ካብ ሓፈሻዊ በዝሒ ተምሃሮ ነጉድል።

መጀመርታ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ኣጉድሉ።	ቀዲልኩም ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ኣጉድሉ።
$\begin{array}{r} 58 \\ - 24 \\ \hline 4 \end{array}$	$\begin{array}{r} 58 \\ - 24 \\ \hline 34 \end{array}$
$8 - 4 = 4$	$5 - 2 = 3$

ኣብ $58 - 24 = 34$
 58 ንዓሊ፣ 24 መጉደሊ ይበሃሉ።
 34 ድማ ጉዳል ይበሃል።

ስለዚ ኣብቲ ክፍሊ 34 ደቂ ኣንስትዮ ተምሃሮ ኣለዎ።

ኣብነት 2: ኣይተ ሰመረ 45 ኣላሕምን 29 ኣብዑርን ኣለውዎም። በዝሒ ኣላሕም ካብ በዝሒ ኣብዑር ብኸንደይ ይበልፅ?

ዓዲ ሓደ ዘለዉ ክነጉድል ኣይክኣልን።	1ዓሰርተ ተለቅሑ [1ዓሰርተ = 10ሓደታት] 10ሓደታት + 5ሓደታት = 15ሓደታት	ሕዚ ሓደታት ኣጉድሉ።	ቀዲልኩም ዓሰርተታት ኣጉድሉ።
$\begin{array}{r} 45 \\ - 29 \\ \hline ? \end{array}$	$\begin{array}{r} 315 \\ - 29 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 315 \\ - 29 \\ \hline 6 \end{array}$	$\begin{array}{r} 315 \\ - 29 \\ \hline 16 \end{array}$
$5 - 9 = ?$		$15 - 9 = 6$	$3 - 2 = 1$

ስለዚ ኣይተ ሰመረ ዘለዉኦም ኣላሕም በዝሒን ካብ በዝሒ ኣብዑር ብ16 ይበልፅ።

መስመዳ 9

ሀ. ነዞም ዘስዕቡ ኣገድሱ።

$$\begin{array}{r} 1. \quad 31 \\ - \quad 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad 74 \\ - \quad 15 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad 69 \\ - \quad 45 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4. \quad 50 \\ - \quad 18 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \quad 67 \\ - \quad 29 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6. \quad 53 \\ - \quad 3 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7. \quad 77 \\ - \quad 12 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8. \quad 52 \\ - \quad 29 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9. \quad 46 \\ - \quad 29 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10. \quad 82 \\ - \quad 58 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

ለ. ቃል ግድሳት

- 11. ኣብ ሓደ ሆስፒታል 6 ዶክተራትን 29 ነርስታትን ኣለዉ። በዝሒ ነርስታት ካብ በዝሒ ዶክተራት ብኽንደይ ይበልፅ?
- 12. ለምለም 47 ደራሁ ነይረንኣ። 19 ደራሁ እንተሸይጣ ክንደይ ይተርፋኣ?
- 13. 72 ካብ 27 ብኽንደይ ይዓቢ?
- 14. 56 ካብ 66 ብኽንደይ ይንእስ?

ንጥፈት 8

ነቲ ሰደቓ ተጠቓምኩም ነዞም ዘስዕቡ ሕታት መልሱ።

- 1. ኣብ 3^ይሀ ዘለዉ ተምሃሮ በዝሒም ክንደይ እዩ?
- 2. ኣብ 3^ይለ ዘለዉ ተምሃሮ በዝሒም ክንደይ እዩ?
- 3. ኣብ 3^ይሀ በዝሒ ደቂ ተባዕትዮ ካብ በዝሒ ደቂ ኣንስትዮ ብኽንደይ ይበልፅ?
- 4. ኣብ 3^ይሀ ዘሎ በዝሒ ደቂ ኣንስትዮ ካብ ኣብ 3^ይለ ዘሎ በዝሒ ደቂ ኣንስትዮ ብኽንደይ ይንእስ?
- 5. ዝበዝሐ ተምሃራይ ዘለዎ ክፍለ ኣየናይ እዩ? ኣፈላላዮም ክንደይ እዩ?

ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ ዘለዉ ተምሃሮ 3 ^ይ ክፍልን በዝሒምን		
ክፍለ	3 ^ይ ሀ	3 ^ይ ለ
ደቂ ተባዕትዮ	32	25
ደቂ ኣንስትዮ	27	30

መስመዳ 10

ሀ. ነዞም ዝስዕቡ ኣስጠኩ።

1.
$$\begin{array}{r} 12 \\ + 35 \\ \hline \hline \end{array}$$

2.
$$\begin{array}{r} 20 \\ + 40 \\ \hline \hline \end{array}$$

3.
$$\begin{array}{r} 73 \\ + 26 \\ \hline \hline \end{array}$$

4.
$$\begin{array}{r} 44 \\ + 22 \\ \hline \hline \end{array}$$

5.
$$\begin{array}{r} 85 \\ + 4 \\ \hline \hline \end{array}$$

6.
$$\begin{array}{r} 37 \\ - 22 \\ \hline \hline \end{array}$$

7.
$$\begin{array}{r} 41 \\ - 30 \\ \hline \hline \end{array}$$

8.
$$\begin{array}{r} 77 \\ - 65 \\ \hline \hline \end{array}$$

9.
$$\begin{array}{r} 40 \\ - 20 \\ \hline \hline \end{array}$$

10.
$$\begin{array}{r} 45 \\ - 14 \\ \hline \hline \end{array}$$

11.
$$\begin{array}{r} 84 \\ + 39 \\ \hline \hline \end{array}$$

12.
$$\begin{array}{r} 36 \\ + 16 \\ \hline \hline \end{array}$$

13.
$$\begin{array}{r} 55 \\ + 38 \\ \hline \hline \end{array}$$

14.
$$\begin{array}{r} 79 \\ + 25 \\ \hline \hline \end{array}$$

15.
$$\begin{array}{r} 54 \\ + 55 \\ \hline \hline \end{array}$$

16.
$$\begin{array}{r} 17 \\ - 9 \\ \hline \hline \end{array}$$

17.
$$\begin{array}{r} 35 \\ - 28 \\ \hline \hline \end{array}$$

18.
$$\begin{array}{r} 61 \\ - 33 \\ \hline \hline \end{array}$$

19.
$$\begin{array}{r} 94 \\ - 25 \\ \hline \hline \end{array}$$

20.
$$\begin{array}{r} 63 \\ - 36 \\ \hline \hline \end{array}$$

ለ. ሕድሕድ መምርሒ ተኸተልኩም ነዞም ሰደቓታት ምስኡ።

1.

መምርሒ: 15 ደምሩ	
24	
36	
75	
84	

2.

መምርሒ: 47 ደምሩ	
20	
12	
37	
47	

3.

መምርሒ: 49 ኣጉድሱ	
59	
60	
93	
99	

4.

መምርሒ: 65 ኣጉድሱ	
75	
86	
75	
84	

1.2.3 በዓል ክስተ ሆሂ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምርባሕ

ኣብነት 1 ሓንቲ ላሕሚ ኣብ መዓልቲ 12 ሊትር ፀባ ትሕለብ።

ኣብ 3 መዓልቲ ክንደይ ሊትር ፀባ ትሕለብ?

$3 \times 12 = \square$

መጀመርታ ዓዲ ሓደ አራብሎት	ቀጋልኩም ዓዲ ዓሰርተ አራብሎት::
$\begin{array}{r} 12 \\ \times 3 \\ \hline 6 \\ 3 \times 2 = 6 \end{array}$	$\begin{array}{r} 12 \\ \times 3 \\ \hline 36 \\ 3 \times 1 = 3 \end{array}$

ኣብ 3 × 12 = 36
3 3 12ን መራባሕቲ
ይበሃሉ::
36 ድማ ርባሒት
ይበሃል::

ስለዚ ኣብ 3 መዓልቲ 36 ሊትር ፀባ ትሕለብ::

ክብነት 2 ነዞም ዝስዕቡ አራብሎት::

ሀ. $3 \times 24 = \square$

ለ. $7 \times 24 = \square$

ዓዲ ሓደ አራብሎት:: [ሓደ አለኒ::]	ዓዲ ዓሰርተ አራብሎት:: [አለኒ ዝበልኩምዎ ደምሩ::]
$\begin{array}{r} 1 \\ 24 \\ \times 3 \\ \hline 2 \\ 3 \times 4 = 12 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1 \\ 24 \\ \times 3 \\ \hline 72 \\ 3 \times 2 = 6 \\ 6 + 1 = 7 \end{array}$

$\begin{array}{r} 2 \\ 24 \\ \times 7 \\ \hline 168 \end{array}$	$7 \times 4 = 28$ $28 = 2 \text{ ዓሰርተታት}$ 8 ሓደታት ስለዚ 2 አለኒ! $7 \times 2 = 14 + 2 = 16$
--	--

መስመዲ 11

ሀ. ነዞም ዝስዕቡ አራብሎት::

1. 31	2. 34	3. 40	4. 83	5. 42
$\times 2$	$\times 3$	$\times 2$	$\times 9$	$\times 6$

ለ. ቃል ግድሳት

6. ኣብ ጅማ ኣብ ዝርከብ ልምዓት ሕርሻ ቆፅሊ ሻሂ ዘለዉ ሰራሕተኛታት ኣብ ሓደ መዓልቲ 86 ዘምቢል ቆፅሊ ሻሂ ይኣርዩ:: ኣብ 6 መዓልቲ ክንደይ ዘምቢል ቆፅሊ ሻሂ ይኣርዩ? _____

7. ዋጋ ሓደ ቦርሳ ብር 15 እንተኾይኑ ዋጋ 5 ቦርሳታት ክንደይ እዩ? _____

8. ሓደ ተምሃራይ 13 ደፋትር ገዢሉ። ንሓደ ደፍተር ብር 4 እንተኸፊሉ ብጠቕላላ ክንደይ ብር ክፊሉ? _____
9. ኣብ ሓደ ፋብሪካ 32 ሰራሕተኛታት ኣለዉ። ሕድ ሕድ ኣብ መዓልቲ 8 ሰዓት እንተሰሪሑ ኩሎም ሰራሕተኛታት ዝሰርሑዎ ሰዓት ክንደይ እዩ? _____
10. ዋጋ ሓደ ኪሎ ሙዝ ብር 6 እንተኾይኑ ዋጋ 67 ኪሎ ሙዝ ክንደይ ይኸውን? _____

1.2.4 በዓል ክልተ ሆሂ መስክ ቁፅርታት ንበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምምቃል

ኣብነት 2 ተምሃሮ 3^ይ ክፍሊ በዝሓም 48 እዩ። ስፖርት ንክሰርሑ ኣብ 6 መስርቦ እንተተሰሪዖም ኣብ ሕድ ሕድ መስርቦ ክንደይ ተምሃሮ ኣለዉ?

ፍታሕ $48 \div 6 = \square$

ስለዚ $48 \div 6 = 8$

መዘኻኸሪ! $6 \times 8 = 48$

ስለዚ ኣብ ሕድ ሕድ መስርቦ 8 ተምሃሮ ኣለዉ።

ኣብ $48 \div 6 = 8$
 → 48 ተመቃሳይ
 → 6 መቓሳይ
 → 8 ብፅሒት ደበሃሉ።

ንፕረት 9

ነዞም ዝስዕቡ ምቕሎ።

1. 24 ደፋትር ን 4 ተምሃሮ ብማዕረ ክማቕሉ እንተተገይሩ ሕድ ሕድ ተምሃራይ ክንደይ ደፋትር ይበዕሉ?
2. ኣብዞም ዝስዕቡ ተመያዮጡ።

ሀ. $24 \div 4 = \square$

ለ. $7 \overline{)49}$

ስለዚ $24 \div 4 = \underline{\quad}$

ስለዚ $7 \overline{)49}^?$

ዘክሩ! $4 \times \underline{\quad} = 24$

ዘክሩ! $7 \times \underline{\quad} = 49$

መስመሩ 12

ሀ. ነዞም ዝስዕቡ ምቕሎት፡፡

1. $21 \div 7$	2. $36 \div 4$	3. $30 \div 6$	4. $40 \div 5$
5. $3 \overline{)9}$	6. $7 \overline{)63}$	7. $7 \overline{)42}$	8. $9 \overline{)63}$

ለ. ቃል ገደባት

9. ኣብ ሓደ ባኮ 4 ኣራንሽታት ዝሰሸግ እንተኾይኑ 36 ኣራንሽታት ንምዕሻግ ክንደይ ባኮታት የድልዩ?
10. ገብራይ ኣብ 5 መስርዕ 35 ፈልስታት ብማዕረ ተኸሉ፡፡ ኣብ ሓደ መስርዕ ክንደይ ፈልስታት ተኸሉ?
11. 48 ተምሃሮ ማዕረ ባክሒ ዘለዎን ጋንታታት ተወዲቦም ኩዕሾ ክገወቱ እንተደልዮም ኣብ ሕድ ሕድ ጋንታ ክንደይ ተምሃሮ ይህልዉ?
12. ኣርባዕተ መሓዙት ማዕረ ዘንዘብ ኣዋዲኡን 25 ሊትር ዝሕዝ ጀሪካን ዘይቲ ዝሊኡን፡፡ ሕድ ሕድን ክክንደይ ሊትር ዘይቲ ይበፅሓን?

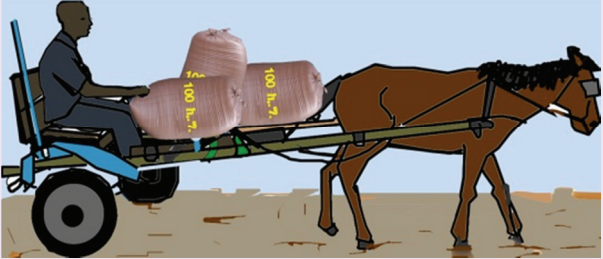

1.3 ክፍለ 10000 ዘለዉ ርባሓት 100ን 1000ን

1.3.1 ክፍለ 10000 ዘለዉ ርባሓት 100

ንጥፈት 10

ክብደት ሓደ ኩንታል ዕፋን 100 ኪ.ግ. እዩ፡፡ ኣብ ሓደ ጋሪ ሰለስተ ኩንታል ዕፋን እንተተጻፈኑ እቲ ጋሪ ዝተፀጻኖ ክብደት ከመይ ከምዝርከብ እናተመደዮጥኩም ነዞም ዝስዕቡ ባዶ ቦታታት ምልኡ፡፡

- 1 ሚኪቲ = $1 \times 100 =$ _____
- 2 ሚኪቲ = $2 \times 100 =$ _____
- 3 ሚኪቲ = $3 \times 100 =$ _____

ስለዚ እቲ ጋሪ ዝተፀጻኖ ክብደት 3 ኩንታል ዕፋን _____ ኪ.ግ እዩ፡፡

፩.በ!

15ሚኢትታት = $15 \times 100 = 1500$ [ሓደ ሸሕን ሓሙሽተ ሚኢትን]

30 ሚኢትታት = $30 \times 100 = 3000$ [ሰለስተ ሸሕ]

ካብዞም ኣብነታት እንርድኦ

100፣200፣300፣1500፣ 3000 . . . ርባሓት 100 ምዃኖም እዩ።

☞ ዘኾነ መስክ ቁፅሪ ብ100 እንትራባሕ ናይቲ ርባሕ ዋጋ ቁፅሪ ዓዲ ሓደን ዓዲ ዓሰርተን ዜሮ እዩ።

☞ እዚ ማለት ኣብ ርባሓት ሚኢቲ ዓዲ ሓደን ዓዲ ዓሰርተን ኩልገዘ ዜሮ እዩ።

መስመዲ 13

ሀ. ሕድ ሕድ ቁፅሪ ብኣሃዝ ፅሓፉ።

1. 8 ሚኢቲ	4. 6×100	7. 10 ሚኢቲ	10. 15×100
2. 14 ሚኢቲ	5. 40×100	8. 26 ሚኢቲ	11. 58×100
3. 64 ሚኢቲ	6. 70×100	9. 80 ሚኢቲ	12. 81×100

ለ. ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ነቶም ዘገደሱ ርባሓት ሚኢቲ ብቐደም ሰዓብ ምስኡ።

100	200	300						900	1000
1100	1200			1500					
	2200						2800		
					3600				
			5400						600
					6600				
						8700			
		9300							10000

ሐ. ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀደስኩም መሚኒቲ እናቐጠርኩም ነቲም ዝገደሱ ብቐደም ሰዓብ ምልክቶ::

1.		200	300		500	600
2.	800		1000	1100		
3.	4000	4100			4400	
4.	9200		9400			
5.		7700		7900		
6.	9500					10000

መልመዲ 14

ሀ. ብመራብኩቲ 100 ተንቲንኩም ፅሓፉ::

1. 400 = 4 × 100	2. 900	3. 1000
4. 1200	5. 3200	6. 9900

ለ. ክንደይ ሚኒቲ ናሰዉ?

7. 1300 = ዓሰርተ ሰለስተ ሚኒትታት
8. 500	9. 1900	10. 2000
11. 6100	12. 7800	

ሐ. ብፊደል ፅሓፉ::

13. 600	14. 1400	15. 2200
16. 800	17. 5200	18. 1700

መ. ሕድሕድ መምርሒ ተኸቲልኩም ነዞም ሰደቻታት ምልክቶ::

19.

መምርሒ: በ100 ኅራብሑ	
8	
7	
11	
24	
67	

20.

መምርሒ: ርብሒት ፅሓፍ	
20×100	
35×100	
94×100	
70×100	
97×100	

21.

መምርሒ: ቀዳማይ ዝኾነ ርባሕ 100 ፅሓፍ	
320	
652	
1270	
3730	
5060	

22.

መምርሒ: ሰዓባይ ዝኾነ ርባሕ 100 ፅሓፍ	
450	
7160	
7940	
4032	
6871	

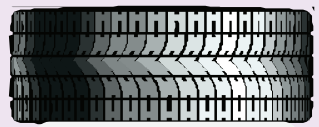
ረ. ቃል ግድሳት

- 23. ኣብ ሓደ ከባቢ ዝነበሩ መራሕቲ ስድራ ጉድጓድ ማይ ንምኹዓት ሕድሕዶም ብር 100 ንከዋፅኡ ተሰማሚጾም:: ኣብቲ ከባቢ 46 መራሕቲ ስድራ እንተሃልዮም ብጠቕላላ ክንደይ ብር ይዋፃእ?
- 24. ዋጋ 25 ነፍይ ሚኢቲ ብር ኖት ክንደይ እዩ?
- 25. ዋጋ 50 ነፍይ ሚኢቲ ብር ኖት ክንደይ እዩ?

1.3.2 ክሳብ 10,000 ዘስጢ ርባሕት 1,000

ንጥፈት 11

ዋጋ ሓደ ጎማ መኪና ፅዕነት ብር 1000 እዩ:: ዋጋ 4 ጎማታት ክንደይ እዩ?

ዋጋ = 1,000 ብር

- ዋጋ ሓደ ጎማ $1 \times 1,000 = 1,000$
- ዋጋ 2 ጎማታት $2 \times 1,000 = \underline{\hspace{2cm}}$
- ዋጋ 3 ጎማታት $3 \times \underline{\hspace{1cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$
- ዋጋ 4 ጎማታት $\underline{\hspace{1cm}} \times \underline{\hspace{1cm}} = \underline{\hspace{2cm}}$

ስለዚ ዋጋ 4 ጎማታት ብር $\underline{\hspace{2cm}}$ እዩ::

ፊ.በ!

6 ሺህት = $6 \times 1,000 = 6,000$ [ሺዱሽተ ሽሕ]

ኣብ ላዕሊ ካብ ዘሎ ኣብነት ከምእንርድኦ

1,000፣2,000፣3,000፣4,000፣ 6,000 . . . ርባሓት ሚኢቲ እዮም።

ዘኾነ ሙሉስ ቁፅሪ ብ 1,000 እንትራባኡ ናይቲ ርባኡ ዓዲ ሚኢቲ፣ ዓዲ ዓሰርተን ዓዲ ሓደን ኩሎግዘ ዜሮ እዩ።

እዚ ማለት ኣብ ርባኡ ሽሕ ዓዲ ሚኢቲ፣ ዓዲ ዓሰርተን ዓዲ ሓደን ኩሎግዘ ዜሮ እዩ።

መሬመዲ 15

ሀ. ነዞም ቁፅሮታት ብኣሃዝ ፅሓፉ።

1. 5 ሺህት	5. 3 ሺህት	9. 6×1000
2. 8 ሺህት	6. 2 ሺህት	10. 7×1000
3. 4 ሺህት	7. 3×1000	11. 9×1000
4. 9 ሺህት	8. 1×1000	12. 10×1000

ለ. ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ምስ ቀዳሕኩም ርባሓት 1000 ዘኾኑ ቁፅሮታት ኣክብቡ።

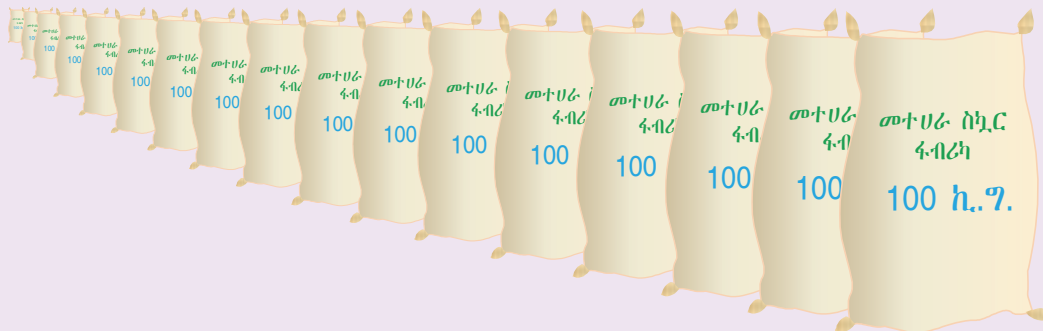
100	200	300	400	500	600	700	800	900
1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800
1900	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700
2800	2900	3000	3100	3200	3300	3400	3500	3600
3700	3800	3900	4000	4100	4200	4300	4400	4500
4600	4700	4800	4900	5000	5100	5200	5300	5400
5500	5600	5700	5800	5900	6000	6100	6200	6300
6400	6500	6600	6700	6800	6900	7000	7100	7200
7300	7400	7500	7600	7800	7900	8000	8100	8200
8300	8400	8500	8600	8700	8800	8900	9000	9100
9200	9300	9400	9500	9600	9700	9800	9900	10000

ሐ. በቢ ስክ እናቆጠርኩም ዝገደሱ ርባሓት 1000 ፅሓፍ፡፡

1.	1000	2000		4000		6000
2.	3000		5000			8000
3.		3000			6000	
4.				6000		8000
5.	2000					7000
6.			7000			10000

ንጥፈት 12

ሕድ ሕድ ካሻ 100 ኪ.ግ ሽኮር ሒዙ ናሎ፡፡

1. 5 ካሻ ክንደይ ኪ.ግ. ሽኮር ይሕዙ?
2. 10 ካሻ ክንደይ ኪ.ግ. ሽኮር ይሕዙ?
3. 25 ካሻ ክንደይ ኪ.ግ. ሽኮር ይሕዙ?
4. 10,000 ኪ.ግ. ሽኮር ንምዕሻግ ክንደይ ካሻ የድልዩ?
5. ኣብ መንጎ 300ን 1000ን ዝርከቡ ርባሓት 100 ፅሓፍ፡፡
6. ኣብ መንጎ 600ን 1500ን ዝርከቡ ርባሓት 100 ፅሓፍ፡፡
7. ኣብ መንጎ 2500ን 3500ን ዝርከቡ ርባሓት 100 ፅሓፍ፡፡
8. ኣብ መንጎ 3000ን 8000ን ዝርከቡ ርባሓት 1000 ፅሓፍ፡፡
9. ካብ 5000 ዝንእሱ ርባሓት 1000 ፅሓፍ፡፡
10. ኣብ መንጎ 2000 ን 8000 ንዝርከቡ ርባሓት 100 ን 1000ን ፅሓፍ፡፡

መስመዳ 16

ሀ. ርባሐት 100 ዝኾኑ ቁፅሮታት ኅክብቡ::

1.	300	410	3006	7200	4000	9205
2.	6000	600	774	90	8004	904
3.	833	4700	5200	10	899	10000

ለ. ርባሐት 1000 ዝኾኑ ቁፅሮታት ኅክብቡ::

4.	200	3000	600	7000	100	5000
5.	30	400	760	8000	2200	679
6.	7544	6000	4000	2003	9000	1000

1.4 ክፍለ 10,000 ዘሰጠ ሙሉስ ቁፅሮታት

1.4.1 ሓደታትን ዓሰርተታትን

በቲ ቸርት ቁፅሪ ዝተወከለ ቁፅሪ ሳላሳን ኣርባዕተን እዩ::

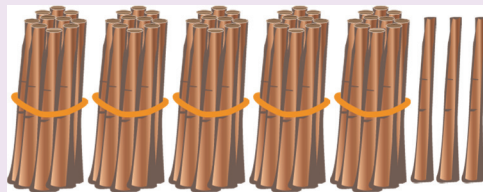
ዓሰርተታት	ሓደታት
III	IIII
3 ዓሰርተታት	4 ሓደታት
$30 + 4 = 34$	

ንጥፈት 13

ዓሰርተታት	ሓደታት
III	IIII

1. በቲ ቸርት ቁፅሪ ዝተወከለ ቁፅሪ ክንደይ እዩ? _____

2. በዞም ጥማራት ዕንፀይቲ ዝተወከለ ቁፅሪ ክንደይ እዩ?

3. 48 ኣብ ቻርት ቁፅሪ ከመይ ክግለፅ ከምዝከኣል ምስ ኮፍ መቓምጥትኹም ተመያየጡ።

መስመዲ 17

ሀ. በቲ ቻርት ቁፅሪ ዝተወከለ ቁፅርታት ብምትንታንን ብኣሃዝን ፅሓፉ።

1.

ዓሰርተታት	ሓደታት

_____ + _____ =

2.

ዓሰርተታት	ሓደታት

_____ + _____ =

3.

ዓሰርተታት	ሓደታት

_____ + _____ =

ለ. ሕድ ሕድ ቁፅሪ ብኣሃዝ ፅሓፉ።

1. 10 + 9

2. 30 + 1

3. 50 + 4

ሐ. ሕድ ሕድ ቁፅሪ ብምትንታንን ፅሓፉ።

1. 63

2. 28

3. 75

1.4.2 ሓደታት፣ ዓሰርተታትን ሚእትታትን

በቲ ቻርት ቁፅሪ ዝተወከለ ቁፅሪ ክልተ ሚእትን ሓምሳን ሸምንተን እዩ።

ሚእትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
2 ሚእትታት	5 ዓሰርተታት	8 ሓደታት
$200 + 50 + 8 = 258$		

ንጥፈት 14

408ን ኣብ ቻርት ቁፅሪ ኣርእዩ። ቀዲልኩም ብምትንታንን ፅሓፉ።

ሚእትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት

መስመዲ 18

ሀ. በቲ ቻርት ቁፅሪ ዘተወከሱ ቁፅሮች ብምትንታንን ብኣሃዘን ፅሓፉ።

1.

ሚእትታት	ዓስርተታት	ሓደታት

___ + ___ + ___ = ___

2.

ሚእትታት	ዓስርተታት	ሓደታት

___ + ___ + ___ = ___

ለ. ሕድ ሕድ ቁፅሪ ብኣሃዘ ፅሓፉ።

3. $100 + 40 + 1$

4. $700 + 20 + 9$

5. $600 + 50 + 1$

6. $300 + 80 + 1$

7. $800 + 10 + 1$

8. $900 + 30 + 1$

ሐ. ሕድ ሕድ ቁፅሪ ብምትንታንን ፅሓፉ።

9. 408

10. 960

11. 743

12. 197

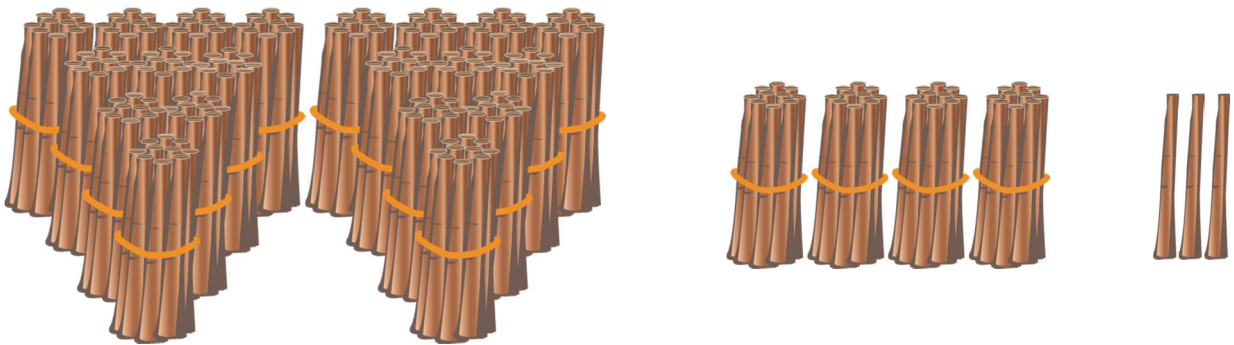
13. 525

14. 299

1.4.3 ግንዛብ ዓድታት ቁፅሪ

243 ብዓድታት ቁፅሪ ከምዝስዕብ ምግላፅ ይክኣል እዩ።

ሚእትታት	ዓስርተታት	ሓደታት
2	4	3

- 2 ኣብ ዓዲ ሚእቲ ይርከብ። ስስዚ ዋጋ 2፣ 200 እዩ።
- 4 ኣብ ዓዲ ዓስርተ ይርከብ። ስስዚ ዋጋ 4፣ 40 እዩ።
- 3 ኣብ ዓዲ ሓደ ይርከብ። ስስዚ ዋጋ 3፣ 3 እዩ።

መስመዲ 19

ሀ. ነዞም ቁፅርታት ኛብ ዓድታት ቁፅሪ ኛስፍሩ።

1. 312

ሚእትታት	ዓስርተታት	ሓደታት

2. 458

ሚእትታት	ዓስርተታት	ሓደታት

3. 904

ሚእትታት	ዓስርተታት	ሓደታት

4. 258

ሚእትታት	ዓስርተታት	ሓደታት

ለ. ዋጋ ዓዲ ብሰማዶዊ ዝተፅሓፉ ቁፅርታት ክንደይ እዩ?

1. 428

2. 178

3. 397

4. 442

5. 635

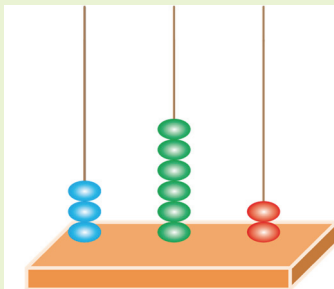
6. 288

7. 309

8. 333

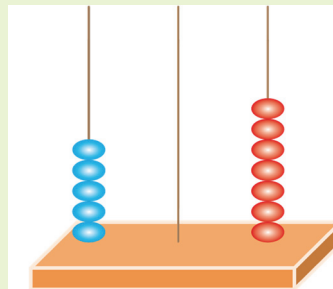
ሐ. ብኣባከስ ዝተወከሱ ቁፅርታት ፅሓፉ።

1.

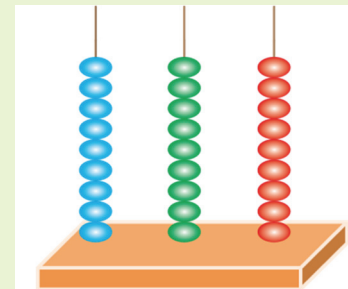
ሚእትታት ዓስርተታት ሓደታት

2.

ሚእትታት ዓስርተታት ሓደታት

3.

ሚእትታት ዓስርተታት ሓደታት

መ. 1፣ 3ን 8ን ተጠቂምኩም ክፀሓፉ ዝክእሉ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅርታት ብመሉኡም ፅሓፉ።

ረ. እቲ ዝዓበዩ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ክንደይ እዩ? እቲ ዝነኣሰ ኻ?

1.4.4 ሓደታት፣ ዓስርተታት፣ ሚእትታትን ሽሓትን

ኣብ ትግራይ ኣብ ዝርከቡ እምባታት እቲ ሓደ ፅበት እንትኾን ብራኸኡ ድማ 3,988 ሜትር እዩ።

3,988 ብዓድታት ቁፅርን ብቻርት ቁፅርን ከምዝሰዕብ ምግላፅ ይክኣል እዩ።

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት

3 ሽሐት

9 ሚኢት

8 ዓሰርተታት

8 ሓደታት

$$3000 + 900 + 80 + 8 = 3,988$$

ንጥረት 15

በቲ ቻርት ቁፅሪ ዝተወከሱ ቁፅርታት ብምትንታንን ብኣሃዝን ፅሓፉ።

1.

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
_____ + _____ + _____ + _____ = _____			

2.

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
_____ + _____ + _____ + _____ = _____			

3.

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
_____ + _____ + _____ + _____ = _____			

4.

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
_____ + _____ + _____ + _____ = _____			

5.

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
_____ + _____ + _____ + _____ = _____			

6.

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
_____ + _____ + _____ + _____ = _____			

መስመዲ 20

ሀ. ነዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ኣብ ሰደቓ ዓደታት ቁፅሪ ኣስፍሩ።

1. 3,528

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት

2. 2,894

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት

3. 3,054

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓስርተታት	ሐደታት

4. 7,204

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓስርተታት	ሐደታት

5. 9,457

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓስርተታት	ሐደታት

6. 5,266

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓስርተታት	ሐደታት

ለ. ዋጋ ዓዲ ብሰማዎዊ ሕብሪ ዝተፀሓፉ ቁፅርታት ክንደይ እዩ?

1. 3,741	3. 4,567	5. 8,989
2. 6,321	4. 7,752	6. 4,024

ሐ. ክንደይ ሽሐት፣ሚኢትታት፣ ዓስርተታትን ሐደታትን ኣለዉ?

1. 5,216	3. 6,088	5. 7,009
2. 3,050	4. 3,294	6. 4,117

መ. ነቲ ሰደቓ ምስኹ፡፡

ሙሉእ ቁፅር	ዓዲ ቁፅር				ብፊደል እንትፀሓፍ
	ሽሐት	ሚኢትታት	ዓስርተታት	ሐደታት	
3,894	3	8	9	4	ሰለስተ ሽሕን ሸሞንተ ሚኢትን ቴስዓን ኣርባዕተን
1,257					
5,219					
6,340					
7,995					
8,019					

መስመዲ 21

ሀ. ደምሩ፡፡

1. 2000 + 500 + 30 + 4	2. 6000 + 300 + 80 + 2

ምዕራፍ 1 - ሙሉስ ቁፅሮታት ክሳብ 10000ን ንቅደም ስዓብምን

3. $1000 + 600 + 40 + 5$

4. $8000 + 400 + 50 + 7$

5. $5000 + 700 + 2$

ለ. ብምትንታን ፅሓፍ።

1. 6,351

2. 7,076

3. 9,282

4. 6,332

5. 9,394

ሐ. ሕድ ሕድ ቁፅሪ ብኣሃዘ ፅሓፍ።

1. 3 ሽሓት፣ 2 ሚኢትታት፣ 9 ዓሰርተታትን 7 ሓደታትን

2. 2 ሽሓትን 4 ሓደታትን

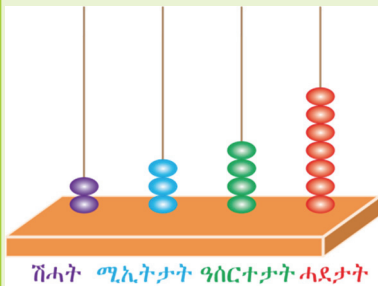
3. 5 ሽሓት፣ 3 ሚኢትታት፣ 8 ዓሰርተታትን 6 ሓደታትን

4. 8 ሽሓት፣ 5 ሚኢትታት፣ 8 ዓሰርተታትን 8 ሓደታትን

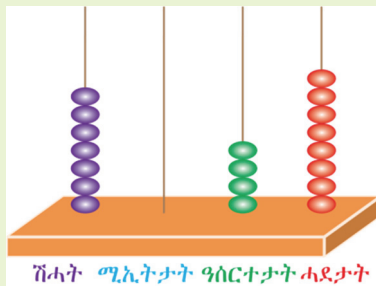
5. 6 ሽሓትን 4 ዓሰርተታትን

መ. በዚ ኣባከስ ተወኪሎም ዘሰዉ ሙሉስ ቁፅርታት ፅሓፍ።

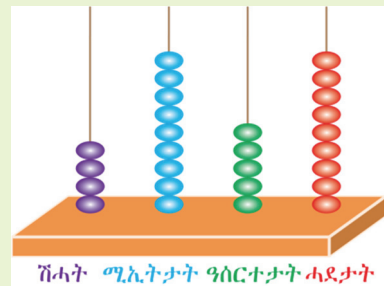
1.

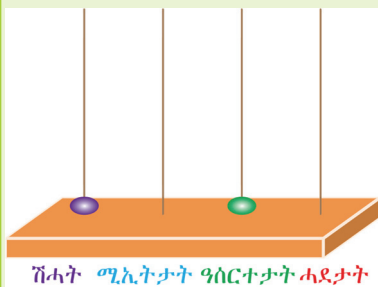
2.

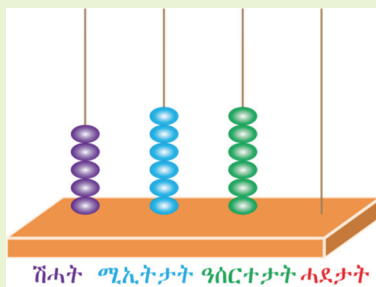
3.

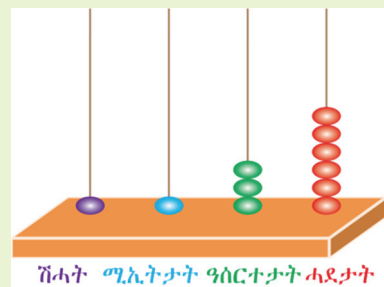
4.

5.

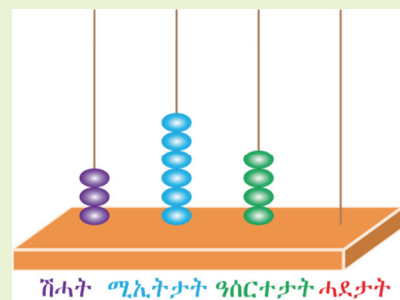

6.

ረ. ኣብቲ ኣባከስ ዝጎደለ ኩዕሻ ብምስኣልን፣ ትርፌ ዝኾኑ ድማ 'x' ምልክት ብምግባርን ኣብ ታሕቲ ዘሎ ቁፅሪ ኣርእዩ።

5,807

1.5 ክፍለ 10000 ዘለው መስክ ቁፅርታት ምወድዳርን ብቅደም ሰዓብ ምስራዕን

1.5.1 ምወድዳር

ክብነት:- ሓዲ ነጋዳይ ኣብ ወርሒ መስከረም 2,459 ደፋትር ሸይጡ። ኣብ ወርሒ ጥቅምቲ ድማ 976 ደፋትር ሸይጡ። እቲ በዓል ሹቕ ዝበዘሐ ደፍተር ዝሸጠሉ ወርሒ ኣየናይ እዩ?

ፍታሕ ኣበየናይ ወርሒ ዝበዘሐ ደፍተር ከምዝሸጠ ንምፍላጥ ኣብ ክልቲኦም ኣዋርሕ ዝሸጦም በዘሐ ደፋትር ምወድዳር እዩ።

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
2	4	5	9
	9	7	6

ብዙሕ ኣሃዛት ዘለዎ ቁፅሪ ኩልግዘ ዝግበዩ ቁፅሪ እዩ።

$2,459 > 978$ ወይ ድማ $978 < 2,459$

ስለዚ እቲ ነጋዳይ ዝበዘሐ ደፍተር ዝሸጦ ኣብ ወርሒ መስከረም እዩ።

ማዕረ በዘሐ ሆሂ ዘለዎም ቁፅርታት እንትነወዳድር ኩልግዘ ምወድዳር ዝጅመር ካብ ዝግበዩ ዓዲ [ብፀጋም ገፅ] እዩ። ኣብቲ ዝግበዩ ዓዲ ዘለዉ ቁፅርታት ማዕረ እንተኾይዮም ኣብ ዝቐፅል ዝነኣሰ ዓዲ ዘለው ቁፅርታት ነወዳድር።

ክብነት:-

ሀ. 5,294 ን 6,245ን ኣወዳድሩ።

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
5	2	9	4
6	2	4	5

$5 < 6$ ስለዚ $5,294 < 6,245$

ለ. 8,344 ን 8,319ን ኣወዳድሩ።

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
8	3	4	4
8	3	1	9

$4 > 1$ ስለዚ $8,344 > 8,319$

ምዕራፍ 1 - ሙሉስ ቁልፎች ክፍለ 10000ን ቅደም ስምም

ሐ. 9,346ን 9,341ን አወዳድሩ።

ሽሐት	ሚኢትታት	ዓስርተታት	ሐደታት
9	3	4	6
9	3	4	1

ማዕረ ማዕረ ማዕረ 6 > 1 ስለዚህ 9,346 > 9,341

መስመዳ 22

'<' ወይ ደማ '>' ብምጥቃም አወዳድሩ።

- 1. 1,563 < 2,277
- 2. 2,045 ● 962
- 3. 5,011 ● 5,110
- 4. 210 ● 2,010
- 5. 3,205 ● 2,606
- 6. 7,204 ● 6,204
- 7. 1,004 ● 1,025
- 8. 3,591 ● 3,599
- 9. 7,344 ● 7,255
- 10. 1,567 ● 1,550
- 11. 3,608 ● 3,609
- 12. 9,524 ● 9,530

ካብ ታሕቲ ዘሎ ሰደቓ ብምርካይ ካብ 13 ክኣብ 16 ዘስዉ ሕቶታት ሓቂ ወይ ደማ ጌጋ ብምባል መልሱ።

- 13. ካብ ሃፀይ ዮሃንስን ሃፀይ ሃይለስላሰን ቀዲሞም ዝነገሱ ሃፀይ ሃይለስላሰ እዮም።
- 14. ቅድሚ ሃፀይ ምኒልክ ካብ ዝነገሱ ነገስታት ሃፀይ ሃይለስላሰ ይርከቡዎ።
- 15. ሃፀይ ቴዎድሮስ ዝነገሱ ድሕሪ ሃፀይ ዮሃንስ እዩ።
- 16. ቅድሚ ሃፀይ ዮሃንስ ዝነገሱ ሃፀይ ቴዎድሮስ እዮም።

ካብ 1845 ጀሚሩ ካብ ኢትዮጵያ ነገስታት ዝነገሱሉ ዘመን	
ሃፀይ ዮሃንስ	1864
ሃፀይ ምኒልክ	1882
ሃፀይ ቴዎድሮስ	1847
ሃፀይ ሃይለስላሰ	1923

ፍልፍል:- የኢትዮጵያ ታሪክ ከዐዳ ቴዎድሮስ እስክ ቀዳማዊ ኃይለ ስላሴ

*17. ኩናት ዓድዋ ዝተካየደሉ እዋን 1888 ዓ.ም. እዩ። ኩናት ዓድዋ ዝተካየደ ካብ ናይ መን ዘመነ ንግስና እዩ?

1.5.2 ብቕደም ሰዓብ ምስራዕ

ኣብቲ ሰደቓ ኣብ ኢትዮጵያ ዝርከቡ ወሓዝትን ንውሓቶም ብኪሜን ተዋሂቡሎ።

→ ንውሓት እቶም ሩባታት ብቕደም ሰዓብ ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበዩ ንምቕማጥ ከክልተ ሩባታት እናወሰድና ነወዳድር።

- ንውሓት መረብ < ንውሓት ተክዘ
- ንውሓት ተክዘ < ንውሓት ዋቢ ሸበሌ
- ንውሓት ዋቢ ሸበሌ < ንውሓት ኣዋሽ
- ንውሓት ኣዋሽ < ንውሓት ኣባይ

ስም ወሓዚ	ንውሓት ብኪሜ
መረብ	440
ተክዘ	608
ኣባይ	1450
ዋቢ ሸበሌ	1130
ኣዋሽ	1200

ፍልፍል:- WWW.CSA.GOV.ET

እዚ ማለት ንውሓት መረብ < ንውሓት ተክዘ < ንውሓት ዋቢ ሸበሌ < ንውሓት ኣዋሽ < ንውሓት ኣባይ

ስለዚ እቶም ሩባታት ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበዩ ብቕደም ሰዓብ እንትስርዑ

መረብ፣ ተክዘ፣ ዋቢ ሸበሌ፣ ኣዋሽ፣ ኣባይ ይኹን ማለት እዩ።

መሰከን ቁፅርታት ብቕደም ሰዓብ ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበዩ ወይ ደማ ካብ ዝዓበዩ ናብ ዝነኣሰ ንምስራዕ ከክልተ እናወሰድና ክነወዳድር ይግባእ።

ኣብነት:-

ሀ. ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበዩ ስርዑ።

2,543፣ 1,741፣ 546፣ 2,581

እንትነወዳድር 546 < 1,741 < 2,543 < 2,581

ስለዚ 546፣ 1,741፣ 2,543፣ 2,581

ለ. ካብ ዝዓበዩ ናብ ዝነኣሰ ስርዑ።

6,544፣ 341፣ 7,954፣ 6,540

እንትነወዳድር 341 < 6,540 < 6,544 < 7,954

ስለዚ 7,954 ፣ 6,544 ፣ 6,540 ፣ 341

መስመሩ 23

ሀ. ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየ ስርዑ።

1. 284፣36፣254፣844
2. 894፣854፣84፣776፣770
3. 644፣294፣576፣199፣648፣500
4. 294፣765፣284፣755፣290
5. 1,349፣1,905፣2,774፣1,309፣
6. 3,544፣2,544፣3,634፣2009

ለ. ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰ ስርዑ።

1. 180፣66፣254፣96
2. 560፣790፣684፣794
3. 350፣ 346፣634፣385፣945
4. 7,500፣3941፣6,344፣7,854
5. 2,009፣2,098፣2,980፣2,089
6. 6,541፣5,641፣4,651፣6,451፣5,146

ሐ. ነዚ ሰደቓ መሰረት ገደርኩም ካብ 1 ክፋብ 7 ዘለዉ ሕታታት መልሱ።

1. ነቶም ብራኽ እምባታት ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰ ብቐደም ሰዓብ ስርዑ።
2. ኣብቲ ሰደቓ ካብ ዘለዉ እምባታት እቲ ዝነውሐ መን እዩ?
3. ንውሓት ብራኽኡ ካልኣይ ዝኾነ እምባ ኸ?
4. ኣብቲ ሰደቓ ካብ ዘለዉ እምባታት ዝሓፀረ መን እዩ?
5. ካብ ኣቡነ ዮሴፍን ካብ ባቱን ዝነውሐ መን እዩ?
6. ካብ ጉናን ካብ ጉጌን ዝሓፀረ መን እዩ?
7. ካብ ቱሉ ዲምቱ ዝሓፀረን ካብ ጉና ዝነውሐን ብራኽ ዘለዎ መን እዩ?

ኣብ ኢትዮጵያ ዝርከቡ እምባታትን ንውሓቶም ብሚትርን	
ሽም እምባ	ብራኽ (ብሚትር)
ጉጌ	4200
ቱሉ ዲምቱ	4377
ራስ ዳሽን	4620
ኣቡነ ዮሴፍ	4191
ባቱ	4307
ጉና	4231

ፍልፍል:- WWW.CSA.GOV.ET

8. ንውሓት ብራኽ እምባ ራስ ዳሽን 4,620 ሜትር እንትኾን ንውሓት ብራኽ እምባ ፅበት ድማ 3,988 ሜትር እዩ። ካብ ክልቲኦም እምባታት እቲ ዝሓፀረ ብራኽ ዘለዎ መን እዩ?

9. ኣብቲ ሰደቓ ካብ ዝተውሃቡ ቁፅርታት ብቀይሕ ሕብሪ ዝተፅሓፉ መሪፅኩም ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየ ብቐደም ሰዓብ ስርዑ።

7,455	9,990	6,844	7,550
3,624	5,844	5,291	
3,629	7,502	6,809	

10. ኣብቲ ሰደቓ ካብ ዝተውሃቡ ቁፅርታት ብፀሊም ሕብሪ ዝተፅሓፉ መሪፅኩም ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰ ብቐደም ሰዓብ ስርዑ።

ንጥረት 16

ነቲ ምስሲ ብምርኻይ ቁመት ሓገስ ኣብ ሞንጎ ክንደይ ሳንቲሜትር ከምዝኸውን ተመድዮ።

ኣብነት:- ኣብ $817 < \Lambda < 821$ ፣ Λ ዝውክሎ ኣብ መንጎ 817 ን 821ን ዝርከቡ ቁፅርታት እዮ።

ስለዚ $\Lambda = 818$ ፣ 819 ፣ ወይ ድማ 820 ይኸውን ማለት እዩ።

መልመዳ 24

ብሕድ ሕድ ፊደል ዝተወከሱ ቁፅርታት ዘርዚርኩም ፅሑፉ።

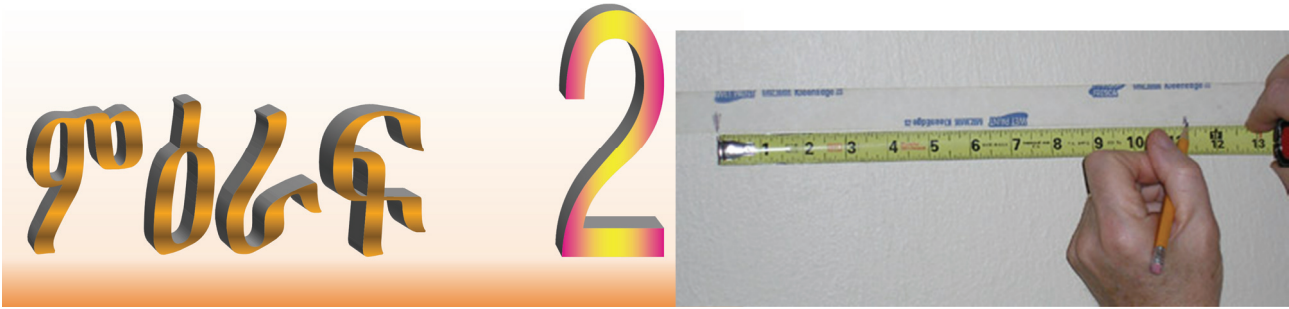
- 1. $484 < U < 488$ 3. $459 < \Lambda < 465$ 5. $323 < መ < 330$
- 2. $119 < U < 124$ 4. $219 < \Lambda < 225$ 6. $405 < መ < 412$

ነባሪ ኣዩርን ዝርከቡሉ ንውሓት ብሚትርን					
ክልል ነባሪ ኣዩር	ኣስሓይታ	ደጉዓ	ሓውሲ ደጉዓ	ቆላ	በረኻ
ብራኽ ብሚትር	3,300ን ልዕሊኡን	ካብ 2,300 - 3,300	ካብ 1,500-2,300	ካብ 500-1,500	ካብ 0-500

7. እቲ ኣብ ሳዕሲ ዘሎ ሰደቓ መሰረት ገደርኩም እዚ ዝስዕብ ሰደቓ ምልኩ።

ከተማ	ብራኽ ብሚትር	ነባሪ ኣዩር
ሳምረ	1,160	ቆላ
ሉመራ	980	
ዓዲግራት	2,600	
መቐለ	2,232	

ምክንያቱ 1,160 ኣብ መንጎ 500ን 1500ን ስለዝርከብ እዩ።

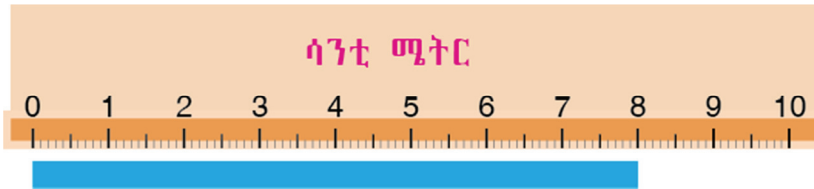
መዐቀኒ

2.1 መዐቀኒታት ንውሓት

2.1.1 ሳንቲ ሜትርን ሚሊ ሜትርን

ሳንቲ ሜትርን ሚሊ ሜትርን መዐቀኒታት ንውሓት እዮም።

ሳንቲ ሜትር (ሳ.ሜ) ን ሚሊ ሜትር (ሚ.ሜ)ን ሓፀርቲ ንውሓታት ንምዕቃን ንጥቀመሎም።

ኣብቲ ስእሊ ዘሎ ሰማያዊ ሕብሪ ዘለዎ ሕንፃዕ ንውሓቱ 8 ሳ.ሜ እዩ።

ናይቲ ሚስማር ንውሓት 2.5 ሳ.ሜ ወይ ድማ 25 ሚ.ሜ እዩ።

$$1 \text{ ሳንቲ ሜትር} = 10 \text{ ሚሊ ሜትር}$$

$$1 \text{ ሳ.ሜ.} = 10 \text{ ሚ.ሜ.}$$

ንጥረት 1

ሀ. መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ሕድ ሕድ መስመር ብሳ.ሜ ዓቅኑ::

- 1.
- 2.
- 3.

ለ. መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ሕድ ሕድ መስመር ብሚ.ሜ ዓቅኑ::

- 5.
- 6.
- 7.

መስመዲ 1

መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ሕድ ሕድ ምስሲ ብሳ.ሜ ዓቅኑ::

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ሕድ ሕድ ምስሲ ብሚ.ሜ ዓቅኑ::

- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.

ዝገደስ ቀፅሪ ምልክት፡፡

12. 2ሳ.ሜ = ሚ.ሜ

13. 10 ሳ.ሜ = ሚ.ሜ

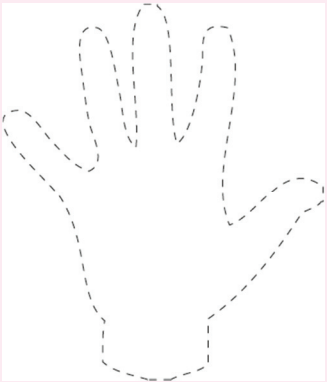
14. 40 ሚ.ሜ = ሳ.ሜ

15. 70 ሚ.ሜ = ሳ.ሜ

ዕዮ ገጅስ

ምስ መፃምድኹም ብምዃን ንውሓት ኣፃብዕቲ ፀጋማይ ኢድኩም እናፃቀንኩም መዝግቡ፡፡ ሕድ ሕድኩም ምስ መዝገብኩም ንውሓት ኣፃብዕትኹም ኣወዳድሩ፡፡

- ሕንጥጢት ኣፃብዕቲ ሳ.ሜ.
- ኣፃብዕቲ ቀለበት ሳ.ሜ.
- ማእኸለይቲ ኣፃብዕቲ ሳ.ሜ.
- ኣመላኻቲት ኣፃብዕቲ ሳ.ሜ.
- ዓባይ ኣፃብዕቲ ሳ.ሜ.

2.1.2 ሜትርን ኪሎሜትርን

ሜትር (ሜ) ን ኪሎ ሜትር (ኪ.ሜ)ን ነዊሕ ዝኾነ ነገር ንምዕቃን ንጥቀመሉም፡፡

ንውሓት ሓደ ፅሓፅ ከባቢ 1 ሜትር እዩ፡፡

ዓሰርተ ደጃቻ ዘወደኸ ገዕዞ እግሪ እንተተገደርኩም ከባቢ 1 ኪሎ ሜትር ክትገባዩ ትክእሉ፡፡

1 ሜትር = 100 ሳንቲ ሜትር	1 ኪሎ ሜትር = 1000 ሜትር
1 ሜ = 100 ሳ.ሜ	1 ኪ.ሜ = 1000 ሜ

ንጥረት 2

ሀ. ሜትር ወይ ደማ ኪሎሜትር ብምጥቃም ክሰቀኑ ዝክእሉ ኣብነታት ንውሓት እናሃብኩም ተመደቡ::

ለ. ነዞም ዝስዕቡ ካብ ሓደ ኣሃድ ናብ ካልእ ኣሃድ ከመይ ከምዝቕየር እናተመደብኩም ምልክቲ::

1. 1ሜ = ሳሜ

2. 3ሜ = ሳሜ

3. 1ኪ.ሜ = ሜ

4. 2ኪ.ሜ = ሜ

5. 100ሳ.ሜ = ሜ

6. 400ሳ.ሜ = ሜ

7. 1000 ሜ = ኪ.ሜ

8. 2000 ሜ = ኪ.ሜ

መልመዳ 2

እቲ ክኾን ዝክእል ዓቕን ምረጹ::

1.

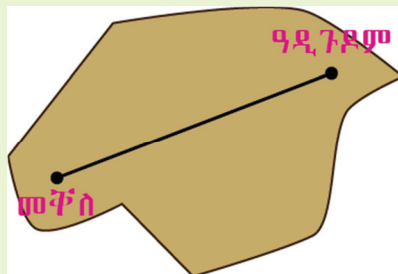

ሀ. 2 ሳ.ሜ

ለ. 2 ሜ

ሐ. 2 ኪ.ሜ

2.

ሀ. 30 ሳ.ሜ

ለ. 30 ሜ

ሐ. 30 ኪ.ሜ

3.

ሀ. 4 ሳ.ሜ

ለ. 4 ሜ.

ሐ. 4 ኪ.ሜ

ሕድ ሕድ ንውሓት ንምዕቃን ሳንቲ ሜትር፣ ሜትር ወይ ደማ ኪሎ ሜትር ኣየናይ ከምዝሓደስ ግለጹ::

4. ቁመት ቀላሚጦስ

5. ካብ ኣዲስ ኣበባ ክሳብ መቐለ ዘሎ ርሕቕት

- 6. ንውሓት ደፍተርኩም
- 7. ንውሓት መሬት ገዛ
- 8. ሓደ መኪና ኣብ ሓደ ሰዓት ዝተጓጎዞ ርስቐት
- 9. ንውሓት ፀሊም ሰሌዳ
- 10. ንውሓት ዴስክ
- 11. ቁመት ድሙ
- 12. ንውሓት ጉያ ማራቶን
- 13. ንውሓት ዓራት

ባዶ ቦታ ምልክቶ::

- 14. 4 ሜ = ሳ.ሜ
- 15. 7 ሜ = ሳ.ሜ
- 16. 3 ኪ.ሜ = ሜ
- 17. 9 ኪ.ሜ = ሜ
- 18. 200 ሳሜ = ሜ
- 19. 600 ሳሜ = ሜ
- 20. 4000 ሜ = ኪ.ሜ
- 21. 8000 ሜ = ኪ.ሜ

2.1.3 ምድማርን ምጉዳልን መዐቀንታት ንውሓት

ኣብነት:- ኣይተ መረሳ ጠረጴዛ ንምስራሕ 2 ሜትር ን 30 ሳ.ሜን ንውሓት ዘለዎ ዕንፀይቲ ኣዳልዮም። እዞም ሃናፒ ዘዳለዉዎ ዕንፀይቲ ንውሓቱ ብሳ.ሜ ክንደይ እዩ?

ፍታሕ:- 2 ሜትር ን 30 ሳ.ሜን = 2 ሜ + 30 ሳ.ሜ

ብዘተፈላስዩ መዐቀኒ ዘተውሃቡ ንውሓታት ንምድማር ደኹን ንምጉዳል መጀመርታ ናብ ሓደ ዓይነት መዐቀኒ ክንጨውጥ ይግባእ።

ስለዚ መጀመርታ 2 ሜትር ናብ ሳ.ሜ እንትቐየር 2 ሜ = 200 ሳ.ሜ።

$$2 \text{ ሜ} + 30 \text{ ሳ.ሜ} = 200 \text{ ሳ.ሜ} + 30 \text{ ሳ.ሜ} = 230 \text{ ሳ.ሜ}$$

ኣብነት:- 1. $4 \text{ ሜ} + 40 \text{ ሳ.ሜ} = 400 \text{ ሳ.ሜ} + 40 \text{ ሳ.ሜ}$
 $= 440 \text{ ሳ.ሜ}$

$$2. \quad 5 \text{ ሜ} - 40 \text{ ሳ.ሜ} = 500 \text{ ሳ.ሜ} - 50 \text{ ሳ.ሜ}$$

$$= 450 \text{ ሳ.ሜ}$$

ንጥረት 3

1. ኣብ 2 ሜ ንውሓት ዘለዎ መንደቕ ቕመቱ 60 ሳ.ሜ ዝኾነ ክፈፍ እንተተወሲኹሉ ጠቕላላ ንውሓት ክንደይ ሳ.ሜ ከምዝኾውን መልስኹም ምስ መሓዛኹም ኣነፃፅሩ።
2. ግፍሓቱ 8 ሜ ኣብ ዝኾነ መንገዲ ንተክሊ ዝኾውን 90 ሳ.ሜ እንተኣገዲልናሉ ግፍሓት እቲ ዝተርፍ መንገዲ ክንደይ ሳ.ሜ ከምዝኾውን ብጉጅለ ተመያየጡ።
3. ኣብ 4 ሜ ገመድ 300 ሳ.ሜ ገመድ እንተቐሪፅና ክንደይ ሳ.ሜ ገመድ ይተርፍ?

መልመዳ 3

ነዞም ዝስዕቡ ናብ ሳ.ሜ ቀይሩ።

1. 7ሜ ን 80ሳ.ሜን	2. 4ሜ ን 27ሳ.ሜን
3. 2ሜ ን 68ሳ.ሜን	4. 6ሜ ን 35ሳ.ሜን

ቃል ግድሳት

1. ኣትሌት ጥሩነሽ ዲባባ ኣብ ቤጂንግ ኦሎምፒክ ብ110 ኪ.ሜን 5 ኪ.ሜን ጎይያ ተፃዊታ። እዛ ውርይቲ ኣትሌት ኣብ ክልቲኡ ውድድር ዝጎየየቶ ርሕቕት ብጠቕላላ ክንደይ ሜ እዩ?

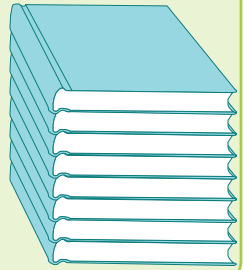

2. ሓደ ኣውቶብስ 85 ኪ.ሜ ንክንጓዝ ኣንጊሁ ተበጊሱ። ይኹን እምበር 45 ኪ.ሜ ምስ ከደ ተበላሽዩ ጠጠው ኢሉ። እዚ ኣውቶብስ ነቲ ጉዕዞ ንክሸፍን ክንደይ ኪሜ ይተርፎ?

3. ሐሙሽተ ማዕረፍ ቁመት ዘለዎም ዓፀታት ቅዱምን ድሑርን ኮይኖም ይጓዣሉ። ንውሓት ሓደ ዓፀ 4ሚ.ሜ እንተኾይኑን ኣብ መንጎኦም ኣፈላላይ እንተዘዋወሩን ጠቕላላ ንውሓት እቲ መስርዕ ክንደይ ሳ.ሜ እዩ?

4. ርጉዲ ሓደ መፅሓፍ 3 ሳ.ሜ እዩ። 8 ተመሳሳልቲ መፃሕፍቲ እንተተደራሪቦም ጠቕላላ ርጉዲ እቶም መፃሕፍቲ ክንደይ ሳ.ሜ ይኸውን?

2.2 ምዕቃን ትሕዝቶ ብሚሊ ሲትርን ሲትርን

ሚሊ ሲትር(ሚ.ሲ) ን ሲትር(ሲ)ን መዐቀንታት ትሕዝቶ እዮም።

እዚ ማንካ

1ሚሊ ሲትር(ሚ.ሲ) ይሕዝ።

እዚ ናይ ማይ ጆግ

1ሲትር ይሕዝ።

ሚሊ ሲትር(ሚ.ሲ) ውሑድ መጠን ሲትር(ሲ) ብዙሕ መጠን ዘለዎም ዘለዎም ፈሰስቲ ንምዕቃን ይጠቅም። ሲትር(ሲ) ብዙሕ መጠን ዘለዎም ዘለዎም ፈሰስቲ ንምዕቃን ይጠቅም።

1 ሲትር = 1000 ሚሊ ሲትር

1 ሲ = 1000 ሚ.ሲ

ንጥረት 4

ነዞም ዘስዕቡ ትሕዝቶታት ንምዕቃን ካብ ሲትርን ሚሊ ሲትርን ኣዩናደ ከምዝሓደኽ ግስፁ።

1.		2.		3.	
4.		5.		6.	
7.		8.		9.	

ባዶ ቦታ ምስኹ።

10. 1 ሊ. = ሚ.ሊ.

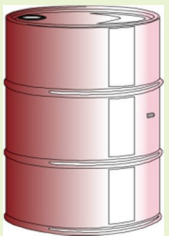
12. 1000 ሚ.ሊ. = ሊ.

11. 3 ሊ. = ሚ.ሊ.

13. 4000 ሚ.ሊ. = ሊ.

መስመዲ 4

ዝተቐራረበ ዓቕን ትሕዝቶ ምረፁ።

1.		2.		3.	
	ሀ. 100 ሚ.ሊ.		ሀ. 150 ሚ.ሊ.		ሀ. 300 ሚ.ሊ.
	ለ. 100 ሊ.		ለ. 150 ሊ.		ለ. 300 ሊ.

ምዕራፍ 2 - መዐቀኒ

4.

ሀ. 1000 ሚ.ሊ.

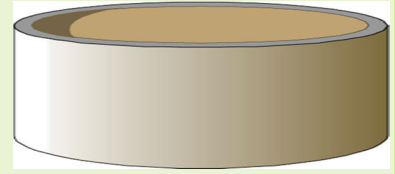
ለ. 1000 ሊ.

5.

ሀ. 300 ሚ.ሊ.

ለ. 300 ሊ.

6.

ሀ. 80 ሚ.ሊ.

ለ. 80 ሊ.

ባዶ ቦታ ምልክት::

7. 2 ሊ. = ሚ.ሊ.

8. 4 ሊ. = ሚ.ሊ.

9. 8 ሊ. = ሚ.ሊ.

10. 9 ሊ. = ሚ.ሊ.

11. 3000 ሚ.ሊ. = ሊ.

12. 6000 ሚ.ሊ. = ሊ.

13. 5000 ሚ.ሊ. = ሊ.

14. 7000 ሚ.ሊ. = ሊ.

2.3 ምዕቃን ክብደት ብግራም፣ ብኪሎግራምን ብኩንታልን

ግራምን ኪሎግራምን

ግራም(ግ) ን ኪሎግራም (ኪ.ግ)ን መዐቀኒታት ክብደት እዮም::

እዚ መርፍእ ቁልፊ ክብደቱ ብግራም(ግ) ይዕቀን::

ክብደት እታ ድመ ብ ኪሎ ግራም(ኪ.ግ) ይዕቀን::

መፅሓፍ ተምሃራይ ሳልሳይ ክፍሊ

ግራም ንክስተይ ክብደት ዘለዎም ኪሎግራም ዝዓበየ ክብደት ዘለዎም ነገራት ንምዕቃን ደጠቅም። ነገራት ንምዕቃን ደጠቅም።

1 ኪሎ ግራም = 1000 ግራም

1 ኪ.ግ = 1000 ግ

ኩንታል

ካልኦ መዐቀኒ ዝዓበየ ክብደት ኩንታል ደበሃል።

1 ኩንታል = 100 ኪ.ግ

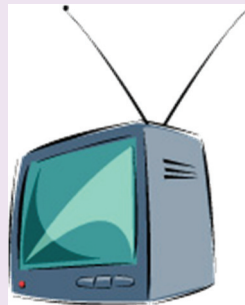
ንጥፈት 5

ናይዞም ዝስዕቡ ክብደታት ንምዕቃን ካብ ግራምን ኪሎግራምን ኣየናይ ከምዝምረፅ ብገጅሶ ተመደዩ።

1.

2.

3.

4.

5.

6.

መስመራ 5

ሀ. ባዶ ቦታ ሙሉ አድርጎ::

1. 1ኪ.ግ = ግ

2. 3ኪ.ግ = ግ

3. 2000ግ = ኪ.ግ

4. 5000ግ = ኪ.ግ

5. 1ኩንታል = ኪ.ግ

6. 4ኩንታል = ኪ.ግ

7. 100ኪ.ግ = ኩንታል

8. 600ኪ.ግ = ኩንታል

ለ. ነዞም ዘስዕቡ ክኸውን ዘኸኸል ዓቕን ክብደት ምረጹ::

1.

ሀ. 12 ግ

ለ. 12 ኪ.ግ

ሐ. 12 ኩንታል

2.

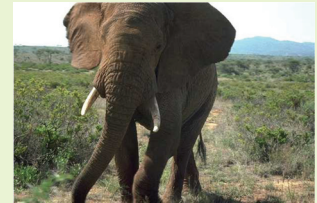

ሀ. 8 ግ

ለ. 8 ኪ.ግ

ሐ. 8 ኩንታል

3.

ሀ. 3 ግ

ለ. 3 ኪ.ግ

ሐ. 3 ኩንታል

4.

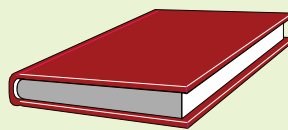

ሀ. 5 ግ

ለ. 5 ኪ.ግ

ሐ. 5 ኩንታል

5.

ሀ. 700 ግ

ለ. 700 ኪ.ግ

ሐ. 700 ኩንታል

6.

ሀ. 28 ግ

ለ. 28 ኪ.ግ

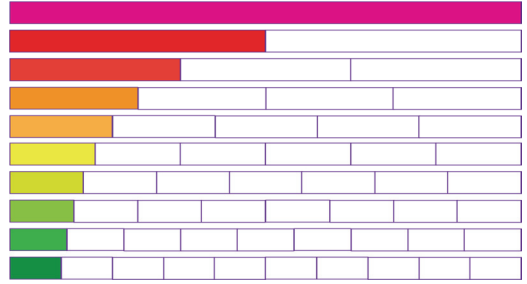
ሐ. 28 ኩንታል

ነዞም ዝስዕቡ ክብደቶም ንምዕቃን ካብ ግራም፣ ኪሎ ግራም ወይ ደማ ኩንታል ኣየናይ ከምዝሓደሽ ግስፁ።

7. ክብደት ምራኽ/ኣጥፍ	10. ክብደት ዴስክ
8. ክብደት መኪና ፅዕነት	11. ክብደት ሰብ
9. ክብደት እርሳስ	
12. ክብደት ሓደ ገባር ኣብ ዓመት ዘፍረዮ ምህርቲ	

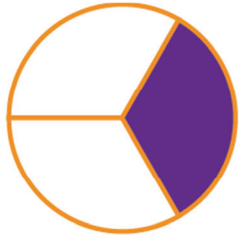
ባዶ ቦታ ምልክ።

13. 2 ኪ.ግ = ____ ግ	14. 5 ኪ.ግ = ____ ግ
15. 4000 ግ = ____ ኪ.ግ	16. 8000 ግ = ____ ኪ.ግ
17. 3 ኩንታል = ____ ኪ.ግ	18. 9 ኩንታል = ____ ኪ.ግ
19. 500 ኪ.ግ = ____ ኩንታል	20. 700 ኪ.ግ = ____ ኩንታል

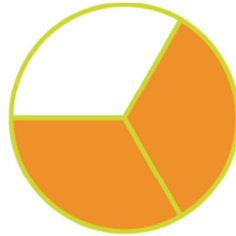

ገዢታት

3.1 ድግግ ሲሶታት

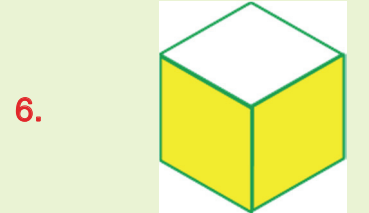
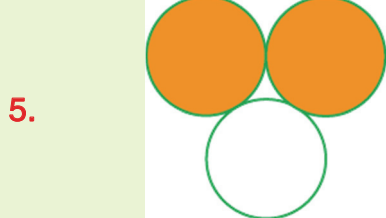
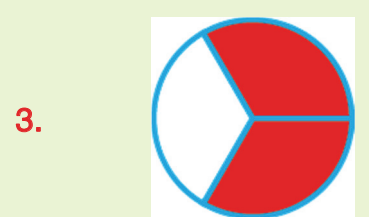
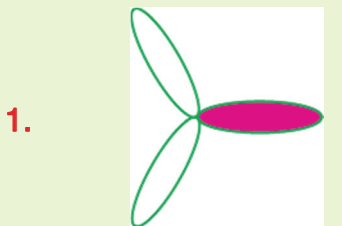
1 → ዝተቐለመ
3 → ኣቲ መሰክ ኣብ ክንደይ ክፋል ብማዕረ ተመራሮ?
 ኣንትንበብ:- ሲሶ

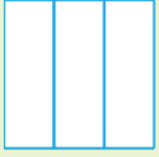
2 → ዝተቐለመ
3 → ኣቲ መሰክ ኣብ ክንደይ ክፋል ብማዕረ ተመራሮ?
 ኣንትንበብ:- ክልተ ሲሶ

መስመዲ 1

ሀ. ብገዢ ግስፁ::

ለ. ንሕድ ሕድ ገዚ ዝውክል ክፋል ኣብቲ ስእሲ ብምቐሳም ኣርእዩ።

1. $\frac{1}{3}$

2. $\frac{2}{3}$

3. $\frac{2}{3}$

4. $\frac{1}{3}$

3.2 ኣሃድ ገዚታት ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$

3.2.1 ገዚታት ከም ክፋል ሓደ መስክ ነገር ምርዳኝ

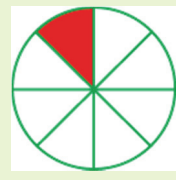
 ነዚ ስእሲ ተግዘቡ።
 እቲ ስእሲ ኣብ 4 ማዕረ ቦታ ተመቐሎ ኣሎ።
 ካብ ኣርባዕተኛም ምቃሳት እቲ ሓደ ተቐሊሙ ኣሎ። [1 ክፋል ካብ 4 ማዕረ ክፋላት] እዚ ብገዚ እንትገለፅ $\frac{1}{4}$ ይኸውን።
 እንትገበብ:- ርባዕ

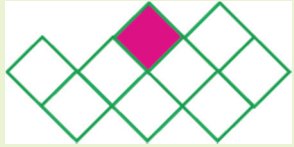

ንጥፈት 1

ሓደ ተምሃራይ 1 ኣራንሺ ኣብ ሰለስተ ማዕረ ቦታ መቐሎ ሓደ ክፋል ንግርኩ ሂብዎ። እቲ ንግርኩ ዝሃዐ ክፋል ብገዚ ፅሓፉ። ስም ናይቲ ገዚ ሰይሙ።

መልመዳ 2

ሀ. ንሕድ ሕድ ምስሲ ብገዚ ፅሓፉ።

1. 2. 3.

4. 5.

ምዕራፍ 3 - ገዢታት

ለ. ሕድ ሕድ ገዢ ብምስልን ብፊደልን ፅሓፉ።

6. $\frac{1}{5}$

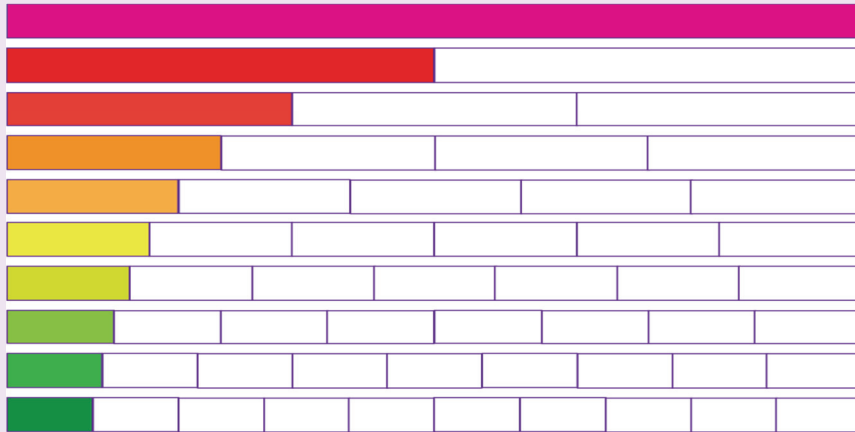
7. $\frac{1}{4}$

8. $\frac{1}{8}$

9. $\frac{1}{10}$

ንጥረት 2

ነዞም ትሕት ኢሎም ተፃሒፎም ዘሰው ምስልታት ብምርኅይ ሕድሕድ ዘተቐሰመ ክፋል ዝውክል ገዢ ፅሓፉ።

3.2.2 ቅፃሪን ረቛሒን

ነዞም ዝስዕቡ ገዢታት ኅስተውዕሱ

$\frac{1}{3}$ → ቅፃሪ 1 ናይቲ ገዢ ቅፃሪ እንትኾን 3 ድማ ናይቲ ገዢ ረቛሒ ይበሃል።
 $\frac{1}{3}$ → ረቛሒ

መስመዲ 3

ቅፃሪን ረቛሒን ሕድ ሕድ ገዢ ግስፁ።

1. $\frac{1}{7}$

2. $\frac{1}{8}$

3. $\frac{1}{4}$

4. $\frac{2}{3}$

5. $\frac{1}{5}$

6. $\frac{1}{10}$

ነዞም ተፃሒቦም ዘሰው ቅፃሪን ረቛሒን ብምጥቃም ሕድ ሕድ ብገዢ ፅሓፉ።

7. ቅፃሪ → 2 ረቛሒ → 3 ገዢ $\frac{\square}{\square}$

8. ቅፃሪ → 1 ረቛሒ → 8 ገዢ $\frac{\square}{\square}$

9. ቅፃሪ → 1 ረቛሒ → 9 ገዢ $\frac{\square}{\square}$

3.3 ፍርቅን ርብዕን

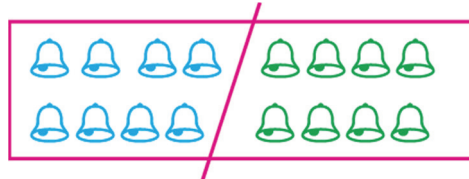
ሀ. ፍርቂ

ዝኾነ ሙሉእ ቁፅሪ ንክልተ ማዕረ እንትምቀል ዝርከብ ብፅሒት ፍርቂ ናይቲ ቁፅሪ ይበሃል።

ኅብነት፡-

$6 \div 2 = 3$
ስለዚ 3 ፍርቂ 6 እዩ።

$16 \div 2 = 8$
ስለዚ 8 ፍርቂ 16 እዩ።

ለ. ርባዕ

ዝኾነ ሙሉእ ቁፅሪ ንኣርባዕተ እንትምቀል ዝርከብ ብፅሒት ርባዕ ናይቲ ቁፅሪ ይበሃል።

ኅብነት፡-

$12 \div 4 = 3$
ስለዚ 3 ርባዕ 12 እዩ።

መስመራ 4

ሀ. ፍርቂ ናይዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ድለዩ።

1. 2 2. 4 3. 12 4. 20 5. 46 6. 50

ለ. ርባዕ ናይዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ድለዩ።

1. 4 2. 8 3. 16 4. 12 5. 20 6. 40

ሐ. ቃል ግድሳት

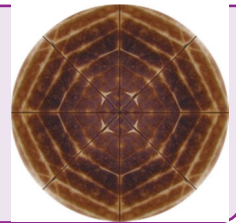
- ዓሰርተ ባሊቃታት ነይሮምኒ። ፍርቆም ንሓወይ እንተሂበዮ ክንደይ ባሊቃታት ይተርፉ?
- ኣብ ሓደ ዘምቢል 24 እንቋቕሖ ነይሮም። ርብዖም እንተተሸይጦም ክንደይ እንቋቕሖ ይተርፉ?

3. ኣይተ በላይ 80 ኣባጊዕ ነይረንኦም። ፍርቀን እንተሸይጦምወን ክንደይ ይተርፈኦም?
4. ፍርቂ 30 ክንደይ እዩ?
5. ርባዕ 100 ክንደይ እዩ?

3.4 ምዑድዳር ቀለሳቲ ጉዟታት

ንጥረት 3

ኣበበ ሓደ ሕምባሻ ኣብ ሸሞንተ ማዕረ ቦታ መቐሎ መሓዙቱ ንዝኾኑ ስምኡንን ዓሊን ሂብዎም። ስምኡን ሰለስተ ምቃል፣ ዓሊ ድማ ክልተ ምቃል እንተወሲዶም ዝበዝሐ ክፋል ሕምባሻ ዝወሰደ መን እዩ?

ኣብነት:- $\frac{1}{4}$ ን $\frac{2}{4}$ ን ኣወዳድሩ።

$\frac{1}{4}$ ሓደ ርባዕ እንትውክል $\frac{2}{4}$ ድማ ክልተ ርባዕ ይውክል። ስለዚ $\frac{1}{4} < \frac{2}{4}$

→ ጉዟታት እንትነወዳድር ረቛፊኦም ማዕረ እንተኾይኑ ዝነኣሰ ቆፃሪ ዘለዎ ጉዟ ዝነኣሰ እዩ።

ኣብነት:- $\frac{2}{7}$ ን $\frac{4}{7}$ ን ኣወዳድሩ።

ፍታሕ ሕድ ሕድ ጉዟ ማዕረ ረቛፊ ኣለዎም። ስለዚ ሕድ ሕድ ቆፃሪ ነወዳድር።

ስለዚ $2 < 4$ ስለዝኾነ $\frac{2}{7} < \frac{4}{7}$

መስመዲ 5

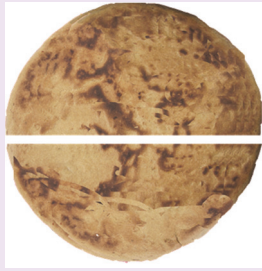
< ወይ ድማ > ብምጥቃም ሕድ ሕድ ሰምዲ ጉዟታት ኣወዳድሩ።

1. $\frac{1}{4} \text{ --- } \frac{3}{4}$	2. $\frac{3}{8} \text{ --- } \frac{1}{8}$	3. $\frac{2}{6} \text{ --- } \frac{3}{6}$
4. $\frac{4}{10} \text{ --- } \frac{3}{10}$	5. $\frac{7}{9} \text{ --- } \frac{8}{9}$	6. $\frac{5}{5} \text{ --- } \frac{3}{5}$

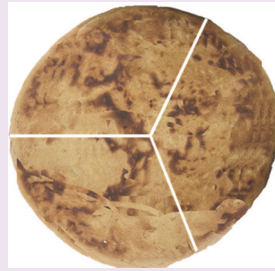
ንጥረት 4

1. ኣበበ ሓደ ቅጫ ኣብ ክልተ ማዕረ ቦታ መቐሎ ሕድሕድ ምቃል 32 መሓዙቱ ሂብዎም። ፎዝያ ድማ ሓደ ተመጣጣኒ ዝኾነ ሕምባሻ ኣብ ሰለስተ ማዕረ ቦታ መቐላ

ሕድ ሕድ ምቃል ንፅ መሓዙታ ሂባቶም። ካብ ክልቲኦም ዝበዘሐ ክፋል ሕምባሻ ንመሓዙቱ ዝሃበ መን እዩ?

$\frac{1}{2}$

$\frac{1}{3}$

2. ማዕረ ንውሓት ዘለዎም ራክታንግላት ብምጥቃም ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ዘለዉ ጉዚታት ብምቕላም ኣርእዩ። ቀዲልኩም ድማ ሕድሕድ ጉዚ ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝግበዩ ብቕደም ሰዓብ ፅሓፉ።

ካብነት:- $\frac{1}{4}$ ን $\frac{1}{2}$ ን ኣወዳድሩ።

ፍታሕ ሕድ ሕድ ጉዚ ቆፃሪኦም ማዕረ እዩ። ብምጥቃም ረቛሒ ነወዳድር። ዝነኣሰ ረቛሒ ዘለዎ ጉዚ ዝግበዩ እዩ።

ስለዚ $\frac{1}{4} < \frac{1}{2}$

ካብነት:- $\frac{3}{5}$ ን $\frac{3}{7}$ ን ኣወዳድሩ።

ፍታሕ ሕድ ሕድ ጉዚ ቆፃሪኦም ማዕረ እዩ። ረቛሒኦም ድማ እንት-ወዳደር $5 < 7$ ።

ስለዚ $\frac{3}{7} < \frac{3}{5}$

→ ጉዚታት እንትነወዳደር ቆፃሪኦም ማዕረ እንትኾይኑ ዝነኣሰ ረቛሒ ዘለዎ ጉዚ ዝግበዩ እዩ።

መጠመዲ 6

< ወይ ድማ > ብምጥቃም ሕድሕድ ፅምዲ ጉዚታት ኣወዳድሩ።

1. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$	2. $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{8}$	3. $\frac{2}{8}$ — $\frac{2}{6}$
4. $\frac{3}{10}$ — $\frac{3}{7}$	5. $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{9}$	6. $\frac{3}{5}$ — $\frac{3}{4}$

ምዕራፍ

4

99 115 10,000
 1375 609 1,250 + 715 = 1965
 1,250 - 715 = 535 7,082 999

ምድጣርን ምጉዳልን መሰኝ ቁፅርታት ክሳብ 10,000

4.1 ምድጣር መሰኝ ቁፅርታት ክሳብ 10,000

4.1.1 ምድጣር ርባሓት 100

ክብነት 1 ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ ዝመሃሩ ተምሃሮ ኣብ መጀመርታ ዓመት 200 ኣብ ካልኣይ ዓመት ድማ 300 ፈልስታት ተኸሎም። ብሓፈሻ ክንደይ ፈልስታት ተኸሎም?

ፍታሕ

$$200 + 300 = ?$$

$$200 + 300 = 2 \text{ ሚኢትታት} + 3 \text{ ሚኢትታት} \\ = 5 \text{ ሚኢትታት} = 500$$

ስለዚ እቶም ተምሃሮ ብሓፈሻ 500 ፈልስታት ተኸሎም።

ክብነት 2

$$1. \quad 3000 + 1000 = 30 \text{ ሚኢትታት} + 10 \text{ ሚኢትታት ወይ ድማ} \quad 3000 \\ = 40 \text{ ሚኢትታት} \quad \quad \quad \underline{\quad + 1000} \\ = 4000 \quad \quad \quad \underline{\quad \quad \quad 4000}$$

$$2. \quad 6000 + 200 = 60 \text{ ሚኢትታት} + 2 \text{ ሚኢትታት ወይ ድማ} \quad 6000 \\ = 62 \text{ ሚኢትታት} \quad \quad \quad \underline{\quad + 200} \\ = 6200 \quad \quad \quad \underline{\quad \quad \quad 6200}$$

ንጥረት 1

ሀ. ኣብዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ክንደይ ሚኢቲታት ከምዘለው ተመያየጡ።

1. 2000 = 20 ሚኢትታት	2. 3000	3. 7000
4. 1200	5. 3700	5. 8400

ለ. ኣብ 300 ክንደይ ሚኢቲታት ኣለው? ኣብ 400 ኸ?

ኣብ 300 + 400 ክንደይ ሚኢቲታት ኣለው?

300 + 400 ብቐሊሉ ከመይ ከምዝድመር ተመያየጡ።

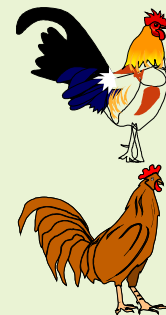
መስመዲ 1

ደምሩ።

1. 400 + 300	2. 700 + 200	3. 300 + 300	
4. 900 + 100	5. 7000 + 2000	6. 6000 + 1000	
7. 8000 + 1500	8. 4200 + 4000	9. 1100 + 700	
10. 3500 + 500	11. 300 + 3000	12. 900 + 3100	
13. 400
<u>+500</u>	14. 7000
<u>+200</u>	15. 600
<u>+3200</u>	16. 1300
<u>+1600</u>

ቃል ግድሳት

17. ክብደት ሓደ ደርሆ 2000 ግራም እዩ። ክብደት ካልኣይ ደርሆ ድማ 1000 ግራም እዩ። ክብደት ክልቲኦም ደራሁ ክንደይ ግራም እዩ?
18. ሓደ ብዕራይ ብብር 5000፣ ሓደ በጊዕ ድማ ብብር 300 ተጻዲጎም። ዋጋ ብዕራይን በጊዕን ብድማር ክንደይ እዩ?

19. ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምልክቲ::

ሀ.		ለ.		ሐ.		
300 ደምሩ		2000 ደምሩ		ሀ	ለ	ሀ + ለ
400		400		300	500	
600		2000		1200	900	
3400		3100		4000	1300	
1700		7000		3500	2500	
5000		2700		6000	3300	

4.1.2 ምድማር በዓል ሰለስተ ሆሂ ቁጠራታት

ኣብነት:- ኣይተ ብርሃነ ንክልተ ደቆም ብብር 423 ዲቪዛ ቤት ትምህርቲ፣ ብብር 142 ድማ ቦርሳ ዓዲጎም። ኣይተ ብርሃነ ጠቕላላ ወፃኢኡም ክንደይ ብር እዩ?

ፍታሕ 423 + 142 = ?

መጀመርታ ዓዲሓደ ዘለዉ ደምሩ። 3 + 2 = 5	ቀዲልኩም ዓዲ ዓስርተ ዘለዉ ደምሩ። 2 + 4 = 6	መወዳእታ ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ ደምሩ። 4 + 1 = 5
423 <u>+ 142</u> 5	423 <u>+ 142</u> 65	423 <u>+ 125</u> 565

ኣብነት:- ኣይተ ሓሰን ንሰለስተ ደቆም ብብር 617 ዲቪዛ ቤት ትምህርቲ፣ ብብር 175 ድማ ቦርሳ ዓዲጎም። ጠቕላላ ወፃኢ ኣይተ ሓሰን ክንደይ ብር እዩ?

ፍታሕ 617 + 175 = ?

መጀመርታ ዓዲሓደ ዘለዉ ደምሩ። 7 + 5 = 12 = 1 ዓስርተ + 2 ሓደታት ስለዚ 2 ፅሑፍና 1 ዓስርተ ኣለና ንብል።	ቀዲልኩም ዓዲ ዓስርተ ዘለዉ ደምሩ። 1 + 7 = 8	መወዳእታ ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ ደምሩ። 6 + 1 = 7
1 617 <u>+ 175</u> 2	1 617 <u>+ 175</u> 92	1 617 <u>+ 175</u> 792

ኣይተ ብርሃነ ብጠቕላላ ብር 565 ፣ ኣይተ ሓሰን ድማ ብር 792 ወፃኢ ገይሮም።

መስመዲ 2

ደምራ።

1. 141
+ 35	2. 332
+ 36	3. 429
+ 41	4. 833
+ 86	5. 919
+ 90
6. 200
+ 22	7. 410
+ 70	8. 300
+ 79	9. 800
+ 70	10. 45
+14
11. 181
+617	12. 303
+516	13. 250
+738	14. 670
+829	15. 810
+175
16. 638
+139	17. 258
+402	18. 690
+457	19. 564
+285	20. 893
+708

ቃስ ግድሳት

- ኣብ ሓደ መዓልቲ ካብ ከተማ መቐለ ናብ ከተማ ዓድዎ 168 ሰባት ፤ 250 ሰባት ድማ ናብ ስቲት ሓመራ ተጓዲዞም። ኣብታ ዕለት እቲኣ ናብ ክልቲኣን ከተማታት ክንደይ ሰባት ተጓዲዞም?
- ኣብ ዓይደር ሆስፒታል 432 ዓራት ኣሎ። ካለእ 108 ተወሳኺ ዓራት ተዓዲጉ። እቲ ሆስፒታል ብጠቕላላ ክንደይ ዓራት ይህልዎ?
- ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምስኡ።

ሀ.	
321 ደምሩ	
28	
200	
719	
321	
794	

ለ.	
539 ደምሩ	
40	
51	
700	
226	
590	

ሐ.		
ሀ	ለ	ሀ + ለ
315	600	
356	43	
109	509	
318	77	
258	751	

4.1.3 ምድማር በዓስ ኣርባዕተ ሆሂ ቁፅርታት

ንጥፈት 2

6345 + 2,083 ንምድማር ኣብዞም ዘስዕቡ ተመደዩ።

- ዓዲ ሓደ ዘለዉ እንትድምሩ ክንደይ ረኺብኩም?
- ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ እንትድምሩ 12 ትረኽቡ። 12 ምፅሓፍ ስለዘይከኣል እንታይ ክትገብሩ ይግባእ?

3. ዓዲ ሽሕ ዘለው እንት-ድምሩ ክንደይ ትረኽቡ? 3 ዶ 4?
4. ቀዲልኩም መንን መንን ትድምሩ?
5. $6345 + 2083$ ክንደይ ይኸውን?

ኢብነት:- ማሕበር ልምዓት ትግራይ ኣብ ከተማ መቐለ 3924፣ ኣብ ከተማ ዓዲግራት ድማ 1363 ኣባላት እንተሉዮምዮ፣ ኣብ ክልቲኣን ከተማታት ዘሎ በዝሒ ኣባላት ክንደይ እዩ?

ፍታሕ $3924 + 1363 = ?$

መጀመርታ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ደምሩ። $4 + 3 = 7$	ቀዲልኩም ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ደምሩ። $2 + 6 = 8$	ቀዲልኩም ዓዲ ሚእቲ ዘለዉ ደምሩ። $9 + 3 = 12 = 1$ ሽሕ + 2 ሚእቲ ስለዚ 2 ዕሒፊ 1 ሽሕ ኣለኒ እብል።	ኣብ መወዳእታ ዓዲ ሽሕ ደምሩ።
3924 <u>+ 1363</u> 7	3924 <u>+ 1363</u> 87	1 3924 <u>+ 1363</u> 287	1 3924 <u>+ 1363</u> 5287

ስለዚ ኣብ ክልቲኣን ከተማታት ዘሎ በዝሒ ኣባላት 5287 እዩ።

መስመዲ 3

ደምሩ።

1. $3,247$
<u>+ 121</u>	2. $6,374$
<u>+ 208</u>	3. 8019
<u>+ 275</u>	4. 252
<u>+4,624</u>
5. 349
<u>+6470</u>	6. 4765
<u>+1224</u>	7. 3844
<u>+5171</u>	8. 3005
<u>+4689</u>
9. 6084
<u>+4663</u>	10. 7321
<u>+1967</u>	11. 5687
<u>+1810</u>	12. 5003
<u>+4407</u>

ቃል ገደባት

13. ሓደ ሸንኬሎ 3 ሊትርን 650 ሚሊ ሊትርን ማይ ሒዙ ኣሎ። ኣብቲ ሸንኬሎ ዘሎ ማይ ክንደይ ሚሊ ሊትር እዩ?
14. ሓወልቲ ሰማእታት መቐለ ኣብ ሓደ ዓመት 7654 ተምሃሮን 2083 ካልኣት በዓሕትን ዑደት ገይሮም። ብጠቐላላ ክንደይ ሰባት ዑደት ገይሮም?

15. ነዚ ሰደቻ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምስክ።

ሀ.

3000	ደምሩ
500	
3000	
1234	
6895	
6005	

ለ.

2835	ደምሩ
57	
133	
2047	
3164	
5201	

ሐ.

ሀ	ለ	ሀ + ለ
627	5421	
4043	304	
3576	4233	
7544	1531	
7655	1700	

4.1.4 ኅሰኒ ዘስዎ ምድማር ኅብ ዝተፈሳሰዩ ዓድታት ቀፅሪ

ኣብነት፡- ብዓል መዚ መንገዲ ገፀር ትግራይ 1357 ኪ.ሜ. ኣስፋልትን 546 ኪ.ሜ. ፀፀር መንገድን ሰሪሑ። እቲ ብዓል መዚ ብሓፈሻ ዝሰርሖ ፅርግያ ክንደይ ኪ.ሜ. እዩ?

ፍታሕ 1357 + 546 = ?

መጀመርታ ዓዲ ሓይ ዘለዉ ደምሩ። 7 + 6 = 13 = 1ዓሰርተ + 3ሓደታት ስለዚ 3 ፅሒፊ 1 ኣሰኒ እብል።	ቀዲሕኩም ዓሰርተታት ደምሩ። 1 + 5 + 4 = 10 ዓሰርተታት = 1ሚኢቲ ስለዚ 0 ፅሒፊ 1 ሚኢቲ ኣሰኒ እብል።	ቀዲሕኩም ዓዲ ሚኢትታት ደምሩ። 1 + 3 + 5 = 9	ኣብ መወዳእታ ዓዲ ሽሕ ዘለዉ ደምሩ።
$\begin{array}{r} 1 \\ 1357 \\ + 546 \\ \hline 3 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ 1357 \\ + 546 \\ \hline 07 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ 1357 \\ + 546 \\ \hline 903 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11 \\ 1357 \\ + 546 \\ \hline 1903 \end{array}$

ስለዚ እቲ ብዓል መዚ ዝሰርሖ ፅርግያ 1903 ኪ.ሜ. እዩ።

መስመዲ 4

ደምሩ።

1. 236
+578	2. 5355
+ 256	3. 3079
+ 44	4. 3511
+ 99
5. 2011
+ 994	6. 1536
+ 664	7. 3761
+ 546	8. 6285
+ 994
9. 5995
+ 9	10. 1919
+ 191	11. 4567
+1678	12. 3643
+4527
13. 6320
+1780	14. 5886
+ 3407	15. 2643
+ 4388	16. 7069
+1947

ቃል ገደባት

17. ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ 2057 ደቂ ኣንስትዮ ተምሃሮ ኣለዎ። በዝሒ ደቂ ተባዕትዮ ተምሃሮ ካብ በዝሒ ደቂ ኣንስትዮ ተምሃሮ ብ 273 ዝበልፅ እንተኾይኑ፤ በዝሒ ደቂ ተባዕትዮ ተምሃሮ ክንደይ እዩ?
18. ኣብ ሓደ ከተማ ብ 2001 ዓ.ም 3677 ሜትር ከምኡውን ብ 2002 ዓ.ም 5843 ሜትር ኮብልስቶን ፅርግያ ተሰሪሑ። ኣብ ክልቲኦም ዓመታት ክንደይ ሜትር ኮብልስቶን ፅርግያ ተሰሪሑ?
19. ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምልኡ።

ሀ.	ለ.
334 ደምሩ	1594 ደምሩ
279	203
1300	2470
4366	1101
5991	7538
2779	1599

4.1.5 ብምትንታን ምድጫ

እዚ ሜላ እዚ ተጠቐምኩም ንምድጫ ንሕድሕድ ቁፅሪ ብምትንታን ትፅሕፉ። ቀዲልኩም ካብ ዝዓበየ ዓዲ ቁፅሪ ብምድጫ ደምሩ።

ኣብነት:- ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ 422 ደቂ ተባዕትዮን 397 ደቂ ኣንስትዮን ኣለዉ። ኣብቲ ቤት ትምህርቲ ዘሎ በዝሒ ተምሃሮ ክንደይ እዩ?

መሰሲ 422 + 397 = ?

			ሚእት ታት	ዓሰርተ ታት	ሓደታት
			4	2	2
		+	3	9	7
ሚእትታት ደምሩ	400 + 300	→	7	0	0
ዓሰርተታተ ደምሩ	20 + 90	→	1	1	0
ሓደታት ደምሩ	2 + 7	→	_____	_____	9
ሕድሕድ ድምር ደምሩ	700 + 110 + 9	→	8	1	9

ስለዚ 412 + 397 = 819

ኣብቲ ቤት ትምህርቲ ዘለው ተምሃሮ በዝሒም ብጠቐላላ 819 እዩ።

ንጥረት 3

ሀ. ንኤድኤድ ቁፅሪ በዋጋ ዓድታት በኸመይ ከምትትንትኑ ተመደዩ።

1. 35	2. 231	3. 30712
4. 2735	5. 4056	6. 4527

ለ. ቁፅርታት በዓድታት በምትንታን

$$\begin{array}{r} 4231 \\ + 5621 \\ \hline \end{array}$$

ከመይ ከምዘስራኹ ተመደዩ።

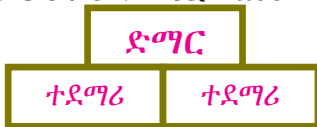
ሐ. ቁፅርታት በዓድታት ምትንታን ኣብ ምድማር ዘስዎ ረብሓ ተመደዩ።

መስመዲ 5

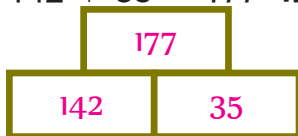
ደምሩ።

1. $\begin{array}{r} 341 \\ + 78 \\ \hline \end{array}$	2. $\begin{array}{r} 227 \\ + 56 \\ \hline \end{array}$	3. $\begin{array}{r} 3014 \\ + 40 \\ \hline \end{array}$	4. $\begin{array}{r} 4367 \\ + 111 \\ \hline \end{array}$
5. $\begin{array}{r} 3216 \\ + 4201 \\ \hline \end{array}$	6. $\begin{array}{r} 4444 \\ + 3236 \\ \hline \end{array}$	7. $\begin{array}{r} 5003 \\ + 1079 \\ \hline \end{array}$	8. $\begin{array}{r} 5468 \\ + 3655 \\ \hline \end{array}$

ዘ. ዝስዕብ ህንፃ ምድማር ኣስተውዕሉ።

ከተነተ፡- $142 + 35 = 177$ ብህንፃ ምድማር እንት-ስራሕ ከምዚ ዝስዕብ እዩ ዝኸውን።

መስመዲ 6

ንኤድኤድ ህንፃ ምድማር ምስኹ።

1.	2.

3.

5.

4.

6.

4.2 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉስ ቁፅርታት ምጉዳስ

4.2.1 ካብ በዓል 3 ሆሂ ሙሉስ ቁፅርታት ምጉዳስ

ክብነት:- ኣብ ሓደ ቤተ መጻሕፍቲ 726 መጻሕፍቲ ኣለዉ። ካብ መንጎ እዚኦም 513 ዝኣረጉ እንትኾኑ ዝተረፉ ድማ ሓደሽቲ እዮም። ኣብቲ ቤተ መጻሕፍቲ ዘለዉ ሓደሽቲ መጻሕፍቲ ክንደይ እዮም?

ፍታሕ 726 - 513 = ?

መጀመርታ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ኣጉድሉ። $6 - 3 = 3$	ቀዲሱም ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ኣጉድሉ። $2 - 1 = 1$	ኣብ መወዳእታ ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ ኣጉድሉ። $7 - 2 = 2$	መልስኹም ብምድማር ኣረጋግፑ።
$\begin{array}{r} 726 \\ - 513 \\ \hline 3 \end{array}$	$\begin{array}{r} 726 \\ - 513 \\ \hline 13 \end{array}$	$\begin{array}{r} 726 \\ - 513 \\ \hline 215 \end{array}$	$\begin{array}{r} 215 \\ + 513 \\ \hline 726 \end{array}$

ስለዚ ኣብቲ ቤተ መጻሕፍቲ 215 ሓደሽቲ መጻሕፍቲ ኣለዉ።

ንጥፈት 4

ነዞም ዘስዕቡ ከመይ ከምእተሰርሑ ተመደቡ።

- ኣብ ሓደ ዕዮ 368 ተፈቲኖም 132 ሓሊፎም። እቶም ከይሓለፉ ዝተረፉ ተፈተንቲ ክንደይ ምዃኖም ብኸመይ ንፈልጥ?

መስመዲ 7

ኣገድሱ፡፡ መስስኹም ብምድማር ኣረጋገጹ፡፡

1. $\begin{array}{r} 127 \\ -105 \\ \hline \end{array}$	2. $\begin{array}{r} 468 \\ - 36 \\ \hline \end{array}$	3. $\begin{array}{r} 784 \\ -252 \\ \hline \end{array}$	4. $\begin{array}{r} 674 \\ -123 \\ \hline \end{array}$	5. $\begin{array}{r} 949 \\ -946 \\ \hline \end{array}$
6. $\begin{array}{r} 535 \\ -202 \\ \hline \end{array}$	7. $\begin{array}{r} 638 \\ -400 \\ \hline \end{array}$	8. $\begin{array}{r} 684 \\ - 23 \\ \hline \end{array}$	9. $\begin{array}{r} 456 \\ - 40 \\ \hline \end{array}$	10. $\begin{array}{r} 584 \\ -374 \\ \hline \end{array}$
11. $\begin{array}{r} 462 \\ - 61 \\ \hline \end{array}$	12. $\begin{array}{r} 973 \\ -403 \\ \hline \end{array}$	13. $\begin{array}{r} 567 \\ - 35 \\ \hline \end{array}$	14. $\begin{array}{r} 199 \\ - 29 \\ \hline \end{array}$	15. $\begin{array}{r} 998 \\ -394 \\ \hline \end{array}$
16. $\begin{array}{r} 650 \\ -300 \\ \hline \end{array}$	17. $\begin{array}{r} 118 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$	18. $\begin{array}{r} 857 \\ -457 \\ \hline \end{array}$	19. $\begin{array}{r} 787 \\ -767 \\ \hline \end{array}$	20. $\begin{array}{r} 399 \\ -208 \\ \hline \end{array}$

ቃስ ገድሳት

21. ኣብ ሓደ ክባቢ ካብ ዝነብሩ 967 ነበርቲ 241 ህፃናት እዮም፡፡ በዝሒ ህፃናት ዘይኮኑ ክንደይ እዩ?
22. ካብ 386 ብ 45 ዝንእስ ሙሉእ ቁፅሪ ክንደይ እዩ?

ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምስኩ፡፡

23.

300 ኣገድሱ	
471	
355	
121	
879	
936	

24.

205 ኣገድሱ	
445	
315	
677	
708	
555	

25.

ሀ	ሰ	ሀ - ሰ
765	300	
308	208	
548	37	
890	340	
955	632	

4.2.2 ምስቃስ ዘሰዎ ምጉዳስ ኣብ በዓል 3 ሆሂ መብኣ ቀፅርታት

ኣብነት፡- ኣብ ሓደ ማእኸል መጫጭሒ እንቋቛሖ 657 እንቋቛሖ ንምጫጫስ ትልማ ተታሒቲ 429 እንቋቛሖ ጥራሕ ተጫጫሒ፡፡ በዝሒ ዘይተጫጫሖ እንቋቛሖ ክንደይ እዩ?

መሰሊ $657 - 429 = ?$

ካብ7፣ 9 ምጉዳል ኣይክኣልን። ስለዚ ካብ5 ዓሰርታት 1 ዓሰርተ ንልቃሕ። 10 + 7 = 17 ሓደታት ብኸምዚ ምስተለቃሕኩም ዓዲ ሓደ ዘለዉ ኣጉድሉ።	ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ኣጉድሉ።	ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ ኣጉድሉ።	መልስኹም ብምድማር ኣረጋግፁ።
$\begin{array}{r} 17 \\ 657 \\ -429 \\ \hline 8 \\ 17 - 9 = 8 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \ 17 \\ 657 \\ -429 \\ \hline 28 \\ 4 - 2 = 2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \ 17 \\ 657 \\ -429 \\ \hline 228 \\ 6 - 4 = 2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 228 \\ + 429 \\ \hline 657 \end{array}$

ስለዚ በዝሒ ዘይተጫጭሖ እንቋቋሖ 228 እዩ።

ንጥረት 5

ወይዘሮ ትርሓስ ካብ ዝነበረን ብር 251 ብብር 25 ቅናት ዓዲገን። ወይዘሮ ከድጃ ድማ ካብ ዝነበረን ብር 520 ብ306 ጣፍ ሸሚተን። ክልቲኣን ከክንደይ ብር ከምዝተረፈን ተመያይጥኩም መልሲ ኣብ ደፍተርኩም ፅሓፉ።

መልመዲ 8

ኣጉድሉ። መልስኹም ብምድማር ኣረጋግፁ።

1. $\begin{array}{r} 364 \\ -254 \\ \hline \end{array}$	2. $\begin{array}{r} 647 \\ -139 \\ \hline \end{array}$	3. $\begin{array}{r} 254 \\ -36 \\ \hline \end{array}$	4. $\begin{array}{r} 740 \\ -221 \\ \hline \end{array}$	5. $\begin{array}{r} 598 \\ -69 \\ \hline \end{array}$
6. $\begin{array}{r} 746 \\ -665 \\ \hline \end{array}$	7. $\begin{array}{r} 609 \\ -87 \\ \hline \end{array}$	8. $\begin{array}{r} 500 \\ -50 \\ \hline \end{array}$	9. $\begin{array}{r} 684 \\ -92 \\ \hline \end{array}$	10. $\begin{array}{r} 347 \\ -177 \\ \hline \end{array}$
11. $\begin{array}{r} 653 \\ -271 \\ \hline \end{array}$	12. $\begin{array}{r} 513 \\ -22 \\ \hline \end{array}$	13. $\begin{array}{r} 942 \\ -489 \\ \hline \end{array}$	14. $\begin{array}{r} 215 \\ -107 \\ \hline \end{array}$	15. $\begin{array}{r} 424 \\ -284 \\ \hline \end{array}$
16. $\begin{array}{r} 558 \\ -177 \\ \hline \end{array}$	17. $\begin{array}{r} 747 \\ -264 \\ \hline \end{array}$	18. $\begin{array}{r} 617 \\ -347 \\ \hline \end{array}$	19. $\begin{array}{r} 369 \\ -186 \\ \hline \end{array}$	20. $\begin{array}{r} 839 \\ -446 \\ \hline \end{array}$

ቃል ግድሳት

21. እየሩሳሌም 562 ቴምብራት ኣኪባ። እቶም 128 ቴምብራት ካልኦት ሃገራት እንትኸኑ፣ እቶም ዝተረፉ ድማ ቴምብራት ኢትዮጵያ እዮም። እየሩሳሌም ክንደይ ቴምብራት ኢትዮጵያ ኣኪባ?
22. ሓደ እንዳ ባኒ 384 ባኒ ንመሸጣ ኣዳሊዩ 290 ባኒ ሸይጡ። ዘይተሸጠ ባኒ ክንደይ እዩ?

ነዚ ሰደቃ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምልኩ።

23.

357 ኣጉድሉ	
370	
604	
591	
648	
862	

24.

ሀ	ለ	ሀ - ለ
240	27	
300	130	
657	409	
878	9	
792	448	

4.2.3 ክስተ ግዘ ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳል

ኣብነት:- ኣብ ሓደ ቀዳማይ ብርኪ ቤት ትምህርቲ 735 ተምሃሮ 3^ይ ክፍሊ ኣለዉ። ኣብ መንጎ እዚኦም 389 ደቂ ኣንስትዮ እንተኾይነን በዘሉ ደቂ ተባዕትዮ ክንደይ እዩ?

ፍታሕ $735 - 389 = ?$

ኣብ 5፣ 9 ምጉዳል ኣይከኣልን። ስለዚ ኣብ 3 ዓሰርተታት 1 ዓሰርተ ትልቅሑ። $10 + 5 = 15$ ሓደታት ትረኽቡ። ዓዲ ሓደ ዘለዉ ኣጉድሉ።	ኣብ 2፣ 8 ምጉዳል ኣይከኣልን። ኣብ 7 ሚእትታት 1 ሚእቲ (10 ዓሰርተታት) ትልቅሑ። $10 + 2 = 12$ ዓሰርተታት ትረኽቡ። ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ኣጉድሉ።	ዓዲ ሚእቲ ዘለዉ ኣጉድሉ።	መልስኹም ብምድማር ኣረጋግፁ።
$\begin{array}{r} 2\ 15 \\ 735 \\ - 389 \\ \hline 6 \\ 15 - 9 = 6 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6\ 12 \\ 2\ 15 \\ 735 \\ - 389 \\ \hline 46 \\ 12 - 8 = 4 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6\ 12 \\ 2\ 15 \\ 735 \\ - 389 \\ \hline 346 \\ 6 - 3 = 3 \end{array}$	$\begin{array}{r} 346 \\ + 389 \\ \hline 735 \end{array}$

ስለዚ በዘሉ ደቂ ተባዕትዮ 346 እዩ።

ንጥፈት 6

- ኣብ 780 ሓረስቶት 480 ብልምዓት ሰራዊትነት ተመሪፆም ተሸሊሞም። እቶም ከይተሸለሙ ዝተረፉ ክንደይ ምዃኖም ተመያይጥኩም መልሱ ሃቡ።
- 753 ሜትር ንውሓት ዘለዎ መስመር ቡምባ ማይ ንምኹዓት ዝተዋፈሩ ሰራሕተኛታት 486 ሜትር ኩዲቶም። ዝተረፈኖም ክንደይ ሜትር ምዃኑ እናተመያየጥኩም ስርሑ።

መስመዲ 9

ኣገድሱ፡፡ መስጠኹም ብምድማር ኣረጋግጹ፡፡

1. 700
-345	2. 522
- 83	3. 314
-255	4. 875
-677	5. 900
-854
6. 470
-398	7. 405
-157	8. 200
- 45	9. 101
- 27	10. 386
-297
11. 718
-369	12. 642
-371	13. 780
-499	14. 889
-729	15. 673
-283
16. 325
-239	17. 632
-434	18. 424
-258	19. 581
-246	20. 890
-690

ቃል ገድሳት

21. ኣብ ሓደ ጣቢያ ካብ ዝተተኸሉ 954 ፈልስታት 875 ፀዲቆም፡፡ ዘይፀደቁ ፈልስታት ክንደይ እዮም?
22. ኣብ ሓደ ቡቲክ ብር 220 ዝሸየጥ ዝነበረ ስራ ብር 50 ንኣይ ተገይርሉ፡፡ ሓዳሽ ዋጋ ክንደይ እዩ?

ነዞም ዝስዕቡ ሰደቓታት ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምልኡ፡፡

23.

357 ኣገድሱ	
625	
400	
911	
456	
812	

24.

ሀ	ሰ	ሀ - ሰ
422	188	
100	22	
640	378	
203	514	
781	384	

4.2.4 ምስቃሕ ዘስዎ ምጉዳስ ኣብ ብዓል 4 ሆሂ ሙሉስ ቁጠራ ትኩረት

ኣብነት፡- ጉና ስራሕቲ ንግዲ ኣብ ወርሒ ሕዳር 5680 ኩንታል፤ ኣብ ወርሒ ታሕሳስ ድማ 7940 ኩንታል ሰሊጥ ናብ ወፃኢ ዓድታት ልኪኹ፡፡ ኣብ ወርሒ ታሕሳስ ዝለኣኾ ካብ ወርሒ ሕዳር ዝለኣኾ ብክንደይ ይበልፅ?

ፍታሕ 7940 - 5680 = ?

መፅሐፍ ተምሃራይ ሳስሳይ ክፍሊ

ዓዲ ሓደ ዘለዉ ኣጉድሉ፡፡	ካብ 4 ፣ 8 ምጉዳል ኣይከኣልን፡፡ ስለዚ ካብ 9 ሚኢትታት 1 ሚኢቲ (10 ዓሰርተታት) ተለቅሑ፡፡ 10 + 4 = 14 ዓሰርተታት ትረኽቡ፡፡ ስለዚ ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ኣጉድሉ፡፡	ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ ኣጉድሉ፡፡	ዓዲ ሽሕ ዘለዉ ኣጉድሉ፡፡	መልስኹም ብምድማር ኣረጋግፁ፡፡
$\begin{array}{r} 7940 \\ -5680 \\ \hline 0 \\ 0-0=0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 8\ 14 \\ 7940 \\ -5680 \\ \hline 60 \\ 14-8=6 \end{array}$	$\begin{array}{r} 8\ 14 \\ 7940 \\ -5680 \\ \hline 260 \\ 8-6=2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 8\ 14 \\ 7940 \\ -5680 \\ \hline 2260 \\ 7-5=2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2260 \\ +5680 \\ \hline 7940 \end{array}$

ስለዚ ኣብ ወርሒ ታሕሳስ ዝለኣኹ ካብ ወርሒ ሕዳር ዝለኣኹ ብ 2260 ኩንታል ይበልፅ፡፡

መስመዲ 10

ኣጉድሉ፡፡ መልስኹም ብምድማር ኣረጋግፁ፡፡

1. $\begin{array}{r} 3960 \\ -2130 \\ \hline \end{array}$	2. $\begin{array}{r} 5287 \\ -1084 \\ \hline \end{array}$	3. $\begin{array}{r} 3671 \\ -458 \\ \hline \end{array}$	4. $\begin{array}{r} 6809 \\ -4500 \\ \hline \end{array}$	5. $\begin{array}{r} 6822 \\ -401 \\ \hline \end{array}$
6. $\begin{array}{r} 3636 \\ -1427 \\ \hline \end{array}$	7. $\begin{array}{r} 5265 \\ -173 \\ \hline \end{array}$	8. $\begin{array}{r} 3607 \\ -269 \\ \hline \end{array}$	9. $\begin{array}{r} 4512 \\ -2271 \\ \hline \end{array}$	10. $\begin{array}{r} 8906 \\ -4399 \\ \hline \end{array}$
11. $\begin{array}{r} 4800 \\ -128 \\ \hline \end{array}$	12. $\begin{array}{r} 5628 \\ -2650 \\ \hline \end{array}$	13. $\begin{array}{r} 7682 \\ -990 \\ \hline \end{array}$	14. $\begin{array}{r} 2185 \\ -1094 \\ \hline \end{array}$	15. $\begin{array}{r} 3000 \\ -341 \\ \hline \end{array}$
16. $\begin{array}{r} 3841 \\ -1960 \\ \hline \end{array}$	17. $\begin{array}{r} 7682 \\ -2990 \\ \hline \end{array}$	18. $\begin{array}{r} 6246 \\ -5900 \\ \hline \end{array}$	19. $\begin{array}{r} 9483 \\ -6790 \\ \hline \end{array}$	20. $\begin{array}{r} 8648 \\ -5809 \\ \hline \end{array}$

ቃስ ግድሳት

- ፀዋታ ኩዕሾ እግሪ ንምርኣይ ካብ ዝተዳለወ 5,672 ቲኬት 3000 ቲኬት ተሸይጡ፡፡ በዝሒ ዘይተሸጠ ቲኬት ክንደይ እዩ?
- ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ ዘሎ በዝሒ ተምሃሮ 5,763 እዩ፡፡ ካብ መንጎ እዚኦም በዝሒ ደቂ ተባዕትዮ 3000 እንተኾይኑ በዝሒ ደቂ ኣንስትዮ ክንደይ እዩ?

ነዞም ሰደቻ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ምስኩ።

23.

1357 ኣገድሱ	
3489	
4264	
5000	
6708	
3007	

24.

ሀ	ሰ	ሀ - ሰ
3000	119	
2502	1557	
6073	964	
6008	2999	
8793	2685	

4.3 ቃል ግድሳት ኣብ ምድጫን ምጉዳስን

ኣብነት 1 ሓደ ቤት ትምህርቲ ኣብ ሓደ ዓመት ብፅምዲ 536 ጠረጴዛን ወንበርን ዓዲጉ። ኣብ ካልኣይ ዓመት ድማ 287 ብተመሳሳሊ ተወሰኽቲ ጠረጴዛን ወንበርን ዓዲጉ። እቲ ቤት ትምህርቲ ኣብ ክልቲኡ ዓመት ክንደይ ጠረጴዛን ወንበርን ዓዲጉ?

- ፍታሕ**
- i. ዝተሓተተ፡- እቲ ቤት ትምህርቲ ኣብ ክልተ ዓመት ዝዓደጎ በዝሒ ፅምዲ ጠረጴዛን ወንበርን
 - ii. ዝተውሃበ፡- እቲ ቤት ትምህርቲ ኣብ ሓደ ዓመት 536 ፅምዲ ጠረጴዛን ወንበርን፣ ኣብ ካልኣይ ዓመት ድማ 287 ፅምዲ ጠረጴዛን ወንበርን ምዕዳጉ።
 - iii. ዝተደለየ፡- እቲ ቤት ትምህርቲ ኣብ ክልቲኡ ዓመት ዝዓደጎም በዝሒ ፅምዲ ጠረጴዛን ወንበርን

ጠቕላላ በዝሒ ፅምዲ ጠረጴዛን ወንበርን ንምርካብ ኣብ ሕድ ሕድ ዓመት ዝዓደጎም በዝሒ ፅምዲ ጠረጴዛን ወንበርን ምድጫን እዩ።

ስለዚ $536 + 287 = 823$

እቲ ቤት ትምህርቲ ኣብ ክልቲኡ ዓመት 823 ፅምዲ ጠረጴዛን ወንበርን ዓዲጉ።

ጠፋኝ ክብር ከምዘተገበፀ ቃል ግድሳት ንምፍታሕ ነዞም ዘስዕቡ ደረጃታት ምክታል ግቡኡ ኣይ፡፡

ቃል ግድሳት ንምፍታሕ

ደረጃ 1:- ነቲ ቃል ግድል ኣንቢብካ ነቲ ሕቶ ምርዳኡ

ደረጃ 2:- ዝተውሃበ ምፍሳይ

ደረጃ 3:- ዝተደለየ ምፍሳይ

ደረጃ 4:- ነቲ ዝድለ ንምርካብ ግቡኡ ዝኾነ ስልጢት ምምራፅ

ደረጃ 5:- በቲ ዝተመረፀ ስልጢት ኣስሊኹካ መልሲ ምርካብ

ኣብነት 2 ድማር ክልተ ቁፅርታት 1721 እዩ፡፡ ካብቶም ክልተ ቁፅርታት እቲ ሓደ 475 እንተኾይኑ እቲ ካልኣ ቁፅር ክንደይ እዩ?

- ፍታሕ** i. ዝተሓተተ:- ካብ ክልተ ተደመርቲ ቁፅርታት እቲ ሓደ ምርካብ፡፡
- ii. ዝተውሃቡ:-
 - U. ድማር ክልተ ቁፅርታት 1721
 - A. ሓደ ተደማሪ 475
- iii. ዝተደለየ:- እቲ ካልኣ ቁፅር

ነዚ ቁፅር ንምርካብ ሒሳባዊ መሎኡ ሓሳብ ንምስርዓት፡፡ እቲ ዝድለ ቁፅር <U> እዩ ንበል፡፡

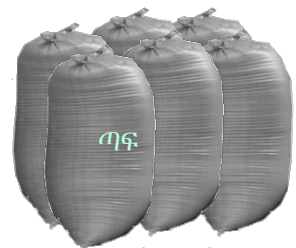
ስለዚ ሒሳባዊ መሎኡ ሓሳብና $U + 475 = 1721$ ይኸውን፡፡

iv. ነቲ ዝድለ ቁፅር ንምርካብ ስልጢት ምጉዳል ንጥቀም፡፡

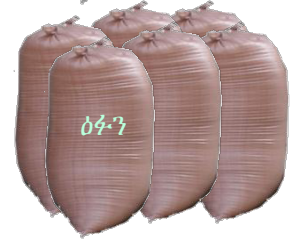
ስለዚ $U = 1721 - 475 = 1246$

ስለዚ እቲ ካልኣይ ተደማሪ ቁፅር 1246 እዩ፡፡

መረጋገፂ $1246 + 475 = 1721$

ኣብነት 3 ሓደ ነጋዳይ እኸለ 117 ኩንታል ጣፍን 96 ኩንታል ዕፋንን ሸሚቲ፡፡ 45 ኩንታል ጣፍን 34 ኩንታል ዕፋንን እንተኾይኩ ክንደይ ኩንታል እኸለ ተሪፋዎ?

- ፍታሕ** i. ዝተሓተተ፤ ዝተረፎ በዝሒ ኩንታል ጣፍን ዕፋንን ብሓባር ክንደይ ከምዝኾኑ፡፡
- ii. ዝተውሃቡ:- እቲ ነጋዳይ 117 ኩንታል ጣፍን 96 ኩንታል ዕፋንን ሸሚቲ 45 ኩንታል ጣፍን 34 ኩንታል ዕፋንን ከምዝሸጠ፡፡

ምዕራፍ 4 - ምድማርን ምጉዳስን ሙሉስ ቁልፍታት ክሳብ 10,000

iii. ዝተደለየ:- ክንደይ ኩንታል እኽሊ (ጣፍን ዕፋንን) ከምዝተረፈ::

እቲ ዝድለ ንምርካብ ካብ ጠቕላላ ዝተሸመተ ዝተሸጠ ምጉዳል የድሊ::

ስለዚ ዝተሸመተ ጠቕላላ ኩንታል ድማር $117 + 96 = 213$

ዝተሸጠ ጠቕላላ ኩንታል ድማር $45 + 34 = 79$

ስለዚ ዝተረፈ በዝሒ ኩንታል ጣፍን ዕፋንን ብሓባር $213 - 79 = 134$::

ኣብነት 4

ሓደ ነጋዳይ እንቋቋሖ 351 እንቋቋሖ ዓዲጉ ናብ ገዝኡ ወሲዱ:: ኣብ ገዝኡ በዒሑ እንትፍትሽ 35 እንቋቋሖ ተሰይሩዎ:: ካብቶም ዘይተሰበሩ ድማ 70 እንቋቋሖ ሸይጡ:: በዝሒ ዝተረፉዎ እንቋቋሖ ክንደይ እዩ?

ፍታሕ

i. ዝተሓተተ፤ ካብ ዝተሰበሩን ዝተሸጡን እንቋቋሖ ክንደይ ከምዝተረፈ::

ii. ዝተውሃበ:- ጠቕላላ ዝተዓደጉ እንቋቋሖ 351፤ ዝተሰበሩ እንቋቋሖ 35፤ ዝተሸጡ እንቋቋሖ 70 ከምዝኾኑ::

iii. ዝተደለየ:- በዝሒ ዝተረፉ እንቋቋሖ

ዝተደለየ ንምርካብ መጀመርታ ዝተሰበረን ዝተሸጠን ብሓደ ምድማር

$35 + 70 = 105$

ብምቕፃል ካብ ሓፈሻዊ በዝሒ እንቋቋሖ 351፤ 105 ምጉዳል::

$351 - 105 = 246$

ስለዚ በዝሒ ዝተረፈ እንቋቋሖ 246 እዩ::

ብኻልእ ኣገባብ ኣሰራርሓ ድማ ምስራሕ ይክኣል:: ንሱ ድማ ክልተ ግዜ ስልሒት ምጉዳል ብምጥቃም መልሲ ምርካብ ይክኣል እዩ::

i. ካብ 351 ዝተሰበረ ብምጉዳል

$351 - 35 = 316$ ንረክብ::

ii. ካብ 316 ድማ ዝተሸጠ ብምጉዳል

$316 - 70 = 246$ ንረክብ::

እዚ ማለት በዝሒ ዝተረፈ እንቋቋሖ 246 እዩ::

መጠመዳ 11

1. ናብ ሓደ ዕዳጋ 3,567 ኣብዑርን 756 ኣባጊዕን ንመሸጣ ኣቲዮም። ካብዚኦም 1251 ኣብዑርን 635 ኣባጊዕን ተሸይጦም። ኣብቲ ዕዳጋ ከይተሸጡ ዝተረፉ ክንደይ ኣብዑርን ኣባጊዕን ኣለዉ?
2. ሓደ ገባር ካብ ዘለዎ ተሓራሲ መሬት 470 ሄክታር ጣፍ ዘሪኡዎ። ከይተዘርኦ ዝተረፈ ተሓራሲ መሬት ድማ 315 ሄክታር እዩ። እቲ ገባር ብሓፈሻ ክንደይ ሄክታር ተሓራሲ መሬት ኣለዎ?
3. ካብ ኣዲስ ኣበባ ክሳብ ሸረ ዘሎ ርሕቕት 1103 ኪ.ሜ እዩ። ካብ ማይጨው ክሳብ ሸረ ዘሎ ርሕቕት ድማ 443 ኪ.ሜ እዩ። ካብ ኣዲስ ኣበባ ክሳብ ማይጨው ዘሎ ርሕቕት ክንደይ እዩ?
4. ነበርቲ ኣርባዕተ ጣብያታት ፅርጊያ ንምስራሕ ሕድ ሕዳም ብር 1907፣ ብር 987፣ ብር 2048 ን ብር 1009ን ኣዋጊኦም። ብሓፈሻ ክንደይ ብር ተኣኪቡ?
5. ኣብ ሓደ ጣቢያ መራብሒ ደራሁ ካብ 1000 እንቋቕሖ 185 ተባዕትዮ ደራሁን 626 ኣንስትዮ ደራሁን ተጫጪሖም። እቶም ዝተረፉ እንቋቕሖ ድማ ተበላሽዮም።በዝሒ ዝተበላሸዉ እንቋቕሖ ክንደይ እዩ?
6. ድማር ኣርባዕተ ሙሉእ ቁፅርታት 2515 እዩ። ካብ መንጎ እቶም ቁፅርታት ሰለስቲኦም 78፣ 344ን 965ን እንተኾይኖም እቲ ራብዓይ ተደማሪ ቁፅር ክንደይ እዩ?
7. ወይዘሮ ሜሪያም ካብ ገደንኣን 5 ኪ.ግ ካሮትን 850 ግ ካውሎን ኣፍሪየን። ካብ መንጎ እዚ 2 ኪ.ግ ካሮትን 300ግ ካውሎን ሸይጠን። ዝተረፈ ካሮትን ካውሎን ብሓባር ክንደይ ግራም እዩ?
8. ክልተ ጥቓ ንጥቓ ዝኾኑ ኣብያተ ትምህርቲ ኣለዎ። ኣፍታ ቀዳመይቲ ቤት ትምህርቲ ዘሎ በዝሒ ተምሃሮ 3^ይ ክፍሊ ካብታ ካልኣይቲ ብ 42 ይበልዕ። ኣብታ ቀዳመይቲ ቤት ትምህርቲ ዘሎ በዝሒ ተምሃራይ 3^ይ ክፍሊ 97 እንተኾይኑ፡-
 - ሀ. ኣፍታ ካልኣይቲ ቤት ትምህርቲ ዘሎ በዝሒ ተምሃራይ ክንደይ እዩ?
 - ለ. ኣብ ክልቲኣን ኣብያተ ትምህርቲ ዘሎ በዝሒ 3^ይ ክፍሊ ተምሃራይ ክንደይ እዩ?

ምዕራፍ 5

99 115 10,000
 1375 609 $100 \times 6 = 600$
 $1,500 \div 3 = 500$ 1,082 999

ምርባሕን ምምቃልን መሰኝ ቁፅርታት ክሳብ 10000

5.1 ምርባሕ ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ሆሄ መሰኝ ቁፅሪ

ክብነት 1 ለተህይወት ተኸሊ ቡን እተልምዕ ገባር እያ። ኣብ ሓደ ወርሒ 200 ከፈር ቡን ሸይጣ። ብተመሳሳሊ መጠን ምህርቲ ኣብ ኣርባዕተ ወርሒ ክንደይ ከፈር ቡን ትሸይጥ?

ፍታሕ $4 \times 200 = ?$

መሰረታዊ ሓቅታት ምርባሕ ብምክታል ብቐሊሉ ምርባሕ ይከኣል እዩ።

$$4 \times 2 = 8$$

$$4 \times 20 = 80$$

$$4 \times 200 = 800$$

ስለዚ ለተህይወት ኣብ ኣርባዕተ ወርሒ 800 ከፈር ሸይጣ።

ብተመሳሳሊ ኣገባብ ርባሓት 100 ብቐሊሉን ብቐልኩምን ክተስልሑ ትክእሉ ኢኹም።

$$2 \times 3 = 6$$

$$3 \times 4 = 12$$

$$20 \times 3 = 60$$

$$30 \times 4 = 120$$

$$200 \times 3 = 600$$

$$300 \times 4 = 1200$$

ንጥረት 1

3 × 4 = 12 ብምውሳድ ሕድ ሕድ መራብሕቲ በቢተራ ናብ 30፣ 300 ወይ ድማ 40፣ 400 እንተቐይርኩም ወፅኢትኩም ብኸመይ ከምትረኽቡ ተመያየጡ።

መልመዲ 1

ነዞም ዘስዕቡ ብቻልኩም ኣስልሑ።

- 1. 2 × 100 2. 100 × 3 3. 500 × 2
- 4. 3 × 500 5. 4 × 900 6. 400 × 5
- 7. 300 × 6 8. 800 × 7 9. 800 × 8
- 10. 800 × 9

ቃል ግድሳት

- 11. ፋብሪካ ዓለባ ኣልመዳ ኣብ ሓደ ወርሒ 500 ጣቻ ዝሸይጥ እንተኾይኑ ኣብ 4 ወርሒ ክንደይ ጣቻ ይሸይጥ?
- 12. ስዲድ 8 ሳንዱቕ መዝ ዓዲጉ። ሕድ ሕድ ሳንዱቕ 300 ፍረ መዝ ዝሕዝ እንተኾይኑ ብሓፈሻ ክንደይ ፍረ መዝ ዓዲጉ?
- 13. ኣብ ሓደ ዞባ 100 ቀዳማይ ብርኪ ኣብያተ ትምህርቲ ኣለዎ። ሕድሕድ ቤት ትምህርቲ 8 መምሃሪ ክፍሊ እንተሊዩዎ ብሓፈሻ ክንደይ መምሃሪ ክፍሊ ኣሎ?
- 14. ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ዝገደስ ቦታ እናራባሕኩም ምልኩ።

×	1	2	3	4	5	6	7
100				400			
200					1000		
300							2100
400							
500	500						
600						3600	
800		1600					
900			2700				

ምዕራፍ 5 - ምርጫን ምምቃን ሙሉን ቁልፍታት ክሳብ 10000

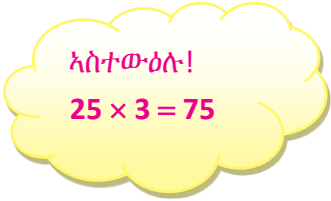
ክብነት 2 ወይዘሮ ኣኸዛ 3 ኣላሕም ዓዲገን። ዋጋ ሕድ ሕድ ላሕሚ ብር 2500 እንተኾይኑ ወይዘሮ ኣኸዛ ክንደይ ብር ክፈለግ?

መልሲ

$$3 \times 25 = 75$$

$$3 \times 250 = 750$$

$$3 \times 2500 = 7500$$

ስለዚ ወይዘሮ ኣኸዛ ብር 7500 ክፈለግ።

ተመሳሳሊ ኣገባብ ብምጥቃም ርባሓት 10ን 100ን ብቐሊሉን ብቐልኩምን ክትሰርሑ ትክእሉ ኢኹም።

ክብነት 3

$$6 \times 14 = 84$$

$$5 \times 15 = 75$$

$$6 \times 140 = 840$$

$$5 \times 150 = 750$$

$$6 \times 1400 = 8400$$

$$5 \times 1500 = 7500$$

ንጥረት 2

ነዞም ዝስዕቡ ርባሓት ኣስልጡ።

1. ኣብ ላዕሊ ካብ ዝረኣኹምዎም ኣብነታት እንታይ መደምደምታ ምሃብ ትክእሉ?
2. ሓደ ፋብሪካ ቆርቆሮ ኣብ መዓልቲ 1200 ቆርቆሮ እንተፍርዮ ኣብ 5 መዓልቲ ዘፍርዮ በዝሒ ቆርቆሮ ንምርካብ ዝቐለለ መንገዲ እንታይ እዩ?

መልመዲ 2

ነዞም ዝስዕቡ ኣራብጡ።

1. 1×1700	2. 1500×2	3. 2×1800	4. 4×1300
5. 8×1200	6. 7×1300	7. 2800×3	8. 1100×9
9. 4200×2	10. 1300×7		

ቃል ግድሳት

11. ሓንቲ ኣውቶቡስ ናብ ሓደ ቦታ በዲሓ ንምምላስ 2200 ኪ.ሜ እንተተጓዲዛ ኣብ ኣርባዕተ ዙር ጉዕዞ ክንደይ ኪ.ሜ ትጓዝ?

12. ንኣውደ ዓመት ብኣርባዕተ ኣንፈት ኣባጊፊ ናብ ዕዳጋ ወሪደን። ብሕድ ሕድ ኣንፈት 1200 ኣባጊፊ እንተወሪደን ብጠቐላላ ክንደይ ኣባጊፊ ናብ ዕዳጋ ወሪደን?
- *13. ወይዘሮ ስዓዳ እንቋቐሖ ዘውድቓ 200 ደራሁ ዓዲገን። ሕድ ሕድ ደርሆ ኣብ ሰሙን 7 እንቋቐሖ እተውድቓ እንተኾይና ወይዘሮ ስዓዳ ኣብ ወርሒ ክንደይ እንቋቐሖ ይእክባ?
14. ነቲ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኩም ዝጎደለ ምልኡ።

×	1000	1500	2800	3300	4200
1					
2					
3		4500			
4					
5					

5.2 ምርባሕ ርባሓት 1000 ዝኾኑ መሰኸ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ

ኣብነት 4

ሓደ ገንኪ 1000 ሊትር ማይ ዝሕዝ እንተኾይኑ 3 ተመሳሳልቲ ኣጋንኦ ክንደይ ሊትር ማይ ይሕዙ?

ፍታሕ

$$1 \times 3 = 3$$

$$10 \times 3 = 30$$

$$100 \times 3 = 300$$

$$1000 \times 3 = 3000$$

ስለዚ 3 ኣጋንኦ 3000 ሊትር ማይ ይሕዙ።

መስመዲ 3

ነዞም ዝስዕቡ ሕታታት ኣስልኩ።

1. 1000 × 5	2. 8000 × 1	3. 1000 × 6
4. 9 × 1000	5. 3 × 2000	6. 8 × 1000

ምዕራፍ 5 - ምርባሕን ምሥቃስን ሙቡስ ቁልጋት ክላብ 10000

- 7. ወይዘሮ ሂባን 8 መኻይን ኣለወለን። ሕድ ሕድ መኪና 1000 ኪ.ግ ምሽላ እንተተጻፈና ብሓፈሻ ክንደይ ኪ.ግ ምሽላ ተጻፈ?
- 8. ሓንቲ ነፋሪት ብሰዓት 1000 ኪ.ሜ ትጓዝ እንተኾይና ኣብ 6 ሰዓት ክንደይ ኪ.ሜ ትጓዝ?
- 9. ዋጋ ሓደ ደፍተር ብር 4 እንተኾይኑ ዋጋ 2000 ደፍተር ክንደይ እዩ?

ክብነት 5 5 ኪ.ግ ሽኮር ክንደይ ግራም እዩ?

ፍታሕ ሓደ ኪ.ሎግራም 1000 ግራም እዩ።

$$\begin{aligned} \text{ስለዚ } 5 \text{ ኪ.ግ} &= 5 \times 1000 \\ &= 5000 \text{ ግራም።} \end{aligned}$$

ንጥፈት 3

ነዞም ዘሰዕቡ ብቃል እናሰራሕኩም ነቲ ባዶ ቦታ ምልክ

- 1. ሓደ ዓቕን ብሜትር እንተተዋሂቡ ናብ ሚሊ ሜትር ንምቕያር እንታይ ከምእንገብር ተመያየጡ።
- 2. ሓደ ዓቕን ብሚሊ ሜትር ተዋሂቡ ናብ ሜትር ክንቕይር እንተደለና ኽ እንታይ ክንገብር ይግባእ?

መልመዲ 4

- 1. ሓደ ሜትር ንውሓት ዘለዎ ገመድ 1000 ሚሊሜትር እንተኾይኑ 7 ሜትር ንውሓት ዘለዎ ገመድ ክንደይ ሚሊሜትር ይኸውን?
- 2. ኣብ ኣዲስ አበባ ሓደ ዕርጊያ ኣብ መዓልቲ 1000 መካይን ዝንገዛሉ እንተኾይኑ ኣብ ሰሙን ክንደይ መካይን ይንገዛሉ?
- 3. ሕድ ሕድ ገባር 3 ኩንታል ድኹዲ ዘድልዮ እንተኾይኑ 3000 ገባራት ክንደይ ኩንታል ድኹዲ የድልዮም?

4. ነዚ ሰደቻ ናብ ደፍተርኩም ቀደሕኩም ባዶ ቦታ ምልኡ።

×	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000
1									
2									
3									
4									
5									

5.3 ርባሐቶም ካብ 10,000 ዝነኛሉ መስክ ቁፅርታት ምስ በዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምርባሕ

5.3.1 ክልተ ሆሂ ዘለዎም መስክ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምርባሕ

ሀ. ብዋጋ ዓዲ ብምትንታን ምርባሕ

በዚ ኣገባብ እዚ ንምርባሕ ቁፅርታት ብብዓድታት ቁፅሪ ምትንታን ክትዝክሩ ይግባእ።

ንጥራት 4

ሀ. እዞም ዝሰዕቡ ቁፅርታት ብዓድታት ቁፅሪ ብኸመይ ይትንታኑ? ሕድ ሕዶም ተመደዮጡሎም።

- 1. $21 = 20 + 1$ 2. $45 = 40 + \square$ 3. $38 = \square + 8$
- 4. $74 = \square + \square$ 5. $56 = \square + \square$ 6. $88 = \square + \square$

ለ. ቁፅርታት ብዓድታት ቁፅሪ ምትንታን ኣብ ምርባሕ ብኸመይ ንጥቅመሎ ትብሉ?

ኣብነት 6 ሰለስተ ገባራት ሕድ ሕዶም 21 ኣጣል እንተሸይጦም ሰለስቲኦም ክንደይ ኣጣል ሸይጦም?

ፍታሕ

$3 \times 21 = ?$

21 ተንቲንካ እንትፀሓፍ $20 + 1$ እዩ።

ነቶም ዓሰርተታትን ሓደታትን

ብ 3 ኣራብሑ

ክልቲኦም ክፋላት ርብሒት ደምሩ

$3 \times 21 = 63$

ስለዚ ሰለስቲኦም ገባራት 63 ኣጣል ሸይጦም።

	ዓሰርተ	ሓደ
	ታት	ታት
	2	1
×	3	
	6	0
	1	3
	6	3

ኣብነት 7 $53 \times 4 = ?$

ፍታሕ

53 ተንቲንካ እንትፅሓፍ $50 + 3$ እዩ።

ዓሰርተታትን ሓደታትን ብ4 ኣራብሑ $50 \times 4 \rightarrow$

$3 \times 4 \rightarrow$

ክልቲኦም ክፋላት ርብሒት ደምሩ

ስለዚ $53 \times 4 = 212$

ሚእት	ዓሰርተ	ሓደ
ታት	ታት	ታት
	5	3
	×	4
	2	0
	3	0
	2	1
	2	2

ለ. ትኹል ምርጫ

ንጥረት 5

ነዞም ዝስዕቡ እናተመደየጥኩም ስርሑ።

11×5 ንምርጫ

1. ዓዲ ዓሰርተ ዓዲ ሓደ

$$\begin{array}{r} 1 \quad 1 \\ \times \quad 5 \\ \hline \end{array}$$

- ሀ. 5 ምስ ዓዲ ሓደ ዘሎ 1 እንትራባሕ ክንደይ ይኸውን?
- ለ. እቲ ዝረኽብኩምዎ ኣብ ዓዲ ሓደ ብምፅሓፍ ቀዲልኩም እንታይ ክትገብሩ ይግባእ?
- ሐ. 5 ምስ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ቁፅሪ እንተራብሑ ኸ?
- መ. እዚ ዝረኽብኩምዎ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ እንትፅሕፉ ዝረኽብኩምዎ ቁፅሪ ክንደይ ኮይኑ?
- ራ. 55 ርባሕ 11 ን 5ን ምኻኑ ዶ ተገንዚብኩም?

2. ነዞም ዝስዕቡ ብተመሳሳሊ ኣገባብ እናተመደየጥኩም ኣራብሑ።

- ሀ. 52×7
- ለ. 46×4
- ሐ. 74×9

ኣብነት 8

ሓደ ዘምቢል 23 ሙዝ ዝሕዝ እንተኾይኑ 3 ተመሳሳልቲ ዘምቢላት ክንደይ ሙዝ ይሕዙ?

ፍታሕ $23 \times 3 = ?$

መፅሐፍ ተምሃራይ ሳልሳይ ክፍሊ

መጀመርታ ሓደታት አራብሎት	ቀዳሌኩም ዓሰርተታት አራብሎት።
$\begin{array}{r} 23 \\ \times 3 \\ \hline 9 \end{array}$	$\begin{array}{r} 23 \\ \times 3 \\ \hline 69 \end{array}$
$3 \times 3 = 9$	$3 \times 2 = 6$

ስለዚህ ሰለስቲኦም ዘምቢላት 69 ሙዝ ይሕዙ።

ክብነት 9 ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ 5 ተምሃሮ ሕድ ሕድም 46 ፈልስታት ተኸሎም። ብሓፈሻ ክንደይ ፈልስታት ተተኸሎም?

ፍታሕ $46 \times 5 = ?$

ሓደታት አራብሎት። [ሰለስተ አለኒ ትብሎ።]	ዓሰርተታት አራብሎት። [አለኒ ዝበልኩምም ሓዊስኩም ደምሩ።]
$\begin{array}{r} 3 \\ 46 \\ \times 5 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 3 \\ 46 \\ \times 5 \\ \hline 230 \end{array}$
$5 \times 6 = 30$	$5 \times 4 = 20$ $20 + 3 = 23$

መስመዲ 5

ነዞም ዘስዕቡ ሕቶታት ብሚላ ምርባሕ ብዓድታት ምትንታን ኣስፈሎ።

- 1. 18×2
- 2. 31×3
- 3. 33×3
- 4. 24×3
- 5. 15×7
- 6. 64×9
- 7. 82×7
- 8. 99×3

ነዞም ዘስዕቡ ሕቶታት ብትኹል ኣራብሎ።

- 9. $\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \end{array}$
- 10. $\begin{array}{r} 21 \\ \times 2 \end{array}$
- 11. $\begin{array}{r} 14 \\ \times 5 \end{array}$
- 12. $\begin{array}{r} 42 \\ \times 6 \end{array}$
- 13. $\begin{array}{r} 63 \\ \times 7 \end{array}$
- 14. $\begin{array}{r} 95 \\ \times 8 \end{array}$

ቃል ግድሳት

- 15. ሓደ ሃናዒ ሓደ ማዕዖ ንምግጣም ብር 31 ዘኸፍል እንተኾይኑ 5 ተመሳሳሊ ማዕዖ ንምግጣም ክንደይ ብር የኸፍል?
- 16. 3 ሓረስቶት ሕድሕድም 78 ኩንታል ሰሊጥ ሓፊሶም። ሰለስቲኦም ሓረስቶት ብጠቕላላ ክንደይ ኩንታል ሓፊሶም?

17. ጌጋ ድለዩ!

ጀማል 8×45 ብቻሉ ብምርጫ 72 ኢሉ መሊሱ።

ኣገባብ ኣሰራርሕኩ ድማ ብኸምዚ ተገሊፁ ዘሎ ነይሩ።

ስሕተቱ ከመይ ከምዝኾነ ገሊፅኩም ትኽክለኛ መልሲ ሃቡ።

$$\begin{array}{r}
 45 \\
 \times 8 \\
 \hline
 (8 \times 4) \rightarrow 32 \\
 (8 \times 5) \rightarrow 40 \\
 \hline
 72
 \end{array}$$

5.3.2 ምርጫ ሰስተ ሆሂ ዘለዎም ቁልጭት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁልጭ

ሀ. ብዋጋ ዓዲ ብምትንታን ምርጫ

ንጥፈት 6

ሀ. ነዞም ዘስዕቡ ቁልጭት ብዓድታት ቁልጭ ከመይ ከምዝትንታኑ ተመደቡ።

1. $134 = 100 + \square + \square$

2. $506 = \square + 6$

3. $382 = \square + 80 + \square$

4. $496 = \square + \square + \square$

5. $773 = \square + \square + \square$

6. $859 = \square + \square + \square$

ለ. ብዓድታት ቁልጭ ምትንታን ኣብ ምርጫ ብኸመይ ከምእንጥቀመሉ ተመደቡ።

ኣብነት 10 ኣብ ሓደ ዞባ ንዘርከቡ 124 ኣብያተ ትምህርቲ ሕድ ሕዶም ክልተ ኮምፒዩተራት ተዋሂቡ። ብሓፈሻ በዘሉ ዝተውሃቡ ኮምፒዩተራት ክንደይ እዩ?

ፍታሕ $124 \times 2 = ?$

124 ተንቲንኻ እንትፅሓፍ $100 + 20 + 4$ እዩ።

ሚኢትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ብ2 ኣራብሒ $100 \times 2 \rightarrow$
 $20 \times 2 \rightarrow$
 $4 \times 2 \rightarrow$

ሚኢት	ዓሰርተ	ሓደ
ታት	ታት	ታት
1	2	4
	<u>x</u>	<u>2</u>
2	0	0
	4	0
	<u>8</u>	
2	4	8

ነቶም ክፋላት ርብሒት ደምሩ

$124 \times 2 = 248$

ኣብነት 11 $164 \times 5 = ?$

ፍታሕ $164 \times 5 = ?$

164 ተንቲንኻ እንትፅሓፍ $100 + 60 + 4$ እዩ።

ሚኢትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ብ5 ኣራብሒ $100 \times 5 \rightarrow$
 $60 \times 5 \rightarrow$
 $4 \times 5 \rightarrow$

ሚኢት	ዓሰርተ	ሓደ
ታት	ታት	ታት
1	6	4
	<u>x</u>	<u>5</u>
5	0	0
3	0	0
	<u>2</u>	<u>0</u>
8	2	0

ነቶም ክፋላት ርብሒት ደምሩ

ስለዚ $164 \times 5 = 820$

መስመዲ 6

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብሜላ ምርባሕ ብዓድታት ምትንታን ኣስጠሑ።

- 1. 103×3
- 2. 256×3
- 3. 422×4
- 4. 6×672
- 5. 8×445
- 6. 723×3

ለ. ብትኹል ምርባሕ

ኣብነት 12 ሰለስተ ደቂ ኣንስትዮ ብማሕበር ተወዲበን ንምስራሕ ሕድ ሕደን 123 ደራሁ እንተዓዲገን ብሓፈሻ ክንደይ ደራሁ ኣለወለን?

ፍታሕ $123 \times 3 = ?$

መጀመርታ ሓደታት ኣራብሒ።	ቀዲልኩም ዓሰርተታት ኣራብሒ።	ኣብ መወዳእታ ሚኢትታት ኣራብሒ
$\begin{array}{r} 123 \\ \times 3 \\ \hline 9 \end{array}$	$\begin{array}{r} 123 \\ \times 3 \\ \hline 69 \end{array}$	$\begin{array}{r} 123 \\ \times 3 \\ \hline 369 \end{array}$

$3 \times 3 = 9$

$3 \times 2 = 6$

$3 \times 1 = 3$

ስለዚ ብጠቐላላ 369 ደራሁ ኣለወለን።

ኣብነት 13 ሓደ ፋብሪካ እርሳስ ብሰዓት 208 እርሳሳት የፍሪ። ኣብ 4 ሰዓት ክንደይ እርሳሳት የፍሪ?

ፍታሕ $208 \times 4 = ?$

ሓደታት ኣራብሒ። [ኣለኒ ትብሉ]	ዓሰርተታት ኣራብሒ። [ኣለኒ ዝበልኩምም ሓዊስኩም ደምሩ።]	ሚኢትታት ኣራብሒ።
$\begin{array}{r} 3 \\ 208 \\ \times 4 \\ \hline 2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 3 \\ 208 \\ \times 4 \\ \hline 32 \end{array}$	$\begin{array}{r} 3 \\ 208 \\ \times 4 \\ \hline 832 \end{array}$

$4 \times 8 = 32$

$4 \times 0 = 0$

$0 + 3 = 3$

$4 \times 2 = 8$

ክብነት 14 $374 \times 6 = ?$

$\begin{array}{r} 42 \\ 374 \\ \times 6 \\ \hline 2244 \end{array}$	<p>$6 \times 4 = 24$ $24 = 2$ ዓሰርተታትን 4 ሓደታትን ስለዚ 2 አለኒ ትብለ! </p> <p>$6 \times 7 = 42$ $42 + 2 = 44$ 4 ዕሒፊ 4 አለኒ ትብለ! </p> <p>$6 \times 3 = 18$ $18 + 4 = 22$ </p>
---	--

ስለዚ $374 \times 6 = 2244$::

መስመዱ 7

ሀ. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብሚሳ ምርጫ ብዓድታት ምትንታን ኣስጠኩ::

1. 211×2	3. 333×3	5. 258×5	7. 282×6
2. 321×3	4. 225×9	6. 914×3	8. 589×4

ለ. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብሚሳ ትኹስ ምርጫ ኣስጠኩ::

9. 242	10. 441	11. 113	12. 712	13. 264	14. 925
$\times 2$	$\times 2$	$\times 5$	$\times 6$	$\times 3$	$\times 7$

ቃስ ገድሳት

15. ሓደ ቆርቆሮ ዘይቲ 4 ሊትር ዝሕዝ እንተኾይኑ ተመሳሳሊ 122 ቆርቆሮታት ክንደይ ሊትር ዘይቲ ይሕዙ?
16. ሓደ ነዳቂ ኣብ መዓልቲ 325 ብሎኬት ዝነድቕ እንተኾይኑ ኣብ 5 መዓልቲ ክንደይ ብሎኬት ይነድቕ?

ሐ. ሚሳ ሳተስ

እዚ ሚሳ እዚ ደቂሰባት ንብዙሕ ዘመናት ክጥቀሙሉ ፀኒሖም እዮም:: በዚ ሚሳ እዚ ንምጥቃም መሰረታዊ ስልጢታት ምርጫ ምፍላጥ ስራሕትኹም ዝቐለለ ይገብሮ::

ክፍለ-14 $25 \times 6 = ?$

ብንጠብጣብ ኣግድም ተሰሪሖም ዘለዉ መስመራት ላተስ ተባሂሎም ይፅውዑ።

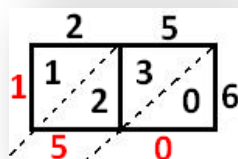
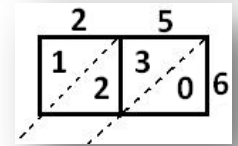
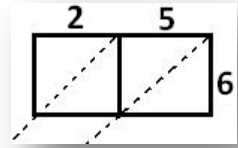
25 ኣብ ልዕሊ እቲ ሳንዱቕ ፅሓፉ።

6 ድማ ኣብ ጎረ እቲ ሳንዱቕ ፅሓፉ።

መጀመርታ 5×6 ቀባሉ ድማ 2×6 ኣራቢሕኹም ኣብቲ ምስሊ ተፃሒፉ ከምዘሎ ፅሓፉ።

ኣብ ሕድ ሕድ ሰያፍ መስመር ዘለዉ ቁፅርታት ደምሩ።

ስለዚ $25 \times 6 = 150$

ክፍለ-15 $59 \times 7 = ?$

59 ኣብ ልዕሊ እቲ ሳንዱቕ ፅሓፉ።

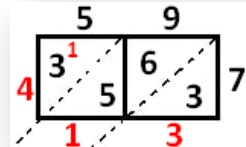
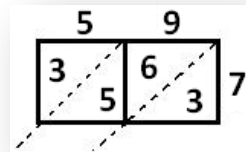
7 ድማ ኣብ ጎረ እቲ ሳንዱቕ ፅሓፉ።

መጀመርታ 7×9 ቀባሉ ድማ 7×5 ኣራቢሕኹም ኣብቲ ምስሊ ተፃሒፉ ከምዘሎ ፅሓፉ።

ኣብ ሕድ ሕድ ሰያፍ መስመር ዘለዉ ቁፅርታት ደምሩ።

ክትድምሩ እንተለኹም እቲ ድማር 10 ወይ ድማ ካብ 10 ዝበልፅ እንተኾይኑ ዓዲ ሓደ ዘሎ ቁፅሪ ፅሒፍኩም እቲ ዝተረፈ ዓዲ ዓሰርተ ምስ ዘሎ ቁፅሪ ብሰያፍ ደምሩ።

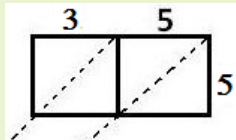
ስለዚ $59 \times 7 = 413$

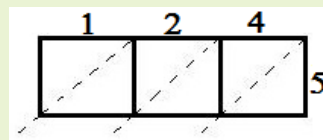
መሬመዲ 8

ሀ. ሜሳ ሳተስ ተጠቓምኩም ኣራብኩ።

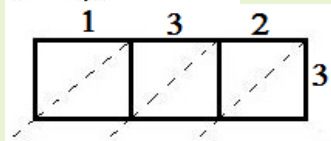
1. 35×5

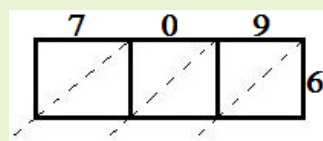
2. 124×5

3. 132×3

4. 709×6

ለ. ነዞም ዝስዕቡ ኣራብሑ።

1. 71×6

2. 350×3

3. 163×3

4. 384×4

5. $525 \times \square$

6. 780×7

5.3.3 ቃል ገደሳት

ኣብነት 16 ሓደ መኪና ብሰዓት 65 ኪ.ሜ ዝጓዓዝ እንተኾይኑ ኣብ 6 ሰዓት ክንደይ ኪ.ሜ ይጓዓዝ?

ፍታሕ ኣብ ውሽጢ 6 ሰዓት ክንደይ ኪ.ሜ ከምዝጓዓዝ ንምፍላጥ 65 ብ 6 ነራብሑ።

$$65 \times 6 = 390$$

ስለዚ እቲ መኪና ፅዕነት 390 ኪ.ሜ ይጓዓዝ።

መስመዲ 9

1. ዋጋ ሓደ ሊትር ናፍጣ ብር 16 እንተኾይኑ ዋጋ 105 ሊትር ናፍጣ ክንደይ ይኸውን?
2. ለታይ ብር 4 እንተሊዩዎ ዘለዎ ገንዘብ ብሳንቲም ክንደይ እዩ?
3. ሓደ ደስጣ 500 ወረቓት ይሕዝ። ኣይተ ደስታ 4 ደስጣ ወረቓት እንተዓዲጎም ብጠቐላላ ክንደይ ወረቓት ዓዲጎም?
4. ዋጋ ሓደ ኪሎ ግራም መዓር ብር 90 እንተኾይኑ ዋጋ 6 ኪሎ ግራም መዓር ክንደይ ይኸውን?
5. ዋጋ ሓደ ደፍተር ብር 5 እንተኾይኑ ዋጋ 62 ደፍተር ክንደይ ይኸውን?
6. ሕርይቲ 8 ኣባጊዕ ኣህጢራ ሕድ ሕደን ብብር 760 እንተሸይጣ ብድማር ክንደይ ብር ረኺባ?
7. መሓመድ 3 ኣዕርኽቲ ኣለውዎ። ንሕድ ሕዶም 28 ከረሜላ ክህብ ደልዩ። ክንደይ ከረሜላ ክህልዎ ይግባእ?
8. ሓደ ማሕበር ዘፈፍቲ ዓሣ ኣብ መዓልቲ 110 ዓሳታት ገዘፍፍ እንተኾይኑ ኣብ 5 መዓልቲ ክንደይ ዓሳታት ይዘፍፍ?

5.4 ክሳብ 10,000 ዘስጧ ርባሓት 10ን 100ን ን10ን ንበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅርን ምምቃል

5.4.1 ክሳብ 10,000 ዘስጧ ርባሓት 10ን 100ን ን 10 ምምቃል

ንጥፈት 7

ብርክት ዘበሉ ባሊቃታት/ፀፀራት ብምእካብ ነዞም ዘስዕቡ ሕቶታት ምምቃል ስርሑ።

1. 20 ባሊቃታት ን10 ቆልዑ እንተተመቐሉ ከክንደይ ይበፅሖም?

$20 \div 10 = \underline{\quad}$

2. 50 ባሊቃታት ን 10 ተምሃሮ እንተተመቐሉኻ ከክንደይ ይበፅሖም? $50 \div 10 = \underline{\quad}$

ኣብ $U \div A = M$

U - ተመቃሳይ

A - መቓሳይ

M - ብፅሒት

ካብቶም ኣብ ሳዕሊ ተዋሂቦም ዘስጧ መሉእ ሓሳባት ምምቃል እንታይ ተዓዚብኩም?

እስቲ ነዞም ዘስዕቡ መሉእ ሓሳባት ምምቃል ብተመሳሳሊ ኣገባብ ምቕሎ።

3. $30 \div 10$

4. $80 \div 10$

5. $130 \div 10$

6. $280 \div 10$

7. $2070 \div 10$

8. $6500 \div 10$

ል.በ

ዋጋ ዓዲ ሓደ “0” ዘኾነ ቁፅሪ ብ 10 እንትምቀል ብፅሒቱ ካብቲ ተመቃሳይ ዓዲ ሓደ ዘሎ “0” ብምግዳፍ ዝርከብ ቁፅሪ እዩ።

ኣብነት 1 $60 \div 10 = 6$

$2000 \div 10 = 200$

$300 \div 10 = 30$

$7040 \div 10 = 704$

$670 \div 10 = 67$

$8830 \div 10 = 883$

ንጥፈት 8

ሃፍቶም 450 ን 10 ንምምቃል ብዓድታት ቁፅሪ ብምትንታን በዚ ዝስዕብ ኣገባብ ሰሪሑ።

450 ብምትንታን እንትፀሓፍ $400 + 50$ እዩ። ነዚ ስዒቡ

$400 \div 10 = 40$

$50 \div 10 = 5$

ስለዚ $450 \div 10 = 40 + 5 = 45$ ይኸውን።

ሃፍቶም ዝተኸተሉ ኣገባብ ትኽክል ምዃኑ ተመያየጡ።

ነዞም ዘስዕቡ ሕቶታት ኣብ ንጥፈት 8 ዘረኻኹምዎ ኣገባብ ተኸቲልኩም ምቕሱ።

- 1. $550 \div 10$ 2. $780 \div 10$ 3. $700 \div 10$
- 4. $3300 \div 10$ 5. $4220 \div 10$ 6. $5670 \div 10$

መስመዲ 10

ምቕሱ።

- 1. $80 \div 10$ 2. $180 \div 10$ 3. $570 \div 10$ 4. $620 \div 10$
- 5. $710 \div 10$ 6. $890 \div 10$ 7. $900 \div 10$ 8. $1000 \div 10$
- 9. $1200 \div 10$ 10. $2000 \div 10$

ቃል ግድሳት

- 11. 110 ኣባላት ማሕበር ካብ ዘፍረዩዎን ኣባሊዕ እተን 650 እንተተመቐሉም ሕድ ሕድም ከክንደይ ይበፅሖም?
- 12. ሓደ ገባሪ ሰናይ ሓጋዚ ንዘይብሉም 10 ተምሃሮ 50 ደፋትር ዓዲጉ ብማዕረ እንተመቐሉዎም ሕድ ሕድም ከክንደይ ይበፅሖም?
- 13. 60 ኩንታል ቡን ን10 ሰባት ብማዕረ እንተተመቐሉ ሕድ ሕድም ከክንደይ ይበፅሖም?

5.4.2 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት ብበዓል ሓደ ሆኒ ቁፅሪ ምምቃል

ኣብነት 1 መብርሂት 250 እንቋቐሖ ኣለዎ። ኣብ 5 ዘምቢል ብማዕረ እንተመቐላቶ ኣብ ሕድሕድ ዘምቢል ክንደይ እንቋቐሖ ይህሉ?

ፍታሕ

$25 \div 5 = 5$

$250 \div 5 = 50$

$2500 \div 5 = 500$

ስለዚ ኣብ ሕድ ሕድ ዘምቢል 50 እንቋቐሖ ይህሉ። ተመሳሳሊ ኣገባብ ብምጥቃም ርባሓት 10ን 100ን ብቐሊሉ ምምቃል ትኸእሉ ኢኹም።

- $6 \div 3 = 2$ $28 \div 7 = 4$
- $60 \div 3 = 20$ $280 \div 7 = 40$
- $600 \div 3 = 200$ $2800 \div 7 = 400$
- $6000 \div 3 = 2000$

ንጥረት 9

ነዞም ዘስዕቡ ተመደዩጡሎም፡፡

$6 \div 2 = 3$

1. እዚ ብምጥቃም $60 \div 2 = \square$ ብኸመይ ተስልሑ?
2. $6 \div 2 = 3$ ስለዝኾነ ድሕሪ 3 ሓደ 0 እንተቐሚጥና እንታይ ንረክብ? እዚ ምስ $60 \div 2 = \square$ እንታይ ርክብ ኣለዎ ትብሉ?
3. $600 \div 2 = \square$ ክነስልሕ እንተደሊና ብሓፂሩ ብኸመይ ክንሰርሕ ንክእል?

መስመዲ 11

ነዞም ዘስዕቡ ኣስልሑ፡፡

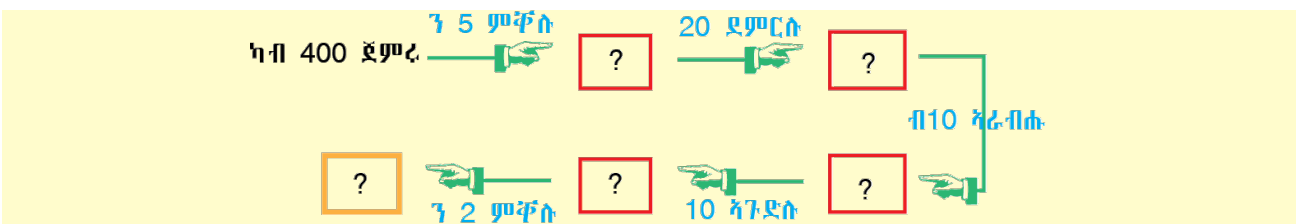
1. $180 \div 2$	2. $600 \div 3$	3. $400 \div 4$	4. $560 \div 8$
5. $4500 \div 5$	6. $2100 \div 3$	7. $3000 \div 6$	8. $4900 \div 7$
9. $6400 \div 8$	10. $8100 \div 9$	11. $2 \overline{)40}$	12. $3 \overline{)300}$
13. $3 \overline{)1200}$	14. $4 \overline{)8000}$	15. $5 \overline{)3500}$	

ቃል ገድሳት

16. ወይዘሮ ካሊማ ኣብ 4 መዓልቲ 3200 እንቋቋሕ ሸይጠን፡፡ ኣብ ሕድሕድ መዓልቲ ማዕረ በዝሒ እንቋቋሕ እንተሸይጠን ኣብ ሓደ መዓልቲ ክንደይ እንቋቋሕ ሸይጠን?
17. ብማሕበር ዝተወደቡ 6 መናእሰይ ኣብ ዓመት ብር 3000 ግብሪ ከፊሎም፡፡ ሕድ ሕዶም ክንደይ ይኸፍሉ?
18. 5 ኅረባብቲ ማዕረ ብር ኣዋፂኦም ብ 4000 ብዕራይ ዓዲኅም፡፡ ሕድ ሕዶም ክክንደይ ኣዋፂኦም?

ተወሳኺ ሕቶ

መስሎ ክንደይ እዩ?

5.5 ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉስ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ብተረፍን ብዘይተረፍን ምምቃል

5.5.1 ሙሉስ ቁፅርታት ብበዓል ክስተ ሆሂ ብዘይተረፍ ምምቃል

ንጥረት 10

ነዘም ዘስዕቡ ብኸመይ ክምትመኛሉ ተመደዩ፡፡

1. $3 \overline{)12}$
2. $2 \overline{)10}$
3. $4 \overline{)28}$
4. $6 \overline{)30}$
5. $8 \overline{)72}$
6. $7 \overline{)49}$

ኣብ ብዘይተረፍ ምምቃል መቓልን ብፅሒትን እንትራብሑ ተመቃሳይ ክህቡ ይግባእ፡፡ ማለት

$U \div \hat{n} = \text{መ}$ እንተኾይኑ

$\text{መ} \times \hat{n} = U$

ኩሉግዘ ሓቂ እዩ፡፡

ብዘይተረፍ ምምቃል እንትበሃል እንታይ ማለት እዩ?

ኣብነት 1 ቤተ መንግስቲ ሃፀይ ዮሃንስ ንምርኣይ ዝመጡ 72 ተምሃሮ ኣለዉ፡፡ ኣርባዕተ መራሕቲ ብማዕረ ተመቐሎም እንተርኣዩዎም ሕድ ሕድ መራሒ ንክንደይ ተምሃሮ የርኢ?

ፍታሕ $72 \div 4 = ?$

ደረጃ 1

$\begin{array}{r} 1 \\ 4 \overline{)72} \\ \underline{-4} \\ 3 \end{array}$	<p>ዓስርተታት ምቐሎ</p> <p>$7 \div 4 = ?$</p> <p>$1 \times 4 = 4$</p> <p>$2 \times 4 = 8$</p> <p>ስለዚ 1 ግዘ ይበፅሖ፡፡</p> <p>ኣራብሒ $1 \times 4 = 4$</p> <p>ኣጉድሉ $7 - 4 = 3$</p>
---	--

ደረጃ 2

$\begin{array}{r} 18 \\ 4 \overline{)72} \\ \underline{-4} \\ 32 \\ \underline{-32} \\ 0 \end{array}$	<p>3 ን4 ኣይምቀልን፡፡</p> <p>ስለዚ 2 ነውርድ፡፡</p> <p>$32 \div 4 = ?$</p> <p>$32 \div 4 = 8$ ምኽንያቱ</p> <p>$8 \times 4 = 32$</p> <p>ስለዚ 8 ግዘ ይበፅሖ፡፡</p> <p>ኣራብሒ $8 \times 4 = 32$</p> <p>ኣጉድሉ $32 - 32 = 0$</p>
---	---

መረጋገጻ

18 → ብፅሒት

× 4 → መቓል

72 → ተመቃሊ

ስለዚ ሕድ ሕድ መራሒ 18 ተምሃሮ የርኢ፡፡

መስመዳ 12

ምቅሱ። መስስኹም ደማ ካረጋገፁ።

1. $2 \overline{)24}$	2. $4 \overline{)52}$	3. $5 \overline{)65}$	4. $3 \overline{)27}$
5. $3 \overline{)36}$	6. $6 \overline{)78}$	7. $7 \overline{)84}$	8. $8 \overline{)48}$
9. $6 \overline{)60}$	10. $9 \overline{)99}$		

5.5.2 መሰክ ቁፅርታት ብበዓል ክስተ ሆሂ ብተረፍ ምምቃል

ንጥረት 11

ነዞም ዘስዕቡ ምቃሳት ብምርካይ ቀዲሎም ኣብ ዘስዉ ሕቶታት ኣሰሳልሓ ተመደዩ።

$\begin{array}{r} 6 \\ 5 \overline{)38} \\ -30 \\ \hline 8 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ 5 \overline{)35} \\ -30 \\ \hline 5 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ 5 \overline{)32} \\ -30 \\ \hline 2 \end{array}$
---	---	---

1. ተረፍ ክኸውን ዝክእል ኣየናይ እዩ 8፣ 5 ወይስ 2? ንምንታይ?
2. ተረፍ ካብ መቐሊ ክበልፅ ይክእልዩ? ማዕረኽ?
3. ዝኾነ ቁፅሪ ን 5 እንትምቀል ተረፍ ክኾኑ ዝክእሉ ቁፅርታት እንመን እዮም?

$$\begin{array}{r} 6 \\ 5 \overline{)38} \\ -30 \\ \hline 8 \end{array}$$

4. ን $\begin{array}{r} 6 \\ 5 \overline{)38} \\ -30 \\ \hline 8 \end{array}$ መሊእኹም እንተ-መቐሉ ተረፍ ክንደይ ይኸውን?
5. ካብዚ ዝወሰድኩምዎ ትዕዝብቲ መሰረት ብምግባር ብዛዕባ ተረፍ መደምደምታ ሃቡ።

ኣብነት 1 ወይዘሮ ተኸኣ 14 ሊትር ፀባ ሓሊበን። 3 ሊትር ብዝሕዙ ጀሪካናት ክመቐልኦ እንተደልዮን ክንደይ ጀሪካን የድልዮን? ዝተርፈን ፀባኽ ክንደይ እዩ?

ፍታሕ አሰላልሓ፣ $14 \div 3 = ?$

$$\begin{array}{r} 4 \\ 3 \overline{)14} \\ -12 \\ \hline 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \text{ ተረፍ } 2 \\ 3 \overline{)14} \\ -12 \\ \hline 2 \end{array}$$

1 3 3 ኣይምቀልን።
ኣብ 14 ክንደይ ሰለስተታት ኣለዉ?

$$\begin{aligned} 1 \times 3 &= 3 \\ 2 \times 3 &= 6 \\ 3 \times 3 &= 9 \end{aligned}$$

4 × 3 = 12 ስለዚ 4 ሰለስተታት ኣለዉ።

ኣራብሑ፣ 4 × 3 = 12.

እቲ ርባሕ ኣጉድሉ፣

$$14 - 12 = 2$$

ኣወዳድሩ 2 < 3

ስለዚ 2 ተረፍ ይኸውን

መረገዒ

$$\begin{array}{r} 3 \text{ መቻሊ ምስ} \\ \times 4 \text{ ብፅሒት} \\ \hline \text{ኣራብሑ} \end{array}$$

12

+ 2 ተረፍ ደምሩ

14 ዝረኽቡኩምዎ ውፅኢት ተመቃላይ ክኸውን ይግባእ።

ስለዚ 4 ጀሪካናት ተጠቒመን 2 ሊትር ተረፍ ይህልወን።

ልብ! ኣብ እዋን ምምቃል ተረፍ ካብ መቻሊ ክንእስ ኣሰዎ።

መልመዒ 12

ምቻሎ። መልስኹም ደማ ኣረጋግጹ።

1. $3 \overline{)36}$	2. $2 \overline{)34}$	3. $4 \overline{)56}$	4. $5 \overline{)70}$
5. $3 \overline{)20}$	6. $6 \overline{)19}$	7. $7 \overline{)35}$	8. $9 \overline{)41}$
9. $4 \overline{)76}$	10. $4 \overline{)88}$	11. $3 \overline{)84}$	12. $6 \overline{)96}$
13. $6 \overline{)10}$	14. $9 \overline{)25}$	15. $8 \overline{)75}$	

ቃል ገደባት

16. ቤት ፅሕፈት ሕርሻን ሃፍቲ ተፈጥሮን ወረዳ ሳምረ ን7 ገባራት 84 ዘመናዊ ቆፎ ንህቢ ብማዕረ እንተሸሊምዎም ሕድሕዶም ክክንደይ ቆፎ ይበፅሑም?
17. ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ 4 ህንፃታት፣ ኣብዘን ህንፃታት ደማ 20 መምህራ ክፍልታት ኣለዉ። ሕድሕድ ህንፃ ማዕረ በዝሒ መምህራ ክፍሊ እንተሊዩዎን ኣብ ሓደ ህንፃ ዝህሉ በዝሒ መምህራ ክፍሊ ክንደይ እዩ?

18. 8 ገባራት 24 ሜትር ንውሐት ዘለዎ ገመድ ብማዕረ እንተተማቂሎም ሕድሕድም ከክንደይ ሜትር ይበፅሑም?
19. ኣብ 1 ወርሒ 30 መዓልቲ፣ ኣብ ሓደ ሰሙን ድማ 7 መዓልቲ ኣሎ። ኣብ ሓደ ወርሒ ክንደይ ሰሙናት ኣለዉ? ተረፍ መዓልቲኻ?
20. 42 ሳ.ሜ ቁመት ኣብ ዘለዎ መቐመጢ መፅሐፍ ክንደይ 6 ሳ.ሜ ርጉዲ ዘለዎም መጻሕፍቲ ምቕማጥ ይከኣል?

5.5.3 በዓል ሰስስተ ሆሂ መቡእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምምቃል

ንጥረት 12

ነዞም ዝስዕቡ ብኸመይ ከምእትመቐሱ ተመደቡ። ምስ መቓምጥኩም እናተመደዩጥኩም ድማ ንሕድሕድ እናመቐልኩም መልስኩም ኣረጋግፁ።

1. $2 \overline{)226}$	2. $3 \overline{)396}$	3. $4 \overline{)528}$
4. $6 \overline{)865}$	5. $5 \overline{)730}$	6. $4 \overline{)925}$
7. $8 \overline{)905}$	8. $7 \overline{)900}$	9. $9 \overline{)990}$

ኣብነት 1 ቢሮ ትምህርቲ ክልል ትግራይ 628 መጻሕፍቲ ዓዲጉ 74 ወረዳታት ብማዕረ ሸሊሙ። ሕድ ሕድ ወረዳ ክንደይ መጻሕፍቲ ይበፅሑ?

ኣብ ሕድ ሕድ ብርኪ ስራሕትኹም ዝተሰርሑ ስልሒታት ምስ ብዓትኩም ኮይንኩም እናተመደዩጥኩም ስርሑ። ንመማህርትኹም ድማ ኣረድኡ።

ፍታሕ $628 \div 4 = ?$

ደረጃ 1	ደረጃ 2	ደረጃ 3	
$\begin{array}{r} 1 \\ 4 \overline{)628} \\ \underline{-4} \\ 2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 15 \\ 4 \overline{)628} \\ \underline{-4} \downarrow \\ 22 \\ \underline{-20} \\ 2 \end{array}$	$\begin{array}{r} 157 \\ 4 \overline{)628} \\ \underline{-4} \downarrow \\ 22 \\ \underline{-20} \downarrow \\ 28 \\ \underline{-28} \\ 0 \end{array}$	<p style="color: red;">መረጋገዒ</p> <p>157 → ብፅሒት</p> <p>× 4 → መቓላይ</p> <p>628 → ተመቃላይ</p>

ስለዚ ሕድሕድ ወረዳ 157 መጻሕፍቲ ይበፅሑ።

ክፍለ-ጉዳይ 2 ተኪአን ኣብ ገደንኣ ዘብቆለቶ 144 ኪ.ግ ካሮት ኣብ 6 ማዕረ ጠሚራቶ። ብጠቕላላ ክንደይ ጥማራት ኣለዋ?

ፍታሕ $144 \div 6 = ?$

ደረጃ 1

$$\begin{array}{r} 2 \\ 6 \overline{)144} \\ \underline{-12} \\ 2 \end{array}$$

1 ን 6 ኣይምቀልን።
 ኣብ 14 ክንደይ ሽዱሽተታት ኣለዉ?
 $1 \times 6 = 6$
 $2 \times 6 = 12$
 $3 \times 6 = 18$
 ስለዚ 2 ሽዱሽተታት ኣለዉ።
 ኣራብሑ፡ $2 \times 6 = 12$.
 ርብሑት ኣጉድሉ፡
 $14 - 12 = 2$
 ኣወዳድሩ $2 < 6$

ደረጃ 2

$$\begin{array}{r} 24 \\ 6 \overline{)144} \\ \underline{-12} \\ 24 \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

2 ን 6 ኣይምቀልን።
 ስለዚ 4 ነውርድ።
 $24 \div 6 = 4$
 ምኽንያቱ $4 \times 6 = 24$
 ኣራብሑ፡- $4 \times 6 = 24$
 ኣጉድሉ፡- $24 - 24 = 0$

ስለዚ 24 ጥማራት ኣለዋ።

መስመዲ 13

ነዘም ዘስዕቡ ኣስጠሩ።

1. $298 \div 2$

2. $888 \div 8$

3. $324 \div 4$

4. $685 \div 6$

5. $108 \div 6$

6. $380 \div 8$

7. $2 \overline{)486}$

8. $5 \overline{)865}$

9. $6 \overline{)679}$

10. $4 \overline{)304}$

11. $3 \overline{)133}$

12. $7 \overline{)497}$

5.5.4 በዓል ኅርባዕተ ሆሂ መስክ ቀፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቀፅሪ ምምቃል

ንጥረት 13

- ሀ. ሓደ ስራሕተኛ ብር 2642 ተኸፊሎዎ። ፍርቁ ንገዛ ፍርቁ ድማ ኣብ ባንኪ ዓቂሩ። ንገዛ ወፃኢ ዝገበሮ ብር ክንደይ እዩ?
- ለ. 6859 ተሳተፍቲ ልምዓት ኣብ 5 ዓውደ ስራሕቲ ብማዕረ እንተተመቓቂሎም ኣብ ሕድ ሕድ ዓውደ ስራሕ ክንደይ ተሳተፍቲ ኣለዉ?
- ሐ. ኣብ ምምቃል በዝሒ ሆሂያት ተመቃሊ እናበዘሒ እንተኸዱ ኣብ ምምቃል ዝህሉ ክይዲ እንታይ ከምዝኸውን ተመያየጡ።

ክብንት 1 ሰለስተ ቱሪስትታት ካብ ኣዲስ አበባ ናብ ኣክሱም ብመንገዲ ኣየር ኢትዮጵያ ንክንጓዙ ብር 3753 ከፊሎም። ሕድ ሕድም ክንደይ ብር ከፊሎም?

ፍታሕ

$$\begin{array}{r}
 1251 \\
 3 \overline{)3753} \\
 \underline{-3} \\
 07 \\
 \underline{-6} \\
 15 \\
 \underline{-15} \\
 03 \\
 \underline{-3} \\
 0
 \end{array}$$

- ሽሓት ምቐሎ፡ $3 \div 3 = 1$
- ኣራብሒ $1 \times 3 = 3$
- ኣጉድሎ $3 - 3 = 0$
- ሚኡትታት ምቐሎ፡ $7 \div 3 = ?$
- $2 \times 3 = 6$ ፣ ስለዚ 2 ግዘ ይበፅሕ።
- ኣጉድሎ $7 - 6 = 1$
- 1 ን3 ኣይምቀልን። ስለዚ 5 ኣውርዱ።
- ዓሰርተታት ምቐሎ፡ $15 \div 3 = ?$
- $5 \times 3 = 15$
- ኣጉድሎ $15 - 15 = 0$
- ሓደታት ምቐሎ፡ $3 \div 3 = ?$
- $1 \times 3 = 3$
- ኣጉድሎ $3 - 3 = 0$

ስለዚ ሕድ ሕድም ብር 1251 ከፊሎም።

መልመዳ 14

ምቐሎ። መልስኹም ድማ ኣረጋግጹ።

1. $2 \overline{)4312}$	2. $7 \overline{)5922}$	3. $5 \overline{)3469}$	4. $6 \overline{)8022}$
5. $4 \overline{)5284}$	6. $3 \overline{)3174}$	7. $8 \overline{)4328}$	8. $9 \overline{)8055}$

5.5.5 ርክብ ምርባሕን ምምቃልን

ንጥረት 14

- ሀ. ኣብ ሞንጎ ምምቃልን ምርባሕን እንታይ ርክብ ተግባራዊ-ም? ተመያየጡ።
- ለ. ነዞም ዝስዕቡ ርክባት ምርባሕን ምምቃልን ብምስትውዓል

$4 \times 8 = 32$ $32 \div 8 = 4$ $32 \div 4 = 8$	$6 \times 5 = 30$ $30 \div 5 = 6$ $30 \div 6 = 5$	$9 \times 8 = 72$ $72 \div 8 = 9$ $72 \div 9 = 8$
---	---	---

1. ኣብ ምርባሕን ምምቃልን እንታይ ዓይነት ርክብ ኣሎ?
2. ካብዚ እንታይ መደምደምታ ምሃብ ትክእሉ?

ክብኣት 1 ዋጋ 'ቀ' ድስድ።

1. $\Phi \div 7 = 25$
2. $\Phi \times 10 = 470$

ፍታሕ $\Phi \div 7 = 25$
 እዚ ማለት
 $\Phi = 7 \times 25$
 $\Phi = 175$ እዩ።
 ስለዚ ዋጋ Φ 175 እዩ።

ፍታሕ $\Phi \times 10 = 470$
 እዚ ማለት
 $\Phi = 470 \div 10$
 $\Phi = 47$ እዩ።
 ስለዚ ዋጋ Φ 47 እዩ።

መስመዲ 15

ዋጋ 'ቀ' ድስድ።

1. $\Phi \div 10 = 80$
2. $\Phi \div 5 = 70$
3. $42 \div \Phi = 7$
4. $360 \div \Phi = 6$
5. $4 \times \Phi = 40$
6. $10 \times \Phi = 2500$
7. $\Phi \times 3 = 642$
8. $\Phi \times 8 = 4976$

ቃል ግድሳት

ክብነት 1 ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ ተምሃሮ 3^ይ ክፍሊ 480 ዝተፈላለዩ ፈልስታት ተኸሎም። ሕድ ሕዶም 6 ፈልሲ እንተተኸሎም በዝሒ ተምሃሮ ክንደይ እዩ?

ፍታሕ በዝሒ ተምሃሮ ንምርካብ በዝሒ ፈልሲ ንበዝሒ ሕድ ሕድ ተምሃራይ ዝተኸሎ ፈልሲ ንመቅል።

$$480 \div 6 = 80$$

ስለዚ በዝሒ ተምሃራይ 80 እዩ።

መስመዲ 16

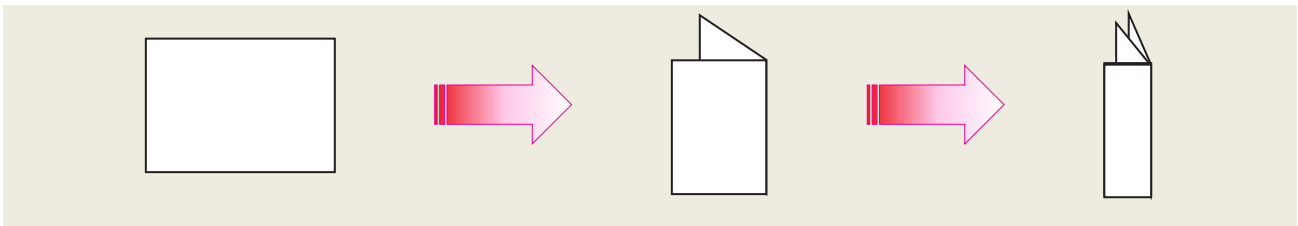
1. ኣይተ ሕሉፍ ዝነበረኡም 216 ኣጣል ን 4 ደቆም ብማዕረ መቐሎም። ሕድሕዶም ከክንደይ ይበዕሖም?
2. ብማሕበር ዝተወደቡ ሓረስቶት 456 ኣላሕም ኣለወኡም። ብማዕረ በዝሒ ናብ ሰለስተ ሕዛኢቲ እንተዋፊሮምወን ኣብ ሕድሕድ ሕዛኢቲ ክንደይ ኣላሕም ተዋፊረን?
3. ኣይተ ዑቕባይ ኣብ ዓፂድ ንዝወፀሉ 7 ሰራሕተኛታት ብር 280 ከፊሎም። ንሕድሕድ ሰራሕተኛ ክንደይ ብር ከፊሎም?
4. ወይዘሮ ፎዝያ መህጠሪ ጠለ በጊዕ ኣለወን። ካብ ዘህጠረኡን 812 ኣባጊዕ ን 7 ሆቴላት ብማዕረ እንተሸይጠን ንሕድ ሕድ ሆቴል ክንደይ ሸይጠን?
5. ኣባዲት ኣብ 8 ሰዓት 240 ፈልሲ ተኸላ። ኒዲማ ድማ ኣብ 5 ሰዓት 200 ፈልሲ ተኸላ። ኣብ ውሽጢ ሓደ ሰዓት ዝበዝሐ ፈልሲ ዝተኸለት መን እያ? ምክንያትኩም ድማ ኣቕርቡ።
6. ኑርሑሴን መሸጢ ፍረምረ ሹቕ ኣለዎ። ኣብ ሓደ እዋን 10 ኪሎ ግራም ኣራንሺ ብብር 50 ዓዲጉ ብብር 70 ሸይጡ።
 - ሀ. ኑርሑሴን ን1 ኪ.ግ ኣራንሺ ብክንደይ ብር ዓዲጉ?
 - ለ. ኑርሑሴን ን1 ኪ.ግ ኣራንሺ ብክንደይ ብር ሸይጡ?
 - ሐ. ኑርሑሴን ካብ 1 ኪ.ግ ኣራንሺ ክንደይ ብር ክስቢ ረኺቡ?
 - መ. ኑርሑሴን ክንደይ ብር ክሰቡ?

መስመራትን ቀስልቲ ቅርፅታትን

6.1 ተራኸብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኸሳትን መስመራት

ሓደ ወረቅት ሒዝኩም ነቶም ጠርዝታት ኣጋጢምኩም ብጥንቃቄ ዕፀፉ። እቲ ዝፃፍኩምዎ ወረቅት ብተመሳሳሊ ኣገባብ ደጊምኩም ዕፀፉ።

👉 ነቲ ዝተፃፀፈ ወረቅት ቅድሚ ምዝርጋሕኩም እቲ ዕፃፍ እንታይ ከምዝመስል ገምቱ። ምስ መቓምጥትኹም ድማ ተመያየጡ።

👉 ነቲ ዝተፃፀፈ ወረቅት ዘርጊሕኩም ኣብቶም ዕፃፋት ቅነዕ መስመር ስርሑ።

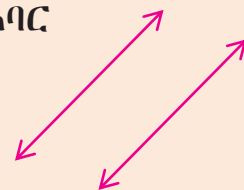
ግምትኩም ትኸክልዶ ነይሩ?

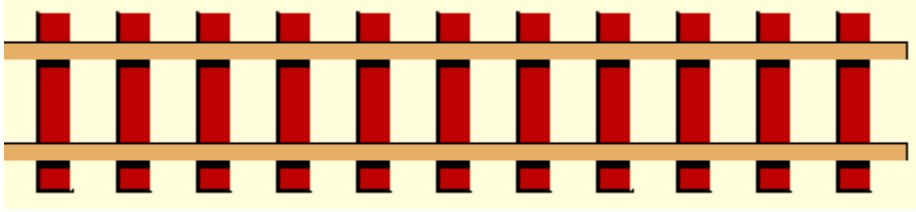
ካብቶም ዝሰራሕኩምዎም መስመራት ክልተ መስመር ወሲድኩም ረኣዩ። ክልቲኦም መስመራት ዝርከቡሉ ርሕቕትዶ ተፃዚብኩም? ኣብ ማዕረ ርሕቕት እዮም ዝርከቡ።

እዞም መስመራት እዚኦም **ተመዓዳደውቲ መስመራት** ይባሃሉ።

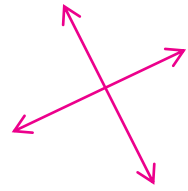
ተመዓዳደውቲ መስመራት ኣብ ማዕረ ርሕቕት ዝርከቡን ናይ ሓባር

ነጥቢ ዘይብሉምን መስመራት እዮም።

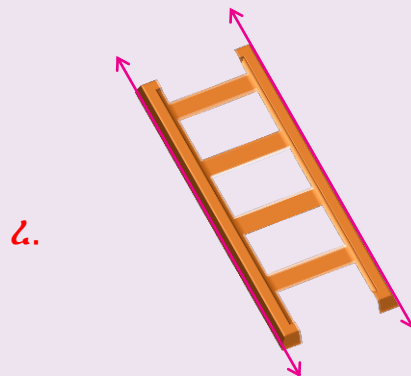
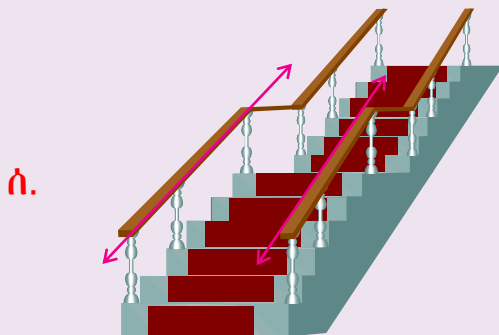
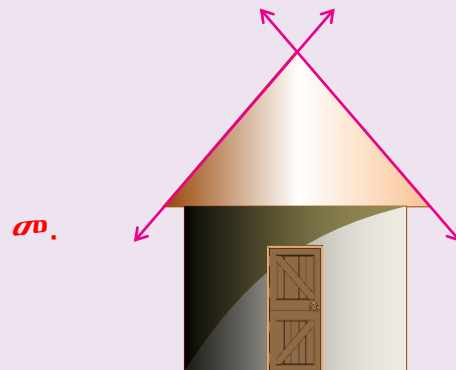
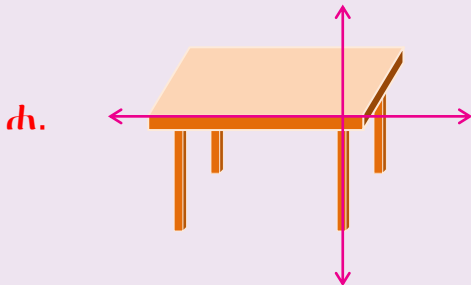
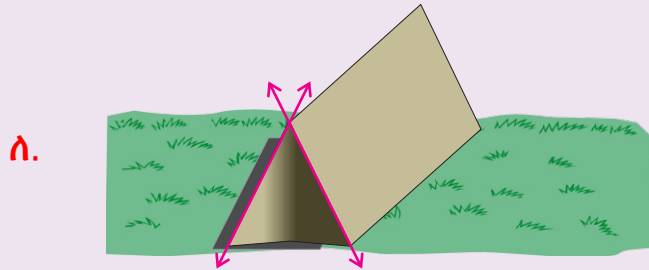
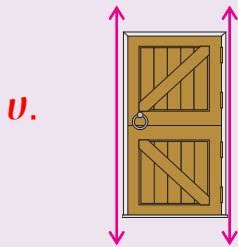

ተራኸብቲ (ተጋነይቲ) ቅነዕ መስመራት ድማ ኣብ ሓደ ናይ ሓባር ነጥቢ ዝራኸቡ መስመራት እዮም።

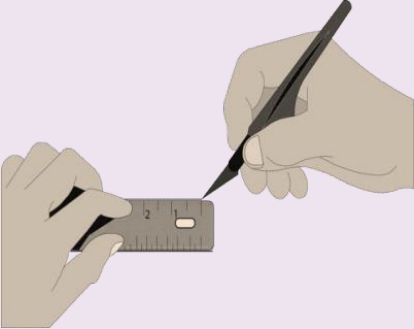
ንጥፈት 1

ነዞም ዘስዕቡ ቅነዕ መስመራት ተመዓዳዊወቲ ወይ ድማ ተራኸብቲ ምኃናም ምስ መቓምጥትኹም እናተመደዩጥኩም መልሱ።

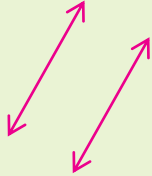
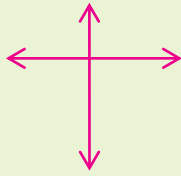
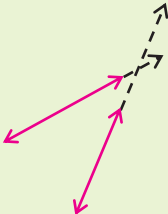
ንጥረት 2

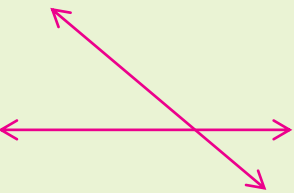

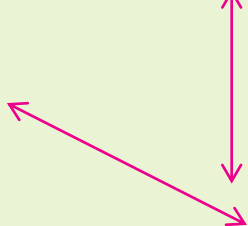
1. ኣብ መምሃሪ ክፍልኹም ዝርከቡ ዝተፈላለዩ ነገራት እናረኣኹም ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ መስመራት ምዃናም ፍለዩ።
2. ምስ መቓምጥትኹም ተመያየጥኩም ተመዓዳደውትን፣ ተራኽብትን ቅኑዕ መስመራት ብናይ ባዕልኹም ኣባሃህላ ኣብ ደፍተርኩም ፅሓፉ።
3. ነቲ ስእሊ ከም መርኣያ ብምውሳድ መስመሪ /ወይ ድማ ካልኦት ኣቕሑ ከም ጠርዚ መፅሓፍ፣ እርሳስ ወዘተ.../ ተጠቐምኩም ኣብ ደፍተርኩም ተመዓዳደውቲ መስመራት ስኣሉ።
4. ነቶም ዝሰኣልኩምዎም ተመዓዳደውቲ መስመራት ዘቋርፅ ካልእ መስመር ስኣሉ።

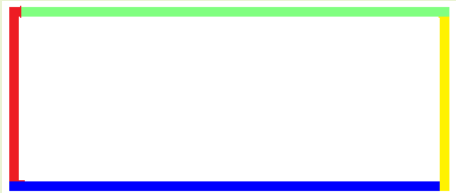
መልመዲ 1

ነዞም ስእልታት ናብ ደፍተርኩም ምስ ቀዳሕኹም ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ ቅኑዕ መስመራት ዝኾኑ ፍለዩ።

1. 2. 3.

4. 5. 6.

ነዚ ምስሊ ብምርኣይ ተመዓዳደውትን ተራኽብትን ቅኑዕ መስመራት ብሕብርም ፍለዩ።

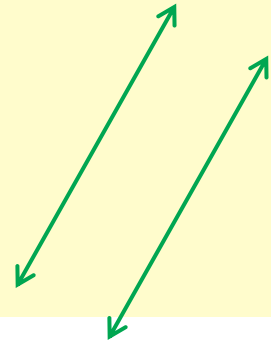
6.2 ምስረታ ተመዳደውቲ፣ ተራኽብትን ትኹስ ንትኹስ መስመራትን

6.2.1 ተመዳደውቲ መስመራት

ል.በ

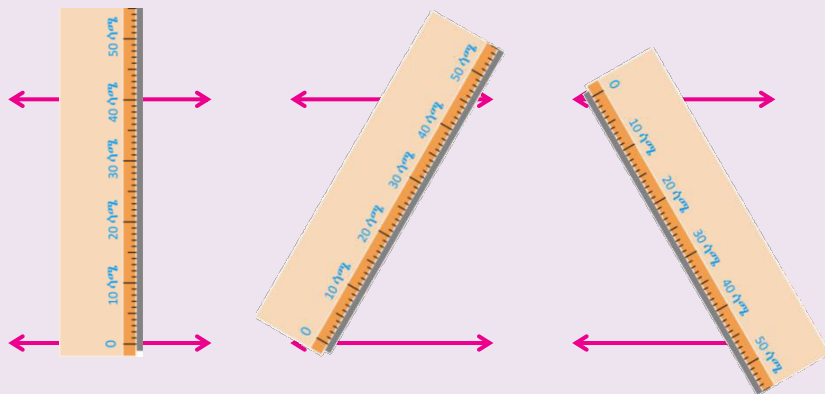
ተመዳደውቲ መስመራት

- ☞ ናይ ሓባር ነጥቢ ዩብሎምን።
- ☞ ኩሎግዘ ኣንፈቶም ሓደ ዓይነት እዩ።
- ☞ ኣብ መንጎኦም ዘሎ ርሕቕት ኣብ ዘኾነ ቦታ ማዕረ እዩ።

ንጥፈት 3

1. ትኽክለኛ ኣገባብ ኣተዓቓቕኛ ርሕቕት ኣየናይ እዩ?

2. ነዞም ተዋሂቦም ዘለዉ መስመራት ኣስተውዕሱ።

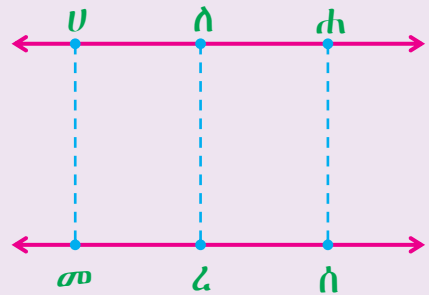
ኣብ መንጎ ሕድሕድ ተመዳደውቲ መስመራት ዘሎ ርሕቕት ዓቅኑ።

ሀ. ኣብ መንጎ ነጥብታት ሀ ን መ ን ዘሎ ርሕቕት ----- ሳሜ እዩ።

ለ. ኣብ መንጎ ነጥብታት ለ ን ረ ን ዘሎ ርሕቕት ----- ሳሜ እዩ።

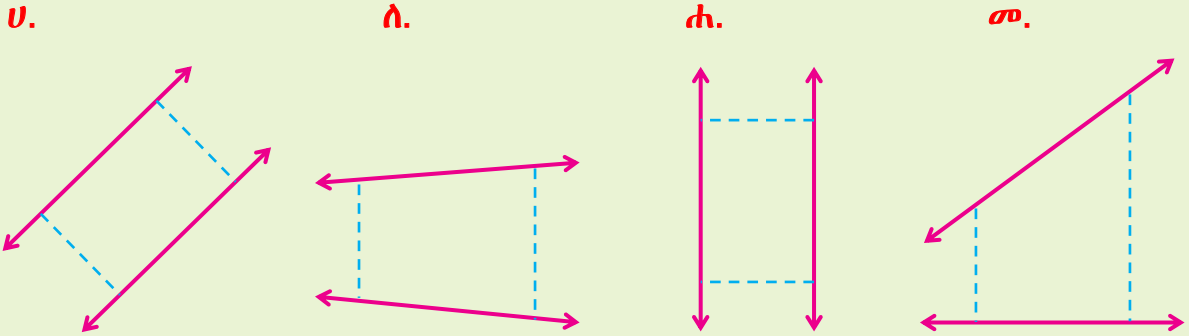
ሐ. ኣብ መንጎ ነጥብታት ሐ ን ሰ ን ዘሎ ርሕቕት ----- ሳሜ እዩ።

መ. ኣብ ውሱን መስመራት ሀመ፣ ለረ ን ሐሰ ን ዘሎ ርሕቕት እንታይ ምጣል ይከኣል?

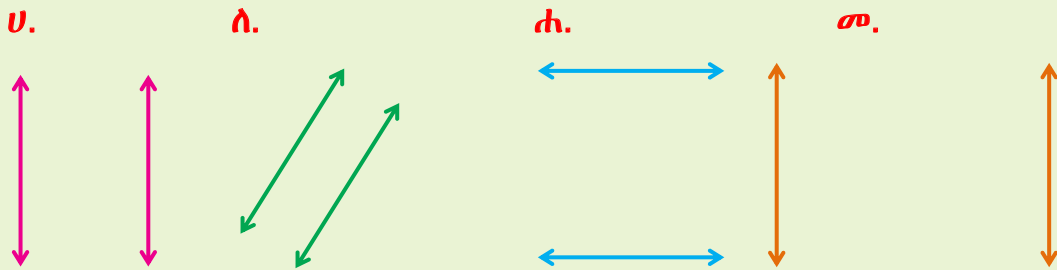

መስመዲ 2

1. ኣብቶም ተዋሂቦም ዘለዉ ፅምዲ ቅነዕ መስመራት ብምዕቃን ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ ምኃኖም ኣረጋገጹ።

2. ኣብ መንጎ ኣቶም ተዋሂቦም ዘለዉ ተመዓዳደውቲ መስመራት ዘሎ ርክቕታት ዓቅኑ።

6.2.2 መስመራን ሴት ስኳርን ብምጥቃም ተመዓዳደውትን ተራኽብትን መስመራት ምስኣል

ሀ. ምስኣል ተመዓዳደውቲ መስመራት

ንጥረት 4

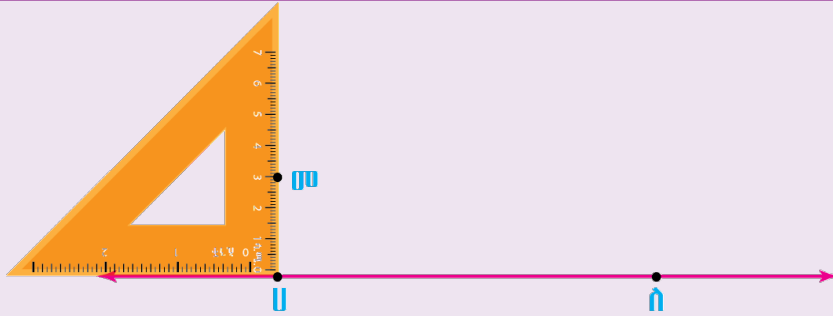
ኣብ 3 ሳ.ሜ ርክቕታት ዝርከቡ ተመዓዳደውቲ መስመራት ሰኣሱ።

☞ ተመዓዳደውቲ መስመራት ንምስኣል ነዚ ዝሰዕብ መምርሒ ተሽተሉ።

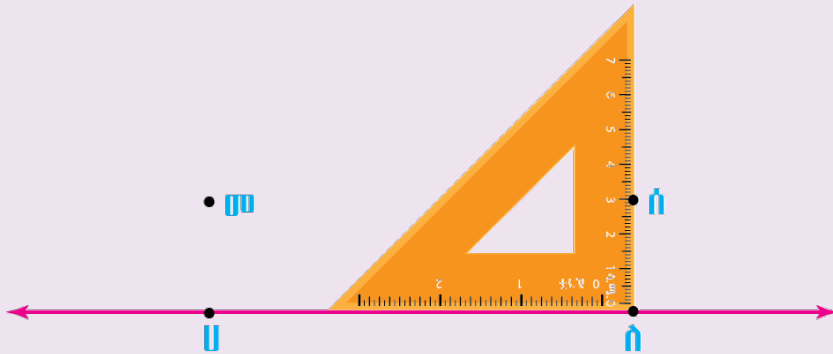
1. መጀመሪያ መስመሪ ተጠቓምኩም መስመር ሀለ ስኣሉ።

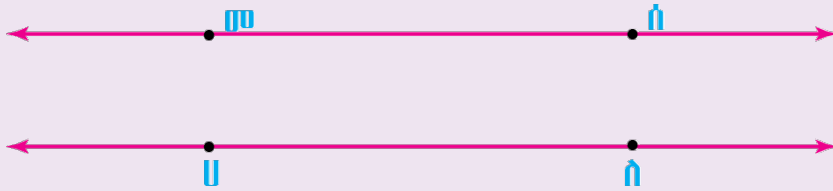
2. ቀሊልኩም ኣብቲ ስኣሊ ከምዘሎ ሴት-ስኳር ተጠቓምኩም ሓደ ጎኒ እቲ ሴት ስኳር ኣብቲ መስመር ብምቕማጥ ቦቲ ሓደ ጎኑ 3 ሳ.ሜ ዓቅኑ። ነቲ ነጥቢ ድማ መበልዎ።

3. ቀደልኩም ነቲ ሴት ስኳር ኣብቲ መስመር ዝተወሰነ ርሕቕት ናብ የማን ብምድፋእ ሕዚዉን ኣብቲ መስመር 3 ሳ.ሜ ዓቂንኩም ነቲ ነጥቢ ሰ በልዎ።

4. መስመሪ ብምጥቃም ብነጥቢ መ ን ነጥቢ ሰ ን ዝሓልፍ ቅኑፅ መስመር ስኣሉ። እቶም ክልተ መስመራት፤ መስመር ሀለ ን መስመር መሰ ን ኣብ 3 ሳ.ሜ ርሕቕት ዝርከቡ ተመዓዳደውቲ መስመራት እዮም።

መሬመዲ 3

1. መስመሪን ሴት ስኳርን ብምጥቃም ኣብቶም ተገሊፆም ዘለዉ ርሕቕታት ዝርከቡ ተመዓዳደውቲ ቅኑፅ መስመራት ስኣሉ።

- ሀ. 2 ሳ.ሜ
- ለ. 4 ሳ.ሜ
- ሐ. 7 ሳ.ሜ

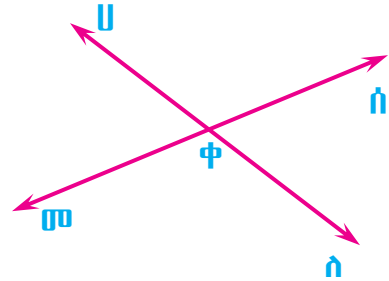
2. ኣብ ማዕረ ርሕቕት ዝርከቡ ሰለስተ ተመዓዳደውቲ ቅኑፅ መስመራት ኣብ ልሙፅ ወረቕት ስኣሉ።

ለ. ምስክሳል ተራኽብቲ (ተጋነይቲ) ቅኑዕ መስመራት

ኣብ ሓደ ፀፍሒ ዝርከቡ ክልተ ቅኑዕ መስመራት ተራኽብቲ እዮም ዝበሃሉ ሓደ ሓባር ነጥቢ እንተሲዩዎም እዩ።

ኣብነት

- ነጥቢ ቀ ንቅኑዕ መስመራት ሀለ ን መሰ ን ሓባር ነጥቢ እዩ። ስለዚ ቅኑዕ መስመራት ሀለ ን መሰ ን ተራኽብቲ መስመራት እዮም።
- ቀ ድማ መራኽቢ ነጥቢ ይበሃል።

ንጥፈት 5

ነዞም ዘስዕቡ ሕተታት ብገጅሰ እናተመደዮጥኩም ስርሑ። መልስኹም ድማ ኣብ ክፍሲ ኣረድኡ።

1. ኣብ ሓደ ፀፍሒ ዝርከቡ ተራኽብቲ ቅኑዕ መስመራት ኣብ ክንደይ ነጥብታት ይራኽቡ?
2. ተራኽብቲ ቅኑዕ መስመራት ክልተ ሓባር ነጥብታት ክህልውዎ ይኽእሉዮ? ምኽንያትኩም ግለፁ።
3. ኣብ መንጎ ክልተ ቅኑዕ መስመራት ዘሎ ርሕቕት እንትዕቀን 10 ሳ.ሜ ኮይኑ። እዞም መስመራት ተራኽብቲ ክኾኑ ይኽእሉ ዮ? ምኽንያት ሃቡ።
4. ቅኑዕ መስመር ሀለ ን ቅኑዕ መስመር መሰ ን ተመዓዳደውቲ እዮም። ከምኡውን ቅኑዕ መስመር መሰ ን ቅኑዕ መስመር ቀበ ን ተመዓዳደውቲ እዮም። ስለዚ ቅኑዕ መስመር ሀለ ን ቅኑዕ መስመር ቀበ ን ተመዓዳደውቲ እዮም ምባል ንኽእል ዮ? ምኽንያትኩም ግለፁ።

ሐ. ትኹል ንትኹል መስመራት ምስክሳል

ክልተ ተራኽብቲ መስመራት ኣብ መራኽቢ ነጥቢ ማእዘናዊ ኩርናዕ ዝሰርሑ እንተኾይዮም ትኹል ንትኹል መስመራት ይበሃሉ።

ንጥረት 6

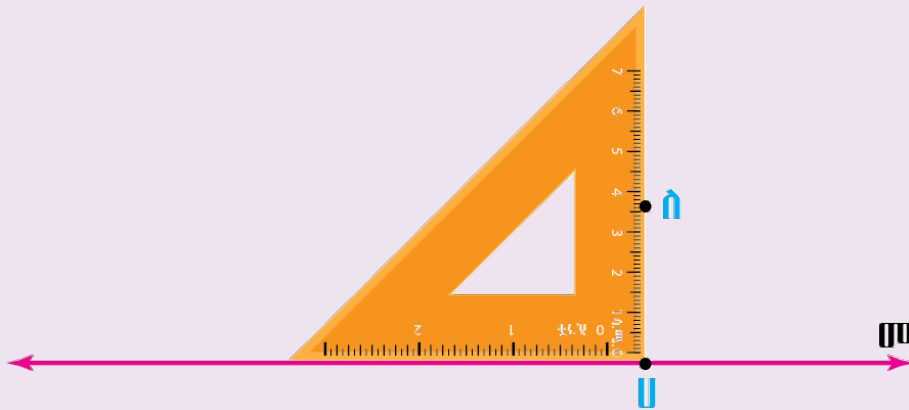
ኣብ ቅነዕ መስመር መ ብዘርከብ ነጥቢ ሀ ዝሓልፍ ትኹል መስመር ሰኣሉ።

↳ ትኹል መስመር ንምስኣል ነዚ ዝስዕብ መምርሒ ተኸተሉ።

- 1. መጀመርታ መስመሪ ተጠቐምኩም ቅነዕ መስመር መ ሰኣሉ። ኣብቲ መስመር መ ነጥቢ ሀ ሰይሙ።

- 2. ሴት ስኳር ብምጥቃም ሓደ ጎኑ ኣብቲ መስመር መ ጠርዙ ድማ ኣብ ሀ ኣቐምጡ። ኣብቲ ካልኣይ ጎኑ ድማ ነጥቢ ለ ሰይሙ።

- 3. ኣብ መወዳእታ ብነጥቢ ሀ ን ብነጥቢ ለ ን ዝሓልፍ ቅነዕ መስመር ሰኣሉ።

ክልቲኦም መስመራት ማለት ቅነዕ መስመር መ ን ቅነዕ መስመር ሀለ ን ትኹል ንትኹል መስመራት እዮም።

መልመዳ 4

1. ኣብዞም ዝስዕቡ ቅነዕ መስመራት ሴት ስኬር ብምጥቃም ቦቶም ተዋሂቦም ዘለዉ ነጥብታት ዝሓልፉ ትኹል መስመራት ስኣሉ።

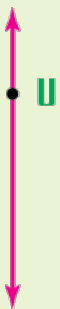
ሀ.

ለ.

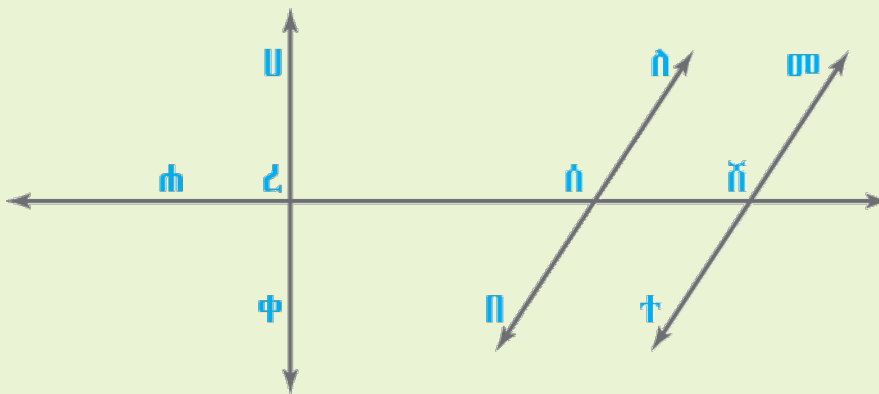
ሐ.

መ.

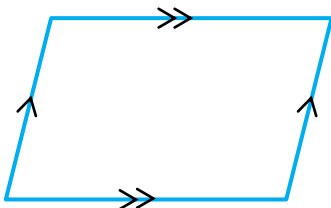
2. ኣብዚ ዝስዕብ ስእለ ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብቲ ከምኡውን ትኹል ንትኹል ዝኾኑ ቅነዕ መስመራት ፈለኹም ፅሓፉ።

3. ኩሎም ተራኽብቲ መስመራት ትኹል ንትኹል መስመራት ድዮም? ንምንታይ?

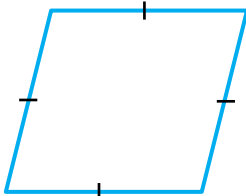
6.3 ፊክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራሊሎግራምን ትራፒዘዮምን

ኣብ ከባቢኹም ዝርከቡ ከም መንበሪ ህንፃታትን ካልኦት ነገራትን ዝተፈላለዩ ቅርፅታት ዝሓዙ እዮም። ካብ መንጎ እዚኦም ፊክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራሊሎግራምን ትራፒዘዮምን ይርከብዎም።

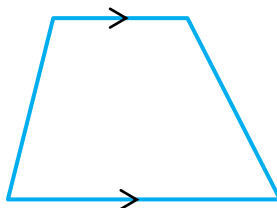
ፓራሊሎግራም

ከክልቲኦም ኣንፃር መስመራት ማዕረጎን ተመዓዳደውትን ዝኾነ ርቡዕ ኩርናዕ

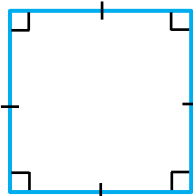
ሮምቦስ

ኣርባዕቲኦም ጎንታቱ ማዕረ ዝኾነ ፓራሊሎግራም

ትራፒዘዮም

ሓደ ፅምዲ ኣንፃር መስመራት ተመዓዳደውቲ ዝኾነ ርቡዕ ኩርናዕ

ትርብዒት

ኣርባዕቲኦም ኩርናዕት ማእዘናዊን ኣርባዕቲኦም ጎንታቱ ማዕረጎን ዝኾነ ፓራሊሎግራም

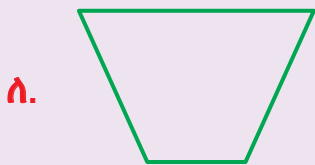
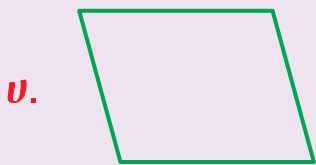

ፊክታንግል

ኣርባዕቲኦም ኩርናዕት ማእዘናዊ ዝኾ ፓራሊሎግራም

ንጥፈት 7

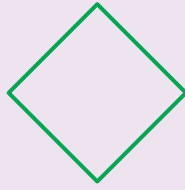
1. ነዞም ዝስዕቡ ምስልታት እናተመደዩጥኩም ኣስማቶም ግለፁ።

መ.

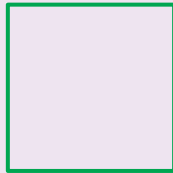
ረ.

ሰ.

ሸ.

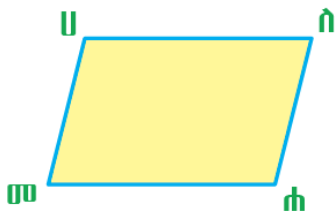
ቀ.

2. ኣብ ክፍልኹምን ኣብ ክባቢኹምን ዝርከቡ ኣቕራቢ ብምርኣይ ቅርፂ ፓራሊሎግራም፣ ፊክታንግል፣ ርሆምበስ፣ ትርብዒትን ትራፒዚደምን ዘለዎም ብምፍላይ ንኣባል ጉጅለኹም ግለፁ።

ባህርያት ርቡዕ ኩርናዓት

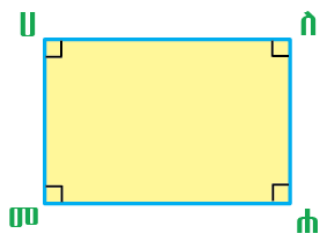
ሀ. ፓራሊሎግራም

ኣንፃር ጎንታቱ ተመዓዳደውቲ እዮም።

ኣንፃር ጎንታቱ ንውሓቶም ማዕረ እዩ።

ለ. ፊክታንግል

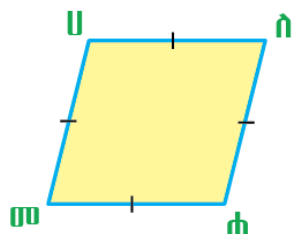

ኣንፃር ጎንታቱ ተመዓዳደውቲ እዮም።

ኣንፃር ጎንታቱ ንውሓቶም ማዕረ እዩ።

ኣርባዕቲኦም ኩርናዓት ማእዘናዊ እዮም። (ተመዓዳደውቲ ዘይኮኑ መስመራት ትኹል ንትኹል እዮም)

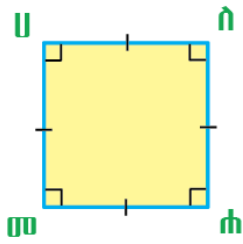
ሐ. ርሆምበስ

ኣንፃር ጎንታቱ ተመዓዳደውቲ እዮም።

ኣርባዕቲኦም ጎንታቱ ንውሓቶም ማዕረ እዩ።

መ. ትርብዒት

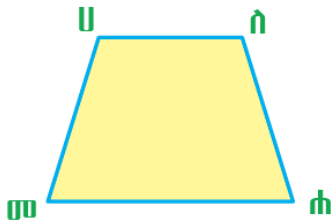

አንፃር ጎንታቱ ተመዳዳዪውቲ እዩም።

ኣርባዕቲኦም ጎንታቱ ንውሓቶም ማዕረ እዩ።

ኣርባዕቲኦም ኩርናዓት ማእዘናዊ እዩም።

ረ. ትራፒዚዮም

ሓደ ፅምዲ መስመራት ተመዳዳዪውቲ እዩም።

ንውሓት እዞም ተመዳዳዪውቲ መስመራት ዘተፈሳሰዩ እዩ።

ንጥረት 8

1. ነቶም ኣብ ሳዕሊ ተዋሂቦም ዘለዉ ባህርያት ርቡዕ ኩርናዓት ምስተረዳእኹም በብጉጅስ ብምኻን ኣብዞም ዝስዕቡ መሉእ ሓሳባት ተመያየጡ። መልስኹም ደማ ምስ መረዳእትኡ ኣብ ክፍሊ ኣቕርቡ።

ሀ. ዝኾነ ሬክታንግል ፓራለሎግራም እዩ።

ለ. ዝኾነ ትራፒዚዮም ፓራለሎግራም እዩ።

ሐ. ዝኾነ ትርብዒት ርሆምበስ እዩ።

መ. ዝኾነ ሬክታንግል ትርብዒት እዩ።

ረ. ትርብዒታት ትራፒዚዮም ክኾኑ ይኽእሉ።

2. ነዞም ዝስዕቡ ርክባት ሓቂ ምኻናም ተመያየጡሎም።

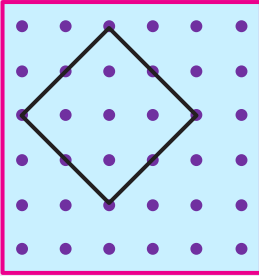
ሀ. ደማር ዓቕን ኩርናዓት ኩሎም ርቡዕ ኩርናዓት 360 እዩ።

ለ. ሬክታንግልን ትርብዒትን ኩሎም ኩርናዓቶም ማእዘናዊ እዮም።

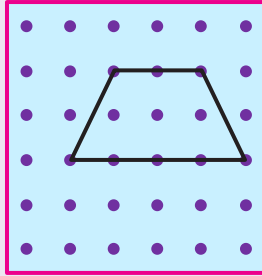
ሐ. ኣብ ፓራለሎግራም፣ ሬክታንግልን ትርብዒትን ኣንፃር ጎንታት ኩል ግዜ ተመዳዳዪውቲ እዮም።

3. ነዞም ኣብ ታሕቲ ተዋሂቦም ዘለዉ ቅርፅታት ናብ ደፍተርኩም ቅድሑ። ነቶም ተዋሂቦም ዘለዉ ቅርፅታት ምስ ሰኣልኩም ሽሞም ፅሓፉ።

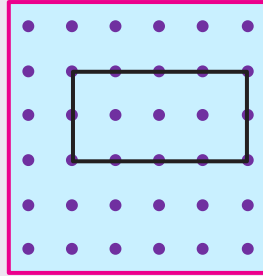
ሀ.

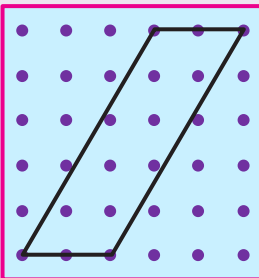
ለ.

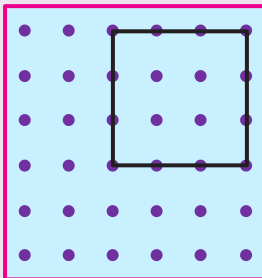
ሐ.

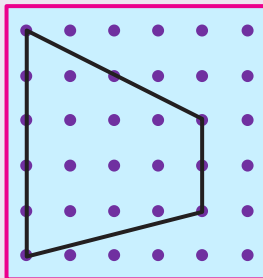
መ.

ረ.

ሰ.

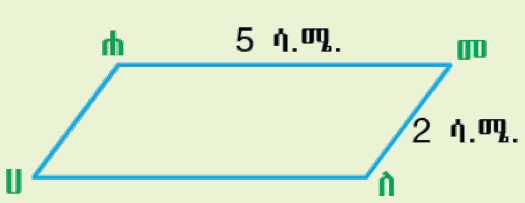
4. ሕድ ሕድ ቅርፂ ኣብ ወረቓት ብምስኣል ባህርዮቶም ኣብ ክፍሊ ኣቕርቡ።

ተወሳኺ

ቀፀራ።
 1. ኣብቲ ምስሲ ክንደይ ትርብዒታት ኣለዉ?
 2. ኣብቲ ምስሲ ክንደይ ፊክታንግሳት ኣለዉ?

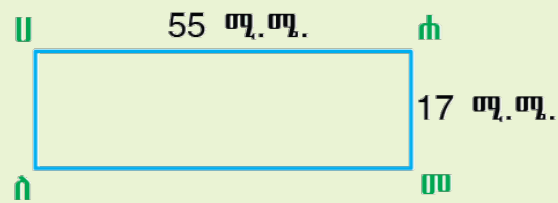
መልመዳ 5

1. ኣብዞም ዝስዕቡ ምስልታት ዓቕን ዘይብሎም ኅንታት ዓቕኖም ፅሓፉ።

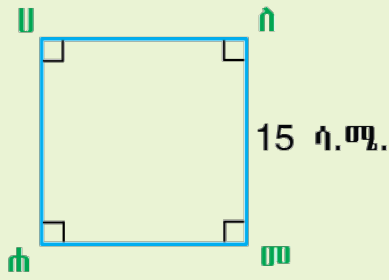
ፓራለሎግራም

ሀሐ = _____ ሳ.ሜ.
 ሀለ = _____ ሳ.ሜ.

ሬክታንግል

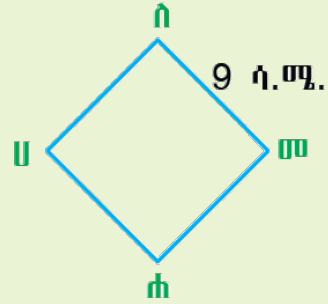
ሀለ = _____ ሜ.ሜ.
 ለመ = _____ ሜ.ሜ.

ትርብዒት

ሀሰ = _____ ሳ.ሜ.

ሀሐ = _____ ሳ.ሜ.

ርሆምበስ

ሀሐ = _____ ሳ.ሜ.

ሐሠ = _____ ሳ.ሜ.

2. ካብዞም ዝስዕቡ ፓራለሎግራም ዘይኮነ ፍለዩ።

- ሀ. ትርብዒት ለ. ርሆምበስ ሐ. ትራፒዚየም መ. ሬክታንግል

3. ሬክታንግልን ርሆምበስን ዝኾነ ኣየናይ እዩ።

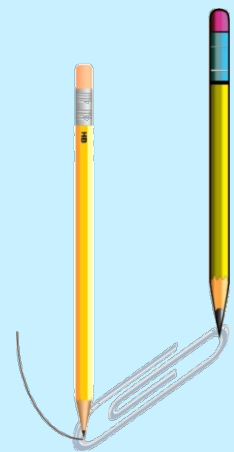
- ሀ. ትርብዒት ለ. ፓራለሎግራም ሐ. ትራፒዚየም

6.4 ክቢ

ኣብ ከባቢኹም ብዝርከቡ ዝተፈላለዩ ነገራት ተጠቂምኩም ክቢ ምስራሕ ትኽእሉ ዶ? መልስኹም እወ እንተኾይኑ ሓቂ እዩ። ከበብቲ ነገራት ከም ሳንቲም፣ ኣግራፍ፣ ወረቐት፣ ፈትሊ፣ ወዘተ ብምጥቃም ክቢ ምስራሕ ይክኣል እዩ።

ኣግራፍ ብምጥቃም ክቢ ምስኣል

- ናይቲ ሓደ እርሳስ ጫፍ ኣብ መበገሲ፣ ጫፍ ካልኣይ እርሳስ ድማ ኣብ ሓደ ጫፍ እቲ ኣግራፍ ሓዙ። እቲ ሓደ ጫፍ ካብ ዝተተኸለሉ ከይንቀሳቐስ ሓዙ። እቲ ካልኣይ ጫፍ ኣዙርዎ። ክቢ ትረኽቡ ማለት እዩ።
- እታ ዘይትንቀሳቐስ ጫፍ እርሳስ ናይቲ ክቢ **ማእኸል ክቢ** ተባሂላ ትፅዋዕ።

ምዕራፍ 6 - መስመራትን ቀበሌቲ ቅርጻታትን

ጸ.በ. ኣብ ከባቢኹም ዝርከቡ ነገራት ብምጥቃም ዝተፈላሰዩ ግዝፈት ዘለዎም ክቢታት ሰናሱ።

ብየማን ገፅ ዘሎ ክቢ ክቢ ስ ሀ ተባሂሉ ይፅዋዕ።

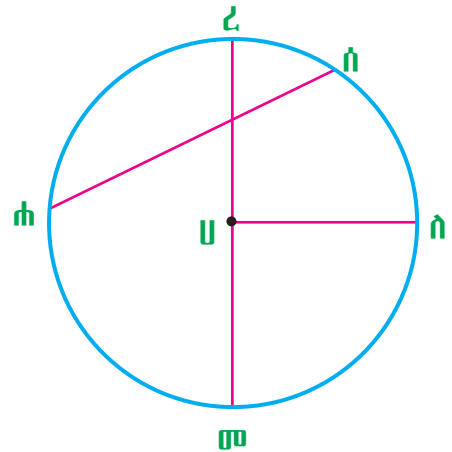
ነጥቢ ሀ ናይቲ ክቢ ማእኸል (ማእኸል ክቢ) ይበሃል።

ኣብቲ ክቢ ዝኾኑ ክልተ ነጥብታት ዘራኽብ መስመር ኮርድ ተባሂሉ ይፅዋዕ።

ብማእኸል ክቢ ዝሓልፍ ኮርድ ዲያሜትር ተባሂሉ ይፅዋዕ።

ማእኸል ክቢ ምስ ዝኾነ ኣብቲ ክቢ ዝርከብ ነጥቢ ዘራኽብ ውሱን ቅኑዕ መስመር ፊዲየስ ተባሂሉ ይፅዋዕ።

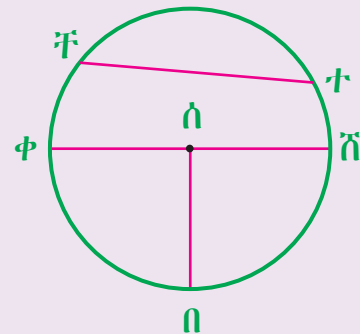
ንውሓት ፊዲየስ ናይ ዲያሜትር ፍርቂ እዩ።

ንጥፈት 9

ኣብዞም ዝሰፀቡ ሕቶታት ተመያየጡ።

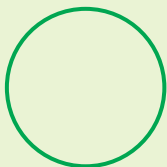
1. ማእኸል እዚ ክቢ ኣየናይ እዩ?
2. ኣብዚ ክቢ ዘለዉ ኮርድታት ፈሊኹም ፅሓፉ።
3. ናይዚ ክቢ ዲያሜትር መን እዩ?

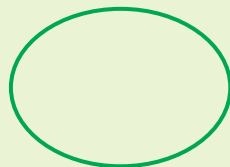
መስመዲ 6

1. ክቢ ዝኾኑ ምስልታት ፍለዩ።

ሀ.

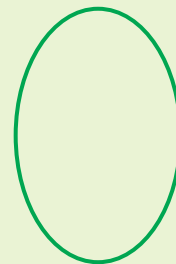
ለ.

ሐ.

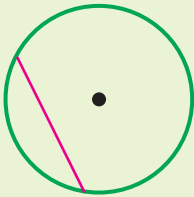

መ.

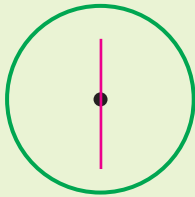

2. ሬዲየስ ዘርኢ ምስሊ ምረፁ።

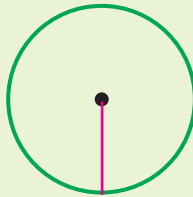
ሀ.

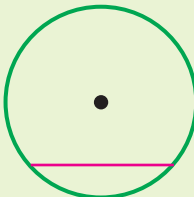
ለ.

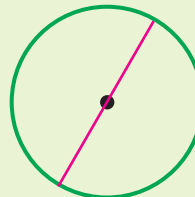
ሐ.

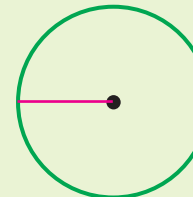
ሀ.

ለ.

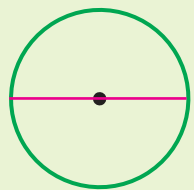
ሐ.

3. ዲያሜትር ዘርኢ ምስሊ ምረፁ።

4. ኮርድ ዘርኢ ምስሊ ምረፁ።

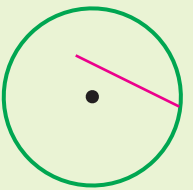
ሀ.

ለ.

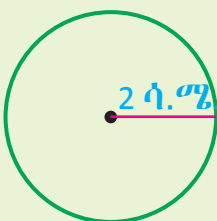

ሐ.

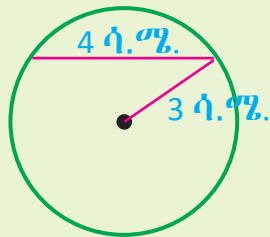

5. ነዞም ክብታት ብምርኣይ ባዶ ቦታ ምልኡ።

ሀ.

ለ.

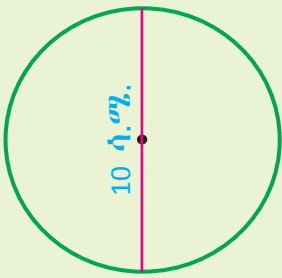
ሬዲየስ = _____ ሳ.ሜ.

ሬዲየስ = _____ ሳ.ሜ.

ዲያሜትር = _____ ሳ.ሜ.

ዲያሜትር = _____ ሳ.ሜ.

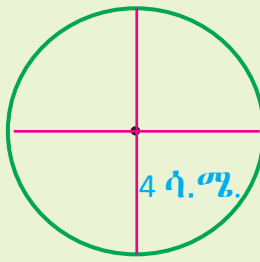
ሐ.

ሬዲየስ = ___ ሳ.ሜ.

ዲያሜትር = ___ ሳ.ሜ.

መ.

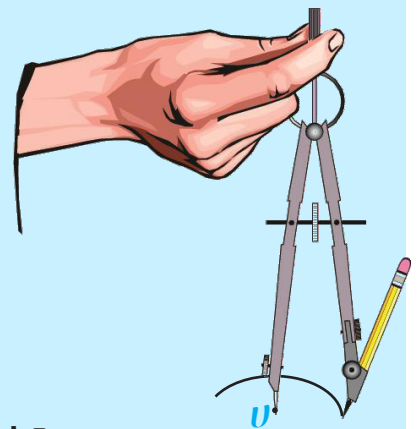
ሬዲየስ = ___ ሳ.ሜ.

ዲያሜትር = ___ ሳ.ሜ.

ኮምፓስ ብምጥቃም ክቢ ምስኣል

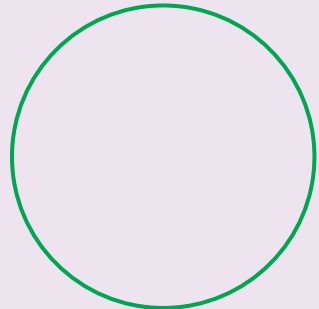
ኮምፓስ ብምጥቃም ክቢ ንምስኣል ነዞም ዘስዕቡ መምርሒ ተኸተሉ።

1. ብእትደልደዎ ንውሓት ሬዲየስ ኣብቲ ኮምፓስ ካብ ጫፍ እቲ መርፍእ ክሳብ ጫፍ እቲ እርሳስ ዓቅኑ።
2. ጫፍ እቲ ኮምፓስ ኣብ ሓደ ቦታ ትኸሉ። እዛ ጫፍ ኮምፓስ ዘዓረፈታ ቦታ ማእኸል ክቢ ትኸውን ማለት እዩ።
3. ነታ ጫፍ ኮምፓስ ምስ ተኸፊኩም እታ እርሳስ ዘሓዘት ጫፍ ኣዙሩዎ።

ንጥፈት 10

1. ኣብ ደፍተርኩም 2 ሳ.ሜ ሬዲየስ ዘለዎ ክቢ ሰኣሉ።
2. ማእኸል ክቢ መ ኢልኩም ሰይሙ።
3. ሬዲየስ ምስ ሰኣልኩም መለ ኢልኩም ሰይሙ።
4. ዲያሜትር ምስ ሰኣልኩም ቀፊ ኢልኩም ሰይሙ።
5. ኮርድ ምስ ሰኣልኩም ገዘ ኢልኩም ሰይሙ።
6. ብነጥቢ መ ዝሓልፍ ኮርድ ምስ ሰኣልኩም ሰሽ ኢልኩም ሰይሙ። ሰሽ ብኸልእ መማረቢ እንታይ ኢልካ ምፅዋዕ ይከኣል?

መስመሩ 7

1. ነዚ ሰደቓ ምስኡ፡፡

ፊደየስ	2 ሳ.ሜ.	5 ሳ.ሜ.		9 ሳ.ሜ.		15 ሳ.ሜ.	
ዲያሜትር	4 ሳ.ሜ.		16 ሳ.ሜ.		26 ሳ.ሜ.		36 ሳ.ሜ.

2. ሓቂ ወይ ደማ ጌጋ እናበልኩም መልሱ፡፡

- ሀ. ንውሓት ኣብ ዝኾነ ክቢ ፊደየስ ማዕረ እዩ፡፡
- ለ. ኮርድን ዲያሜትርን ሓደ ዓይነት እዮም፡፡
- ሐ. ንውሓት ኩሎም ኮርድታት ማዕረ እዩ፡፡
- መ. ኣብ ክቢ ዝርከቡ ነጥብታት ኣብ ማእኸል እቲ ክቢ ዘለዎም ንውሓት ክፈላለ ይኽእል እዩ፡፡
- ራ. እቲ ዝነወሐ ኮርድ ዲያሜትር እዩ፡፡
- ሰ. ንውሓት ዲያሜትር ፍርቂ ንውሓት ፊደየስ እዩ፡፡

ምዕራፍ

7

ገንዘብ

7.1 ምዕመዋጥ ኣሃድ ገንዘብ

ሳንቲም ኢትዮጵያ

					
1 ሳንቲም	5 ሳንቲም	10 ሳንቲም	25 ሳንቲም	50 ሳንቲም	100 ሳንቲም / 1 ብር/

ብር ኢትዮጵያ

			
ብር 5	ብር 10	ብር 50	ብር 100

ንጥፈት 1

1. ኣሃዳት ገንዘብ ኢትዮጵያ እንታይ እንታይ ከምዝኾኑ ተመያየጡ። ኣብ ሕድሕድ ኣሃድ ገንዘብ ዘሎ ርክብ ድማ ቦብተራ ግለፁ።

መፅሐፍ ተምሃራይ ሳልሳይ ክፍሊ

2. ነዘም ኣሃዳት ገንዘብ ናብቶም ተዋሂቦም ዘለዉ ኣሃዳት ኣሸርፉ።

1 ብር ሚኒቲ = ____ ብር ሓምሳ

1 ብር ሓምሳ = ____ ብር ዓስርተ

1 ብር ሓመስተ = ____ ብር ሓደ

1 ብር ሓደ = ____ 10 ሳንቲም

3. ሕሩይ ኣቡኡ ዝሃቡዎ 97 ሳንቲም ብኸምዚ ዝስዕብ ኣሸርፍ ከምዝክእል ሓሲቡ።

ናይ ሕሩይ 97 ሳንቲም፣ ብ25ሳ፣ 10ሳ፣ 5ሳ፣ ን 1ሳ ስሃዳትን ብምጥቃም ኣሸርፍ ከምዝክእል ካልኦት መንገድታት ደሰዩ።

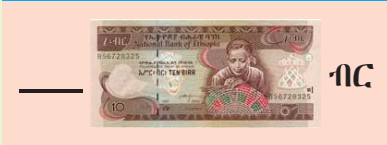
ኣብነት

መስመዳ 1

1. ኣብቲ ሰደቓ ተዋሂቦም ዘለዉ ኣሃዳት ገንዘብ ናብቶም ተሓቢሮም ዘለዉ ኣሃዳት ገንዘብ ኣሽርፉ።

ሀ.

ለ.

ሐ.

2. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

ሀ. ብር ስለስተ ክንደይ 25 ሳንቲም ይኸውን?

ለ. ብር 10 ክንደይ 50 ሳንቲም ይኸውን?

ሐ. ብር 5 ክንደይ 10 ሳንቲም ይኸውን?

መ. ብር 2 ክንደይ 5 ሳንቲም ይኸውን?

*ረ. ብር 2ን ሓምሳ ሳንቲምን ክንደይ 25 ሳንቲም ይኸውን?

3. ንሕድሕድ ብር ምሽራፍ ዝክኣለሎም ክልተ ኣገባባት ድለዩ።

ሀ. ብር 3

ለ. ብር 74

ሐ. 55 ሳ

መ. 68 ሳ

ረ. 26 ሳ

*ሰ. ብር 1ን 25 ሳን

7.2 ቃል ግድል ኣብ ገንዘብ

ንጥራት 2

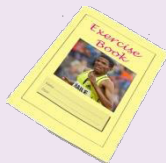
መደምሰስ

30 ሳ

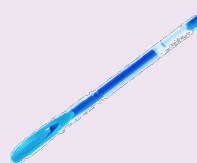
እርሳስ

ብር 1

ደፍተር

ብር 2ን 50 ሳ

እስክርቢቶ

ብር 1ን 80 ሳ

መቐረዳ

65 ሳ

1. ነዞም ዝስዕቡ ኣቕሑ ንምዕዳግ ዘድልዩኩም መጠን ገንዘብ ኣስልሑ።

ሀ.

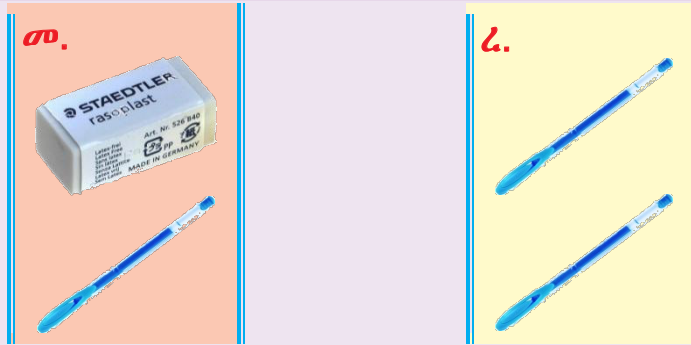

ለ.

ሐ.

2. 1 ደፍተር፣ 1 እርሳስን 1 እስክርቢቶን እንተዳዲግኩም ክንደይ ብር ክትኸፍሉ ይግባእ?
3. 1 መደምሰስ፣ 1 መፅረቢ እርሳስን ሓደ እርሳስን እንተዳዲግኩም ክንደይ ብር ክትኸፍሉ ይግባእ?
4. ብር 5 እንተልዩኩም በዚ ብር እዚ ክትዕድጉዎም ትክእሉ ዘርዘሩ፡
5. ኣደም ብር 2 ኣለዎ። ሓደ እስክርቢቶ እንተዳዲጉ ኣማልሱ ክንደይ እዩ?
6. ሓደ መደምሰስን ሓደ መፅረቢ እርሳስን ዳዲግኩም ብር 1 እንተኸፊልኩም ክንደይ ይምለሰልኩም?
7. ኣበበ 3 ሓምሳ ሳንቲምን፣ 5 ዓሰርተ ሳንቲምን 5 ሓሙሽተ ሳንቲምን ኣለዉዎ። ሓደ ደፍተር ንምዕዳግ ክንደይ ሳንቲም የድልዮ?

መስመዲ 2

ኣብ ሓደ ስጉም ማእበር ስመትቲ ዝርዝር ዋጋ ኣትክልቲ ብኸምዚ ዝስዕብ ተፃሒፉ ኣሎ።

1. ዋጋ 2 ኪሎግራም ኮሚደረ ክንደይ እዩ?
2. 1ኪ.ግ ድንሽን 1ኪ.ግ ሽጉርትን እንተዳዲግኩም ክንደይ ብር ትኸፍሉ?
3. ዋጋ 1ኪ.ግ ኮሚደረ፣ 1ኪ.ግ ድንሽን 1ኪ.ግ ጉዕን ክንደይ እዩ?
4. ዋጋ 1ኪ.ግ ሽጉርትን 1ኪ.ግ ጉዕን ክንደይ እዩ?
5. ፍርቂ ኪ.ግ. ድንሽ እንተዳዲግኩም ክንደይ ትኸፍሉ?

ዓይነት ስትክልቲ	ዋጋ 1ኪሎግራም
	ብር 5
	ብር 4
	ብር 6ን 50ሳ
	ብር 1ን 25ሳ

6. ዑስማን ብር 1 ኣለዎ። ብ 78 ሳንቲም ቆሎ እንተጻዲጉ ክንደይ ሳንቲም ይተርፎ?
7. ተስፋይ 3 ዕስራን ሓሙሽተን ሳንቲም ኣለዎ። ብ60 ሳንቲም ጫምኡ እንተኣውዲሉዎ ክንደይ ሳንቲም ይተርፎ?
8. ስምረት ዲቪዲዮ ቤት ትምህርቲ ክተስፊ ኣቦኣ ብር 100 ሂሶምዎ። ሰፋዩ ክዳን ዋጋ መስፈዩን ጨርቅን ንቐምሽ ብር 48፣ ንሸሚዝ ድማ ብር 25 እንተክፈሉዎ ኣማልሳ ክንደይ ብር እዩ?
9. ገብረኣብ 3 ዕስራን ሓሙሽተን ሳንቲምን 2 ሓምሳ ሳንቲምን ኣለዎ። ብብር 17 50 ሳንቲምን ደፍተር እንተጻዲጉ ኣማልሱ ክንደይ እዩ?

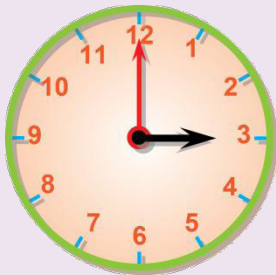
ግዜ

8.1 ምንባብ ሰዓት

ግዜ ንምዕቃን ሰዓት ኢና ንጥቀም።

ንጥፈት 1

ሰዓት ክንደይ ምኒኑ ተመደዩ።

ሀ.

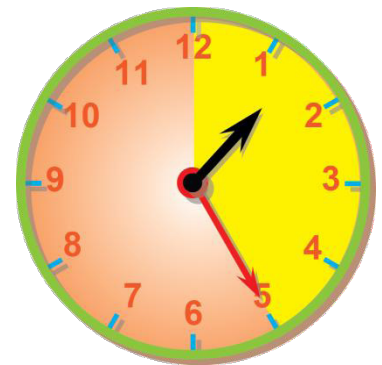
ለ.

ሐ.

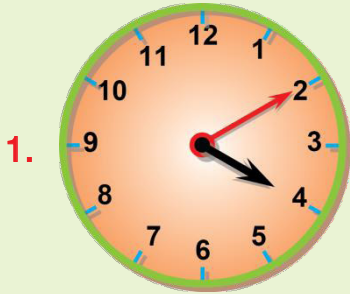
ቆፃሪ ደቂቅ ካብ 12 ተበጊሱ ኣብ 1 እንትበፅሕ 5 ደቂቅ ከምዝሓለፈ የርኢ። ብተመሳሳሊ ኣገባብ ቆፃሪ ደቂቅ በቢ ሓሙሽተ ደቂቅ ብምቕፃር ሰዓት ምፍላጥ ይክኣል እዩ።

እዚ ሰዓት፣ 1ሰዓትን 25 ደቂቅን እዩ ዘርኢ ዘሎ። እንትፅሓፍ ድማ 1:25 ይኸውን።

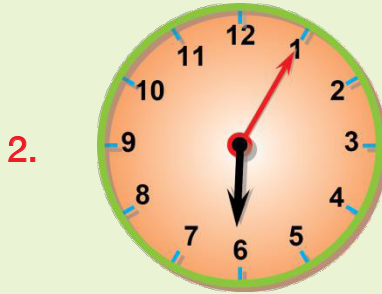

መስመሩ 1

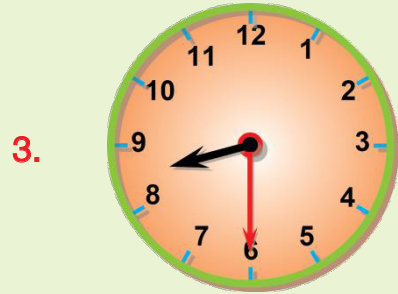
ሰዓት ክንደይ ኮይኑ?

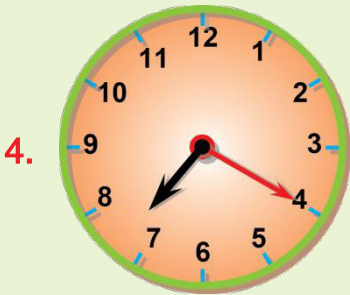
4 : 10

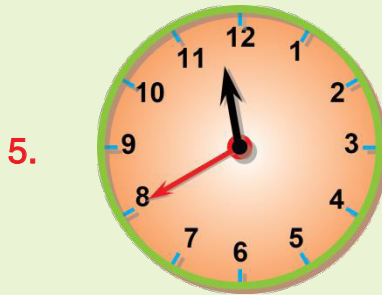
_____ :

_____ :

_____ :

_____ :

_____ :

ንጥረት 2

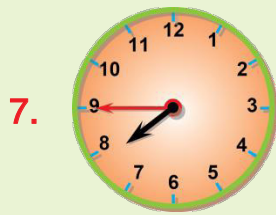
ከድጃ አብ መንደኽ ዘሎ ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት ዓሰርተን ኣርብዓ ደቂቓን እንትትብል ተስፋልደት ድማ ንዓሰርተ ሓደ ዕስራ ጎደል እዩ ኢሉ። አብ መንጎኦም ኣፈላላይ ኣሎዶ? ተመያየጡ።

መስመሩ 2

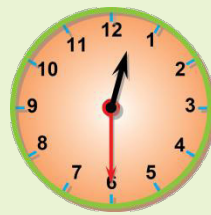
ነዞም ዘስዕቡ ሰዓታት እናንበብኩም ብኸልተ መንገዲ ጻፉ።

- 1. 3:45፣ ሰዓት 3 ን 45 ደቂቓን ወይ ድማ ንሰዓት 4 ርብዒ ጎደል
- 2. 4:50 ሰዓት _____ ን _____ ደቂቓን ወይ ድማ ን _____ ጎደል
- 3. 6:30 4. 12:55 5. 7:40 6. 8:35

ሰዓት ክንደይ ኮይኑ?

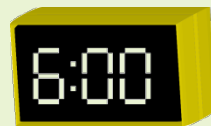

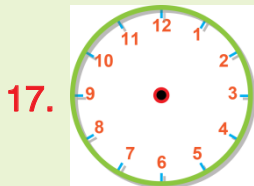

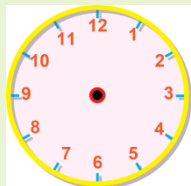
ነዞም ተዋሂቦም ዘሰጧ ምስልታት ሰዓት ኣብ ደፍተርኩም ብምስኣል ሕድ ሕድ ሰዓት ኣርእዩ::

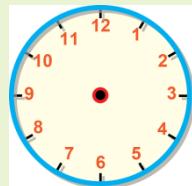
9 : 25

2 : 35

7 : 05

3 : 10

8.2 ሰዓትን ደቂቅን

ንጥፈት 3

1. ቆፃሪ ሰዓት ካብ 12 ተበጊሱ ኣብ 1 እንትዓርፍ ክንደይ ሰዓት ምሕላፉ የርኢ?
2. ቆፃሪ ደቂቅ ካብ 12 ተበጊሱ ኣብ 2 እንትዓርፍ ክንደይ ደቂቅ ምሕላፉ የርኢ?
3. ቆፃሪ ሰዓት ካብ 12 ተበጊሱ ኣብ 1 እንትዓርፍ ቆፃሪ ደቂቅ ክንደይ ደቂቅ ምሕላፉ የርኢ?

ካብ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ከምዘስዕብ እዩ።

$$1 \text{ ሰዓት} = 60 \text{ ደቂቅ}$$

ሰዓት ናብ ደቂቅ ንምቕያር ብ60 ኣራብሑ።

ኣብነት፡- 2 ሰዓት = ____ ደቂቅ

$$2 \times 60 = 120 \text{ ደቂቅ}$$

ስለዚ 2 ሰዓት 120 ደቂቅ እዩ።

ንጥረት 4

1. ነዚ ሰደቓ እናተመደጥኩም ምስኹ።

ሰዓት	1	2		4	5
ደቂቅ	60		150		

2. ካብ ሰዓት ናብ ደቂቅ ንምቕያር እንታይ ክንገብር ይግባእ? ካብ ደቂቅ ናብ ሰዓተኽ?

መስመዲ 3

1. ሙሉእ መዓልቲ ዘምህር ቤት ትምህርቲ ብንጉሆ ሸፍት 4 ሰዓት፣ ብድሕሪ ቀትሪ ሸፍት ድማ 2 ሰዓት ዘምህር እንተኾይኑ ኣብ ሓደ መዓልቲ ዘሎ እዋን ትምህርቲ ክንደይ ሰዓት ይወስድ?
2. ስለሞን ዕዮ ገዛ ትምህርቲ ሒሳብ ንምስራሕ 25 ደቂቅ ከምኡውን ዕዮ ገዛ ትምህርቲ ከባቢ ሳይንስ ንምስራሕ 15 ደቂቅ እንተወሲዱዎ ብሓፈሻ ዕዮ ገዛ ንምስራሕ ዝወሰዶ ግዜ ክንደይ ደቂቅ እዩ?
3. ሙክታር ኣብ መዓልቲ 8 ሰዓታት ኣብ ቤት ትምህርቲ፣ ኣብ ገዛ ድማ ተወሳኺ 2 ሰዓት ንመፅናዕቲ እንተመዲቡ ብጠቕላላ ኣብ ቤት ትምህርትን ኣብ መፅናዕትን ዘውዕሎ ግዜ ክንደይ ሰዓት እዩ?
4. ፈረጃ ፈተና ሰሪሑ ንክውድእ 38 ደቂቅ ወሲዱዎ። ሮቤል ድማ 45 ደቂቅ ወሲዱዎ። ፈተና ሰሪሕኻ ንምውዳእ ፈረጃ ካብ ሮቤል ብክንደይ ደቂቅ ቀዲሙ ወዲኡ?

8.3 ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሕን ዓመትን

ንጥፈት 5

ፊልሞን ዘተወሰደሱ 1^ይ ዓመት ልደት ሱሚ አብዒሉ።

ሀ. ፊልሞን ካብ ዝውለድ ክንደይ ኣዋርሕ ገይሩ?

ለ. ክንደይ ሰሙናትከ ገይሩ?

ርክብ ዘተፈሳሰዩ መዐቀንታት ግዘ ከምዚ ዝስዕብ እዩ።

1 ሰዓት = 60 ደቂቓ

1 ወርሒ = 30 መዓልቲ

1 መዓልቲ = 24 ሰዓት

1 ዓመት = 52 ሰሙን

1 ሰሙን = 7 መዓልቲ

1 ዓመት = 12 ወርሒ

መልመዳ 4

- ሃፍቶምን ዓርኩን ን1 ሰዓት ዝኣክል ብሓባር ተግደቶም። በዓል ሃፍቶም ንክንደይ ደቓይቕ ብሓባር ተግደቶም?
- ጅብሪል ስድርኡ ክርኢ ኢሉ ን 2 ሰሙን ኣብ ኣክሱም ቀንዩ። ጅብሪል ኣብ ኣክሱም ዝቐነዩ ክንደይ መዓልቲ እዩ?
- እዋን ትምህርቲ ሓደ ዓመት ከባቢ 10 ወርሒ እዩ። እዚ እዋን ትምህርቲ ክንደይ ሰሙን ይኸውን?
- ሐምለን ነሐስን ቤት ትምህርቲ ዕፁው እዩ። እዚ እዋን ክንደይ መዓልቲ ይኸውን?
- መዓልቲ ባንዲራ ካብ ዝኸበር 40 ሰሙናት እንተሕለፉ ዓመት ንክመልኦ ክንደይ ሰሙን ይተርፎ?

6. ነዞም ዝስዕቡ አዛምዱ

ሀ.

ለ.

1. 56 ሰሙን

ሀ. 1 መዓልቲ

2. 24 ሰዓት

ለ. 1 ወርሒ

3. 30 መዓልቲ

ሐ. 24 ሰዓት

4. 1 መዓልቲ

መ. 1 ዓመት

5. 12 ወርሒ

ረ. 1 ዓመትን 1 ወርሒን

8.4 ቀሊስ ቀለንተን

ንጥፈት 6

ነዚ ቀለንተን ኣስተውዕሉ።

ሰነ 2003						
ሰንበት	ሰኑይ	ሰሉስ	ረቡዕ	ሓሙስ	ዓርቢ	ቀዳም
			፩ ¹	፪ ²	፫ ³	፬ ⁴
፭ ⁵	፮ ⁶	፯ ⁷	፰ ⁸	፱ ⁹	፲ ¹⁰	፳ ¹¹
፲፪ ¹²	፲፫ ¹³	፲፬ ¹⁴	፲፭ ¹⁵	፲፮ ¹⁶	፲፯ ¹⁷	፲፰ ¹⁸
፲፱ ¹⁹	፳ ²⁰	፳፩ ²¹	፳፪ ²²	፳፫ ²³	፳፬ ²⁴	፳፭ ²⁵
፳፮ ²⁶	፳፯ ²⁷	፳፰ ²⁸	፳፱ ²⁹	፴ ³⁰		

1. ኣብ ሰሙን ዘለዉ መዓልታት እንመን እዮም?
2. ኣብ ዓመት ዘለዉ ኣዋርሕ ክንደይ እዮም? ሽማቶም ዘርዝሩ?
3. እዚ ቀለንተን ናይ ኣየናይ ወርሒ እዩ ዘርኢ ዘሎ?
4. ብመሰረት እዚ ቀለንተን ሰነ 5፣2003 ዓ.ም መዓዘ መዓልቲ ይውዕል?

ዕለት ብሓዲሩ ንምፅሓፍ ነዚ ዘስዕብ ኣገባብ ኣፀሓፊኒ ንጥቀም ኢና።

ዕለት/ወርሒ/ዓ.ም

ኣብነት

ሰነ 5፣ 2003 ዓ.ም ብሓዲሩ እንትፅሓፍ፡-

5/10/03 ይኸውን (ሰነ ዓስራይ ወርሒ ምዃኑ ኣስተውዕሉ!!)

ንጥፈት 7

ኣብ ክፍሊ ዘጥቃዕ ቀለንተን ብምጥቃም ነዞም ዘስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ሎሚ ዕለቱ ክንደይ እዩ? ኣብቲ ቀለንተን ኣርእዩ።
2. መዓልቲ ልደትኩም መዓዘ ከምዘውዕል ኣብቲ ቀለንተን ኣርእዩ።
3. መዓልቲ ልደትኩም ብሓዲሩ ፅሓፉ።
4. ኣብቲ ቀለንተን መስከረም 1 ዝወዓለሉ ኣበዮናይ ዕለት እዩ?
5. ኣብቲ ቀለንተን ሰነ 30 መዓዘ መዓልቲ ይውዕል?
6. ኣብቲ ቀለንተን ዝተፈላለዩ ሃይማኖታውን ሃገራዊን በዓላት ተገሊፆም እዮም። በዓል ዓወት ዓድዋን መዓልቲ ሸቃሎ(ሜይዴይ)ን ዝክበሩሉ ዕለትን መዓልትን ፍለዩ።

ምዕራፍ

9

ካብ ሰነ ክላብ ጥቅምቲ ዘለዉ ዝኖብ ዝዘነበሎም ኣዋርሕ	
ሰነ	●●●●●●●●●●
ሓምለ	●●●●●●●●●●●●●●
ነሓሰ	●●●●●●●●●●●●●●
መስከረም	●●●●●●●●●●
ጥቅምቲ	●●●●●●●●
ሕድሕድ ● ክልተ መዓልቲ ይውክል	

ኣተሓሕዛ መረዳኻታ

9.1 ቀሲል ስእላዊ ግራፍ

ስእላዊ ግራፍት ዘተፈላበዩ መረዳኻታታት ብቐሲቡ ንምርኣይ ይጠቐሙ።

ንጥፈት 1

ስምኡን እንስሳ ዘቤት ዘለዉዎም መማህርቱ ድሕሪ ምፍላይ ነቲ ሓበሬታ ብመልክዕ ሰደቓ ኣቐረቡ።

👉 ነዚ ሓበሬታ ሓደ ተምሃራይ ብ ብምውካል ብስእላዊ ግራፍ ክርኢ ደልዩ።

1. ስምኡን ርግቢት ዘለዎም ተምሃሮ ብስእላዊ ግራፍ ክውክል እንተኾይኑ ክንደይ ክስእል ይግባእ?
2. ድሙን ክልቢን ዘለዎም ተምሃሮ ብስእላዊ ግራፍ ንክውክል ክንደይ ክስእል ይግባእ?
3. ስምኡን ዝኣከቦ ሓበሬታ ናብ ደፍተርኩም ብምቕዳሕ ነቲ ስእላዊ ግራፍ ምልኡ።

ኣብ 3 ^ይ ሀ እንስሳ ዘቤት ዘለዉዎም ተምሃሮ		
ርግቢት	////	4
ድሙ	### ///	8
ክልቢ	### ## //	12

ብዝሒ ኣብ 3 ^ይ ሀ እንስሳ ዘቤት ዘለዉዎም ተምሃሮ	
ርግቢት	
ድሙ	
ክልቢ	
ሕድሕድ ሓደ ተምሃራይ ይውክል	

4. ስእላዊ ግራፍ ኣብ ዝሰኣለሉ እዋን ክልተ መጻሕፍቲ ብ ዝውከሉ እንተኾይኖም 10 መጻሕፍቲ ንምውካል ክንደይ ክንስእል ከምዝግባእ ተመያየጡ።
5. ሓደ ዝውከሎ 2 መጻሕፍቲ እንተኾይኑ 1 መፅሐፍ ብኸመይ ክውከል ይከኣል? ተመያየጡ።

ስእላዊ ግራፍ ንምስሳል ነዞም ዝስዕቡ መምርሕታት ተኸተሉ።

- ሀ. ነቲ ሓበሬታ ዝውከል ስእሊ ምምራፅ።
- ለ. ሕድሕድ ሓበሬታ ብክንደይ ስእሊ ክውከሉ ከምዝግባእ ምውሳን።
- ሐ. ነቲ ሓበሬታ ብስእሊ ምቕራብ።
- መ. ነቲ ስእላዊ ግራፍ ርእሲ ምሃብን ሓደ ስእሊ እንታይን ክንደይን ከምዝውከል ኣብ ትሕቲ እቲ ስእሊ ምግሳፅን።

መስመዲ 1

1. ነዚ ተዋሂቡ ዘሎ ሰደቓ ብምርኣይ ኣብ ሕድሕድ ክፍሊ ዘሎ በዝሒ ቁመቶም ልዕሊ 130ሳ.ሜ ዝኾኑ ተምሃሮ ዘርኢ ስእላዊ ግራፍ ስርሑ።

- ንስእላዊ ግራፍኩም ርእሲ ምሃብ ኣይትረስዑ።
- እቲ ስእላዊ ግራፍ ብመልክዕ እዚ ዝስዕብ ኢኹም እትሰርሑዎ።

በዝሒ ቁመቶም ልዕሊ 130 ሳ.ሜ ዝኾኑ ተምሃሮ		
1 ^ይ ክፍሊ	//	2
2 ^ይ ክፍሊ	////	4
3 ^ይ ክፍሊ	### ///	8
4 ^ይ ክፍሊ	### /	6
5 ^ይ ክፍሊ	### ////	9

1 ^ይ ክፍሊ	
2 ^ይ ክፍሊ	 ...
.	
.	
.	
ሕድሕድ ሓደ ተምሃራይ ይውከል	

2. ካብ መንጎ መማህርቲኹም 5 ተምሃሮ ምረፁ። ካብዞም 5 ተምሃሮ ካብ እዋን ዕረፍቶም ስድርኦም ብስራሕ ንክንደይ ሰዓት ከምዝሕግዙ ሕተቱዎም። እቲ ዝረኽቡኩምዎ ሓበሬታ ዘርኢ ሰደቓ ስርሑ። ቀዲልኩም ድማ ብስእላዊ ግራፍ ኣርእዩ።

ዕዮ ገጅሰ

ኣብ ክፍልኹም ዘለዉ ተምሃሮ ብክልተ ጉጅለ ምቐሉ። ነዞም ዝስዕቡ ሓበሬታታት ኣኪብኩም ሓበሬታኹም ብስእላዊ ግራፍ ኣርእዩ።

ገጅሰ 1:- ካብ ሙዝ፣ ኣራንሽን ማንጎን ኣብሊፆም ዝፈትውዎ ዓይነት ፍረምረ

ገጅሰ 2:- ካብ ኩዕሶ እግሪ፣ ኩዕሶ መርበብን ጉያን ኣብሊፆም ዝፈትውዎ ዓይነት ስፖርት

9.2 ትንተና ቀሲሶ ስእላዊ ግራፍ

ስእላዊ ግራፍ ብምርኣይ ዘተፈላስዩ ሓበሬታታት ብቐሲሶ ምርካብ ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 2

ኣሚና መማህርታ ዝፈትውዎ ዓይነት ፀወታ ዘርኢ ስእላዊ ግራፍ ከምዚ ዝስዕብ ኣቕሪባ።

ተምሃሮ ዝፈትውዎም ዓይነታት ፀወታ	
ፀወታ ኩዕሶ እግሪ	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
ምዝማር መዝሙር	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
ሕብእ ሕብእይተይ	☐ ☐ ☐
ፀወታ ጭርዶ	☐ ☐
ዝላ ገመድ	☐ ☐ ☐ ☐
ሕድሕድ ☐ ኣደ ተምሃራይ ይውክል	

1. ሕድሕድ ዓይነት ፀወታ ብክንደይ ተምሃሮ ተወኪሉ ኣሎ?
2. ብብዙሓት ተምሃሮ ዝፍቶ ዓይነት ፀወታ ኣየናይ እዩ?
3. ካብ ፀወታ ዝላ ገመድን ምዝማርን ዝበዝሐ ተምሃራይ ዝፈትዎ ኣየናይ ፀወታ እዩ?
4. ዝወሓደ ተምሃራይ ዝፈትዎ ዓይነት ፀወታ ኣየናይ እዩ?

- ሀ. ሕድ ሕድ ለ ክንደይ መግልጽ ይውክል?
- ለ. ኣብ ሕድሕድ ወርሒ በዝሒ ዝኖብ ዝዘነበሉ መግልጽ ክንደይ እዩ?
- ሐ. ዝበዝሐ መግልጽ ዝኖብ ዝዘነበሉ ወርሒ ኣየናይ እዩ?
- መ. ዝወሓደ መግልጽ ዝኖብ ዝዘነበሉ ወርሒ ኣየናይ እዩ?
- ረ. ካብ ወርሒ ሰነን ነሐሰን ዝበዝሐ መግልጽ ዝኖብ ዝዘነበሉ ወርሒ ኣየናይ እዩ?
- ሰ. ኣብ ሓሙሽቲኣን ኣዋርሕ ብሓፈሻ ንክንደይ መግልጽ ዝኖብ ዘኒቡ?

ዕዮ ጉጅብ

1. ቅድም ክብል ዝሰራሕኹምዎ ዕዮ ጉጅብ ምስቀረብ ክልቲኦም ጉጅብታት ዝሰርሑዎ ተቐያይርኩም እቲ ሓደ ጉጅብ ናይቲ ካልኣ ጉጅብ ዘቕረቦ ሓበሬታ መዝጊብኩም ናብ ክፍሊ ኣቕርቡ።
2. ብዛዕባ ጥቕሚ ስእላዊ ግራፍ በቢጉጅብ ተመያይጥኩም ናብ ክፍሊ ኣቕርቡ።